

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Донецький державний університет внутрішніх справ

В. В. КАДАЛА, О. П. ГУЗЕНКО

МИТНЕ ПРАВО

Навчальний посібник

Львів
Видавництво «Магнолія 2006»
2024

УДК 342.951:339.543

М

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол №__ від _____ 2023 р.)*

Автори:

Кадала В. В. – доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету підготовки фахівців права, управління та економічної безпеки Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Гузенко О. П. – доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету підготовки фахівців права, управління та економічної безпеки Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент.

Рецензенти:

О. О. Бригінець – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова;

В. С. Котковський – доктор наук з галузі «Управління та адміністрування», доцент, завідувач кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін Криворізького факультету Національного університету «Одеська юридична академія».

Кадала В. В., Гузенко О. П.

М **Митне право** : навчальний посібник / В. В. Кадала, О. П. Гузенко – Львів: Видавництво «Магнолія 2006», 2024. – 286 с.

ISBN 978-617-574-284-6

Навчальний посібник підготовлений відповідно до програми дисципліни «Митне право». У ньому розглядаються правові та науково-теоретичні аспекти митного права. Розробка містить дві частини: навчально-пізнавальний блок та блок тестового контролю знань. До кожної теми дисципліни включено методичні вказівки до її вивчення, контрольні питання для самоперевірки знань, напрямки наукових досліджень, тестові й проблемно-дискусійні питання. Посібник містить також глосарій основних термінів та понятійних категорій, які сприяють більш поглибленому розумінню окремих положень тем дисципліни.

Посібник розрахований на здобувачів вищої освіти й аспірантів юридичних спеціальностей закладів вищої освіти, які вивчають курс «Митне право». Видання може бути корисним для фахівців митних органів України, юрисконсультів, адвокатів, аудиторів, науковців, суб'єктів підприємницької діяльності та всіх, хто цікавиться питаннями правових аспектів діяльності митниць.

УДК 342.951:339.543

ISBN 978-617-574-284-6

© Кадала В.В., Гузенко О.П., 2024

© Видавництво «Магнолія 2006», 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	6
------------	---

ЧАСТИНА І. НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ БЛОК З ДИСЦИПЛІНИ «МИТНЕ ПРАВО»

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ МИТНОГО ПРАВА	9
--	----------

1.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми	9
1.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	11
1.3. Запитання для самоперевірки знань	22
1.4. Теми рефератів.....	22
1.5. Напрями наукових досліджень	23
1.6. Проблемно-дискусійні питання.....	23
1.7. Тестові завдання.....	24
1.8. Матриця відповідей до тестових завдань	27

РОЗДІЛ 2. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ: ОРГАНІЗАЦІЯ І ФОРМИ	28
---	-----------

2.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми	28
2.2. Методичні вказівки вивчення теми	30
2.3. Запитання для самоперевірки знань.....	45
2.4. Теми рефератів.....	46
2.5. Напрями наукових досліджень	46
2.6. Проблемно-дискусійні питання.....	47
2.7. Тестові завдання.....	48
2.8. Матриця відповідей до тестових завдань	51

РОЗДІЛ 3. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ. ПОРЯДОК ДЕКЛАРУВАННЯ	52
---	-----------

3.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми	52
3.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	53
3.3. Запитання для самоперевірки знань	65
3.4. Теми рефератів.....	65

3.5. Напрями наукових досліджень	66
3.6. Проблемно-дискусійні питання.....	67
3.7. Тестові завдання.....	68
3.8. Матриця відповідей до тестових завдань	71

РОЗДІЛ 4. МИТНІ РЕЖИМИ:

ПРАВОВА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ОСНОВА	72
--	-----------

4.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми	72
4.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	73
4.3. Запитання для самоперевірки знань	87
4.4. Теми рефератів.....	87
4.5. Напрями наукових досліджень	88
4.6. Проблемно-дискусійні питання.....	88
4.7. Тестові завдання.....	89
4.8. Матриця відповідей до тестових завдань	93

РОЗДІЛ 5. МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРІВ

ТА МЕТОДИ ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ.....	94
-------------------------------------	-----------

5.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми	94
5.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	96
5.3. Запитання для самоперевірки знань.....	108
5.4. Теми рефератів.....	109
5.5. Напрями наукових досліджень	109
5.6. Проблемно-дискусійні питання.....	110
5.7. Тестові завдання.....	111
5.8. Матриця відповідей до тестових завдань	114

РОЗДІЛ 6. ПРАВОВІ ОСНОВИ МИТНО-ТАРИФНОГО

І НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	115
---------------------------------------	------------

6.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми	115
6.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	117
6.3. Запитання для самоперевірки знань	130
6.4. Теми рефератів.....	130
6.5. Напрями наукових досліджень	131
6.6. Проблемно-дискусійні питання.....	131
6.7. Тестові завдання.....	132
6.8. Матриця відповідей до тестових завдань	135

РОЗДІЛ 7. ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ З МИТНОГО ПРАВА	136
7.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми	136
7.2. Методичні вказівки до вивчення теми	138
7.3. Запитання для самоперевірки знань	149
7.4. Теми рефератів	149
7.5. Напрями наукових досліджень.....	150
7.6. Проблемно-дискусійні питання	150
7.7. Тестові завдання	151
7.8. Матриця відповідей до тестових завдань.....	155

ЧАСТИНА II.

БЛОК ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МИТНЕ ПРАВО».....	156
ГЛОСАРІЙ	232
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	273
ДОДАТКИ.....	282

ВСТУП

---

*Берись за справу не поспішаючи,
а почате доводи до кінця
Біант*

Сучасність та пріоритетність митного права лежить у площині впливу на розвиток вітчизняної правничої науки. Її законодавчий аспект розкриває змістовність митної справи через встановлений порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обміну митною інформацією, запобіганню та протидії контрабанді, боротьбі з порушеннями митних правил, організації і забезпеченню діяльності митних органів та інших заходів, спрямованих на реалізацію державної митної політики. Враховуючи широкий спектр питань, котрі складають у сукупності діяльність митних органів, актуалізується необхідність підготовки фахівців, здатних вирішувати правові та організаційні сегменти відповідно до встановлених вимог. Україна потребує молодих, креативних, творчих фахівців митного права, які здатні адаптувати інноваційні методи та використовувати сучасні правові інструменти для підвищення результативного й ефективного виконання покладених на них функціональних обов'язків, залучати найкращий досвід зарубіжних країн та проявляти власну ініціативу щодо вдосконалення роботи митниці.

Навчальна дисципліна «Митне право» належить до вибіркових навчальних дисциплін загальної фахової підготовки. Мета дисципліни передбачає: засвоєння здобувачами вищої освіти положень про загальні закономірності розвитку теорії митного права, вивчення митного законодавства, особливостей застосування норм митного права у практичній діяльності підприємницьких струк-

тур, контролюючих органів, органів правоохоронної діяльності та інших; поглиблення науково-теоретичних знань з найбільш важливих положень навчальної дисципліни, кращого засвоєння сутності основних категорій митного права, якісних змін, що відбуваються у сфері формування та функціонування органів митної служби на сучасному етапі; прищеплення комплексу практичних умінь і навичок, необхідних для формування високої професійної майстерності майбутнього митника, правника різного юридичного фаху.

Реалізація поставленої мети дисципліни «Митне право» відбувається через вирішення таких завдань: формування у здобувачів вищої освіти спеціалізованих концептуальних знань у галузі митного права, що включають сучасні наукові здобутки в цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері; набуття здобувачами вищої освіти спеціалізованих умінь/навичок розв'язання проблем, що виникають у повсякденній діяльності митних органів, а також в інших учасників митних правовідносин; здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї дисципліни й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах; адаптація навичок розв'язувати проблеми митного права в нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок стосовно реалізації правового статусу суб'єктів митних правовідносин; тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; право застосовної діяльності митних органів та їх посадових осіб; особливостей проходження служби в митних органах; реалізації юридичної відповідальності щодо суб'єктів митних правовідносин; формування в здобувачів вищої освіти знань та умінь, необхідних їм для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою генерування нових знань у сфері митного права.

Структура та зміст навчального посібника «Митне право» спрямовані на розв'язання поставлених завдань. Посібник складається зі вступу, двох частин, глосарію основних термінів та

понятійних категорій, переліку рекомендованих джерел, а також додатків у формі навчально-інформаційного путівника. Автори надали власне бачення змістовності окремих положень митного права залежно від виду питання, яке обрано для вивчення, розкрили взаємозв'язок між послідовністю тематики викладення змістовності митного права та визначили напрями покращення окремих його положень.

Під час розробки навчального посібника автори значну увагу приділили науковій складовій через розкриття можливих напрямків наукових досліджень у розрізі тем дисципліни та запропонували опрацювання проблемно-дискусійних питань з митного права; розробили контрольний блок текстових завдань; включили до глосарію 285 основних термінів і понять, що сприятиме більш поглибленому вивченню окремих положень навчальної дисципліни. Для зручності користування посібником у додатках розміщено навчально-інформаційний путівник, який охоплює узагальнення навчально-наукових таблиць та напрямків науково-дослідних робіт, що надані в розрізі тем дисципліни, а також рекомендований блок тестових завдань з дисципліни «Митне право».

Пропоноване навчальне видання має на меті дати можливість майбутнім фахівцям оволодіти правовими, теоретичними та науковими інструментами митного права, що в майбутньому сприятиме їхньому більш ґрунтовному розумінню проблематичних аспектів, які потребують вирішення в сучасних умовах розвитку країни.

Автори вдячні рецензентам – Олексію Бригінцю та Володимиру Котковському за висловлені поради під час роботи над рукописом посібника.

Посібник може бути корисний для вищої освіти й аспірантів юридичних спеціальностей, для фахівців митних органів України, юрисконсультів, адвокатів, аудиторів, науковців, суб'єктів підприємницької діяльності та всіх, хто цікавиться питаннями правових аспектів діяльності митниць.

ЧАСТИНА I

НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ БЛОК З ДИСЦИПЛІНИ «МИТНЕ ПРАВО»

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ МИТНОГО ПРАВА

1.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми

Мета: сформулювати уявлення здобувачів і здобувачок вищої освіти про предмет і метод митного права та навчити їх правильно застосувати знання в дискусійних питаннях.

Ключові завдання теми:

- вивчення основних положень теорії митного права;
- встановлення предмета і методу митного права;
- розгляд джерел митного права;
- визначення поняття і функцій митної політики;
- розгляд змістовності основних принципів митного права;
- дослідження митних правовідносин та їх ключових елементів;
- встановлення взаємозв'язку між об'єктами і суб'єктами митних правовідносин.

Мінілексикон (опорні поняття теми)

Митне право, галузі права, джерела митного права, митне законодавство, правовий документ, законодавчий акт, Митний кодекс України, теорія митного права, предмет митного права, метод митного права, митна політика, державна митна політика, функції митної політики, принципи митного права, загальні принципи митного права, специфічні принципи митного права, митні правовідносини, елемент митних правовідносин, види митних правовідносин, об'єкти митного права, суб'єкти митного права.

Програмний зміст теми

Поняття, предмет та метод митного права. Правова основа митного права. Головні функції митної політики. Порядок формування митного законодавства. Місце митного права в системі права України. Галузі права: конституційне, адміністративне право, фінансове право, господарське право, цивільне право. Джерела митного права. Митний кодекс України.

Поняття митної політики. Функції митної політики. Фри-тредерство та протекціонізм. Принципи митного права. Загальні принципи митного права: законність, рівноправність, розподіл влад, поєднання публічних і приватних інтересів. Специфічні принципи митного права: виключної юрисдикції України на її митній території; виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи; законності та презумпції невинуватості; єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; спрощення законної торгівлі; визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; додержання прав та інтересів осіб, що охороняються законом; заохочення добросовісності; гласності та прозорості; відповідальності всіх учасників відносин.

Митні правовідносини та їх елементи. Особливості митних правовідносин. Структура митних правовідносин: об'єкт

правовідносин, суб'єкт правовідносин і зміст правовідносин. Види митних правовідносин: регулятивні й охоронні, прості і складні, прямі і непрямі, матеріальні і процесуальні.

1.2. Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення теми *«Загальні положення теорії митного права»* з дисципліни *«Митне право»* передбачає розгляд ключових питань, котрі покладено в основу семінарського заняття: поняття, предмет та метод митного права; характеристика джерел митного права; функції митних органів; змістовність принципів митного права; митні правовідносини та їх елементи; об'єкти та суб'єкти митних правовідносин.

При опануванні основних положень теми здобувачі та здобувачки вищої освіти повинні:

Знати: поняття, предмет та основні поняття митного права; основні напрямки правового забезпечення митної діяльності; основні законодавчі основи проведення митної політики, принципи митного права та зміст функцій, які виконують митні органи України.

Вісти: відрізнити терміни «митне право», «митна політика» та «митні правовідносини» та визначити об'єкти і суб'єкти митних правовідносин.

Нагадаємо, понятійна категорія «митне право» має доволі значну кількість наукових позицій щодо трактування її змістовної характеристики. Водночас здебільшого для більш предметного розуміння митного права як понятійної категорії обґрунтовується позиція визначення її як галузі права, як дисципліни та як науки. З наукової позиції її вивчення сформовано розуміння предмета і методу митного права.

Митне право має свою правову основу, яка регламентує порядок проведення митних процедур різного призначення. У зв'язку з цим, О. Т. Зима [4], Б. А. Кормич, Н. О. Коваль [8], А.І. Годяк, О. М. Люшик, Я. П. Павлович-Сенета [9] пропонують розглядати поняття «дже-

рела митного права» як різноманітні зовнішні форми вираження норм митного права, які встановлюють загальні правила поведінки суб'єктів у митній сфері».

Таблиця 1.1

Змістовність категорій поняття, предмета та методу митного права

Назва понятійної категорії	Змістова характеристика понятійної категорії	Ключові сегменти понятійної категорії
Митне право як галузь права	Комплексна галузь права, система встановлених (санкціонованих) державою правових норм різної галузевої приналежності, що регулюють суспільні відносини у сфері державної митної справи і державної митної політики	Галузь права, система правових норм, суспільні відносини, митна справа, митна політика
Митне право як наука	Система наукових поглядів та позицій, теорій та уявлень про врегульовані митним правовим полем суспільні відносини	Наукові погляди та позиції, теорії, митне законодавство, суспільні відносини
Митне право як дисципліна	Сукупність необхідних знань, умінь та навичок, а також методів і прийомів навчання з питань державної митної справи та державної митної політики	Знання, вміння, навички, методи і прийоми навчання, митна справа, митна політика
Предмет митного права	Суспільні організаційні відносини, що складаються в процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України	Суспільні організаційні відносини, товари, транспортні засоби, митний кордон
Метод митного права	Сукупність правових прийомів (засобів і способів), за допомогою яких здійснюється вплив на поведінку суб'єктів митного права	Правові прийоми, (засоби і способи), суб'єкти митного права

Основним джерелом митного права є Конституція України. В ній встановлено низку законодавчих норм, які:

- мають загальне значення: про спрямування діяльності держави та її органів та про верховенство права;
- регламентують міжнародні договори як частину національного законодавства України;
- інформують про забезпечення регулювання і захисту власності, екологічної безпеки й підтримання екологічної рівноваги на території України тощо.

Крім того, вихідні засади митної діяльності в Україні законодавець передбачив у спеціальному другому рівні конституційних норм: відповідно до п. 9 ст. 92 Конституції України законодавець надає засади зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) і митної справи та звертає увагу на те, що їх визначення проводиться виключно законами України; до повноважень Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) п. 8 ст. 116 Конституції України законодавцем регламентовано організацію й забезпечення здійснення ЗЕД України та митної справи.

Розглядаючи джерела митного права, слід пам'ятати, що під нормою митного права розуміють встановлені державою правила поведінки в митній сфері, які регулюють зміст митної справи і підтримуються примусовою силою держави. Норми митного права містяться у Митному кодексі України (далі – МКУ), законах та інших нормативно-правових актах з питань митної справи. До складу джерел митного права також включають: Податковий кодекс України (далі – ПКУ), Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Кримінальний кодекс України (далі – КК України), Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України), укази Президента України, постанови КМУ, Міжнародні угоди з питань митної справи, накази та розпорядження Міністерства фінансів України (далі – МФУ), Державної фіскальної служби України (далі – ДФС), а також інших міністерств та відомств, які стосуються положень переміщення через державний кордон матеріальних і фінансових цінностей, накази та розпорядження керівництва митних органів та установ. Водночас

законодавець передбачив деталізацію в поточних законах окремих положень КМУ, котрі стосуються проведення митних процедур різного призначення.

Важливо розуміти, що теоретичне і практичне значення самостійності митного права як галузі права зобов'язує розрізняти дві великі частини: «Загальну» й «Особливу», котрі певною мірою покладені в основу його структури.

Таблиця 1.2

Структурні складові митного права

Назва частини митного права	Змістова характеристика частини митного права	Ключові складові частини митного права
Загальна частина митного права	Митні правові норми, в яких виражені загальні положення, що стосуються регулювання всієї сукупності суспільних відносин у сфері митної справи, які мають загальне значення та застосовуються лише в тому разі, коли немає спеціальної норми або спеціальна норма суперечить загальній.	Митно-правові інститути, що регулюють однорідні суспільні відносини в митній справі, закріплюють мету, принципи й зміст митної справи, регулюють правовий статус митних органів, державну службу в митних органах і визначають правовий статус посадових осіб митних органів тощо.
Особлива частина митного права	Сукупність митно-правових норм, які регламентують юрисдикційну діяльність митних органів, забезпечують проведення адміністративних проваджень, у разі порушення митних правил урегульовують виконання службових обов'язків у митних підрозділах ДФС	Митно-правові інститути, які забезпечують переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів; митні режими; митні платежі; митне оформлення; митний контроль; валютний контроль; ведення митної статистики і української класифікації товарів ЗЕД (далі – УКТ ЗЕД).

Отже, під джерелами митного права доцільно розуміти правові акти органів державної влади, в яких установлюються норми митного права – загальні правила поведінки в митній сфері. Джерелом митного права може бути не будь-який правовий акт, а лише той, який містить загальні правила щодо митної справи та її елементи. У зв'язку з цим джерело митного права має носити нормативний характер.

На особливу увагу заслуговують функції митної політики в Україні, які виступають призначенням й сукупністю обов'язків по відношенню до держави. Нагадаємо, митна політика країни представляє собою складову внутрішньої та зовнішньої політики, яка визначає зміст діяльності держави та її компетентних органів у сфері регулювання зовнішньоекономічних відносин і має на меті захист національних інтересів, національної безпеки і економічного суверенітету держави. З огляду на це, митна політика слугує забезпеченню та реалізації зовнішньоекономічних завдань та інтересів держави. Як правило, поміркована й урівноважена, а головне, стабільна митна політика країни сприяє зміцненню національної економіки, розвитку експортного потенціалу вітчизняної продукції, прискоренню і поглибленню інтеграції у світову економічну систему та активізації участі в міжнародних економічних і фінансових організаціях.

Законодавець у ст. 5 МКУ розкриває поняття «державна політика у сфері державної митної справи» та пропонує розуміти його як «... систему цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету».

На погляд політиків, науковців та практиків митної справи, розробка митної політики країни передбачає необхідність урахування двох важливих підходів її формування: фритредерство та протекціонізм. Фритредерство означає – політику вільної торгівлі, за якої митні органи виконують переважно реєстраційні

функції і не стягують імпорتنі мита та експортні, не встановлюють також обмеження на зовнішньоторговий обіг. У свою чергу протекціонізм розуміють як напрямок, спрямований на захист власної промисловості та власного товаровиробника від зарубіжних конкурентів на внутрішньому ринку країни. Водночас слід пам'ятати, що для протекціонізму характерні високі митні тарифи та обмеження імпорту.

Зовнішньоекономічна діяльність держави завжди нерозривно пов'язана з митною діяльністю та митною політикою, оскільки причиною виникнення зовнішньоекономічної діяльності є наявність міждержавних економічних (торговельних) зв'язків як об'єкта державного впливу та контролю. Саме цей факт зумовлює переважання економічного характеру функцій митної політики. До основних функцій митної політики належать:

- фінансова та економічно-регулятивна;
- захисна та контрольна-організаційна;
- інформаційно-статистична та міжнародно-політична.

Одним із ключових напрямків даної теми виступають принципи митного права. На погляд науковців О. Т. Зими [4], Б. А. Кормич, Н. О. Коваль [8], А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенети [9], принципи митного права представляють собою вихідні нормативні засади митно-тарифного регулювання, тобто орієнтир для нормотворчості в митній сфері. Дотримання принципів митного права забезпечує та гарантує безперервність і послідовність нормотворчого процесу та взаємозв'язок між митним правом, митною політикою та митним законодавством взагалі.

Отже, розуміти принципи митного права доцільно з позиції основних, головних засад, положень, основ, на яких будується правове митне регулювання, котре забезпечує законність проведення митних процедур різного призначення. Дослідження видової характеристики принципів митного права показало, що вони складаються з трьох основних частин:

- загальноправові принципи митного права;
- галузеві принципи митного права;
- принципи міжнародного правового регулювання митної сфери.

Зміст функцій митої політики країни

Назва функції	Змістовність функції митної політики країни
Фіскальна функція	Зміст фіскальної функції митної політики полягає в наповненні державного бюджету за рахунок стягнення мита, податку на додану вартість, акцизного збору з товарів та інших предметів під час переміщення через митний кордон. Від зазначених вище стягнень слід відрізнити такі митні платежі, як збір за митне оформлення, плата за зберігання товарів на митних складах, митне супроводження тощо, які не виконують фіскальної функції, а є платою за послуги митниці.
Економічно-регулятивна функція	Економіко-регуляторна функція передбачає вплив з боку держави та її компетентних органів на зовнішньоекономічні відносини за допомогою засобів економічного та неекономічного (адміністративного) характеру для регулювання останніх з метою забезпечення національних інтересів та інтересів національних товаровиробників, створення сприятливих для них умов, забезпечення виконання державної політики у сфері економіки, виконання міжнародно-правових зобов'язань держави.
Захисна функція	Захисна функція спрямована на захист держави від зовнішніх та внутрішніх загроз і в широкому розумінні включає: забезпечення національної безпеки держави, підтримання міжнародної безпеки, громадського порядку, моральності, захист внутрішнього ринку, захист інтересів споживачів, створення умов для підтримання законності щодо порядку переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів, ефективну боротьбу з контрабандою та порушеннями митних правил, захист прав інтелектуальної власності, сприяння антимонопольній політиці, сприяння забезпеченню екологічної безпеки, здійснення заходів антикорупційного характеру, забезпечення судово-експертної діяльності, апеляційної роботи, збереження історико-культурного надбання, сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом, злочинністю тощо.

Контрольно-організаційна функція	Контрольно-організаційна функція сприяє формуванню умов і порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон та їх практичній реалізації шляхом проведення митного контролю й митного оформлення товарів і транспортних засобів, тобто забезпечує проведення перевірки законності їх переміщення через митний кордон, а також видачі дозвільних документів на право займатися декларуванням товарів, відкриття й експлуатації митних складів, розміщення суб'єктів у пунктах пропуску, на право виконувати діяльність митного перевізника; погодження на відкриття вантажних митних комплексів; ефективного використання заходів класифікаційного та верифікаційного контролю; тощо.
Інформаційно-статистична функція	Інформаційно-статистична функція забезпечує організацію збирання та зберігання інформації про результати митного контролю й митного оформлення, забезпечує зовнішньоекономічну діяльність науково-статистичним супроводом, надає можливість обміну попередньою інформацією з країнами – торговими партнерами про товари і транспортні засоби, а також обміну інформацією з іншими державними органами й державами, забезпечення та участь у процедурах митного оформлення і контролю, автоматизацію (без урахування людського фактора) процесу аналізу й регулювання митних ризиків тощо.
Міжнародно-політична функція	Міжнародно-політична функція полягає в забезпеченні міжнародно-інтеграційного процесу, здійсненні міжнародно-правових заходів розвитку міжнародного митного співробітництва, залученні організаційної та фінансової допомоги для розвитку митної справи.

Слід пам'ятати, що державна митна справа здійснюється також на основі певних видів принципів. До їх складу включено такі принципи:

- виключної юрисдикції України на її митній території;
- виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи;
- законності та презумпції невинуватості;
- єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України;

- спрощення законної торгівлі;
- визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності;
- додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб;
- заохочення добросовісності;
- гласності та прозорості;
- відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються МКУ.

Таблиця 1.4

Види принципів митного права

Назва класифікаційної групи	Види принципів митного права у розрізі класифікаційних груп
Загальноправові принципи митного права	Принцип законності, принцип демократизму, принцип недискримінації, принцип найбільшого сприяння, принцип обліку досвіду міжнародного правового співробітництва й регулювання в галузі митної справи, принцип юридичної рівності та ін.
Галузеві принципи митного права	Принцип охорони державної і суспільної безпеки, принцип захисту економічних інтересів, принцип єдності митної території, принцип поділу правового регулювання митних режимів, принцип єдності і взаємозв'язку ставок мита.
Принципи міжнародного правового регулювання митної сфери	Принцип суверенної рівності держав, принцип міжнародного правового співробітництва з питань митної справи, принцип митної недискримінації, принцип найбільшого митного сприяння

Одним із ключових елементів теорії митного права виступають митні правовідносини, які виникають, змінюються та припиняються у процесі переміщення через митний кордон України товарів, предметів, транспортних засобів. Здебільшого учасники цих відносин виступають як конкретні носії прав та обов'язків, що встановлені митно-правовими нормами та забезпечені примусовою силою держави. З практичної діяльності відомо, що

митно-правові норми є юридичною формою вияву і закріплення митних правовідносин.

З позиції понятійної категорії, «митні правовідносини» представляють собою суспільні відносини, що виникають з приводу переміщення товарів, предметів, транспортних засобів і врегульовані митно-правовими нормами та забезпечені примусовою силою держави. З наукової та правової позиції митні правовідносини мають такі основні ознаки:

- нормативність при виконанні митних процедур різного призначення;
- вільний і водночас державно-владний, наказовий характер;
- взаємозв'язок суб'єктів митних правовідносин завдяки наділення їх суб'єктивними правами і юридичними обов'язками;
- охорона від порушень засобами державного примусу.

Доцільно звернути увагу на те, що науковці О. Т. Зима [4], Б. А. Кормич, Н. О. Коваль [8], А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета [9] пропонують класифікувати митні правовідносини за різними критеріями. Найбільш поширеною є така класифікація: первинні і вторинні; матеріальні та процесуальні; прості і складні.

Таблиця 1.5

**Види та зміст митних правовідносин
на основі принципу класифікації**

Назва класифікаційної групи	Види принципів митного права у розрізі класифікаційних груп
Первинні і вторинні митні правовідносини	Первинні митні правовідносини пов'язані з фактом дотримання митних правил, тобто порядку переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів. Ці відносини виникають з моменту взяття участі в операціях, пов'язаних із здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України, митного оформлення цих товарів. Вторинними митними правовідносинами вважають правовідносини, похідні від первинних.

Матеріальні та процесуальні митні правовідносини	Матеріальні митні правовідносини базуються на матеріальних нормах, які передбачають компетенцію суб'єктів правовідносин, характеристику видів митного режиму та ін. Процесуальні митні правовідносини базуються на процесуальних нормах, які встановлюють порядок митного оформлення, організацію митного контролю тощо.
Прості і складні митні правовідносини	Простими вважають ті митні правовідносини, в яких беруть участь дві сторони (посадова особа митниці, яка проводить митний огляд багажу і громадянин). Складні митні правовідносини виникають із великою кількістю суб'єктів.

Існує також наукова позиція доцільності класифікації митних правовідносини на загальні і конкретні, активні митні дії, пасивні митні дії, допоміжні митні дії.

Митні правовідносини передбачають участь суб'єктів, які прийнято поділяти на чотири групи. Так, до першої групи включено суб'єктів митних правовідносин, що мають державно-владні повноваження у сфері митної справи, посадові особи митниці й інші державні органи та їх посадові особи, які мають повноваження у сфері митних відносин. До суб'єктів митних правовідносин другої групи ввійшли суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та фізичні особи, які переміщують товари, предмети, транспортні засоби через митний кордон України. У свою чергу третю групу склали суб'єкти, які працюють у сфері митної справи на підставі дозвільних документів центрального органу виконавчої влади в галузі державної митної справи (нині – Державної митної служби України). Заразом суб'єктами четвертої групи стали суб'єкти, що виконують допоміжну функцію для забезпечення сфери митних відносин, але є учасниками митних відносин відповідно до митно-правових норм.

Митні правовідносини мають також свої об'єкти, до яких увійшли товари, які включають будь-яке рухоме майно, в тому числі валюту, валютні цінності, електричні, теплову, інші види енергії, предмети й транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються для міжнародних переве-

зень пасажирів і товарів. Структуру будь-яких правовідносин, крім суб'єктів і об'єктів, становлять суб'єктивні права і юридичні обов'язки їхніх учасників, що визначають юридичний зміст правового відношення, а саме міру дозволеного й належного, зумовленого нормами права. Крім того, звертається увага на те, що саме його суб'єкти мають права й обов'язки, визначені МКУ.

1.3. Запитання для самоперевірки знань

1. Які відносини регулюються митним правом?
2. Які основні методи правового регулювання використовуються митним правом?
3. Сформулюйте цілі та завдання митного права.
4. Дайте характеристику галузевих принципів митного права.
5. Які види відносин регулюються митно-правовими нормами?
6. Визначте склад митних правовідносин.
7. Дайте характеристику суб'єктів митних правовідносин.
8. Охарактеризуйте об'єкт митних правовідносин.
9. Дайте характеристику митно-правової норми (поняття, структура, види, дія в часі і просторі).
10. Дайте характеристику джерел митного права (поняття і види, МКУ, підзаконні акти).

1.4. Теми рефератів

1. Особливості митної політики в Україні.
2. Взаємозв'язок митного права зі стратегією розвитку країни.
3. Основні функції митної політики.
4. Оцінка взаємозв'язку функцій та принципів митного права.
5. Ключові принципи митного права.
6. Система та джерела митного права.
7. Митно-правові відносини.
8. Співвідношення митного права з іншими галузями права.

9. Державне регулювання діяльності митних органів.
10. Правовий статус ДФС України.

1.5. Напрями наукових досліджень

1. Еволюційний розвиток теорії митного права.
2. Дослідження основних положень теорії митного права.
3. Основні аспекти сучасної митної політики.
4. Передумови виникнення митних правовідносин.
5. Вивчення основних положень митного права України
6. Дослідження змістовності джерел митного права.
7. Методи митного права та їх специфіка.
8. Обґрунтування доцільності дотримання принципів митної політики України.
9. Оцінка взаємозв'язку суб'єктів та об'єктів митних правовідносин.
10. Дослідження змістовності функцій митної політики та митного права.

1.6. Проблемно-дискусійні питання

1. Які завдання підлягають вирішенню з позиції розвитку митної справи в Україні? Доведіть.
2. Доведіть доцільність дослідження основних принципів митної політики.
3. Обґрунтуйте необхідність вивчення функцій митної політики та митного права.
4. Окресліть зміст недосконалої правового регулювання митної політики в Україні. Викладіть власну позицію.
5. Що, на Ваш погляд, має бути змінено в митній політиці України в умовах воєнного стану? Доведіть.
6. У чому полягає проблема адаптації функцій митної політики в Україні? Обґрунтуйте.

7. Що лежить в основі проблем матеріальних та процесуальних митних правовідносини в умовах сьогодення? Обґрунтуйте.
8. Яка проблема підлягає вирішенню під час складних митних правовідносини? Викладіть власну позицію.
9. Зазначте переваги та недоліки методів митного права. Обґрунтуйте.
10. Окресліть необхідність пізнання і використання вторинних митних правовідносини. Викладіть власне бажання.
11. Вкажіть коло проблем, які виникають при використанні загальноправових принципів митного права. Обґрунтуйте.
12. Розкрийте змістовність основних проблем впровадження принципів міжнародного-правового регулювання митної сфери. Доведіть.

1.7. Тестові завдання

1. Як понятійна категорія, «митна справа» – це:

- A. діяльність суб'єктів ЗЕД;
- B. розділ митної політики України;
- C. особливий вид державної діяльності, метою якої є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам;
- D. інструмент боротьби з контрабандою.
- E. правильної відповіді немає.

2. Економічною основою зародження митних стосунків стало:

- A. виробництво, що виникло з розвитком суспільних відносин, виготовлення продуктів праці з метою обміну;
- B. грошовий обмін;
- C. прийняття МКУ;
- D. забезпечення національних інтересів;
- E. правильної відповіді немає.

3. Державна митна політика – це:

- A. стратегія розвитку країни;
- B. тактика вирішення питань митно-тарифного регулювання;
- C. система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України;
- D. зміст розробки законодавчого регулятора у сфері митних платежів;
- E. правильної відповіді немає.

4. Механізм митної політики – це:

- A. сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації митної політики;
- B. дія з питань захищеності національних інтересів України;
- C. сукупність інструментів митного контролю;
- D. стратегічні наміри країни з питань митно-тарифного регулювання;
- E. правильної відповіді немає.

5. Як понятійна категорія, «митні правовідносини» – це:

- A. правовідносини між учасниками зовнішньоекономічних операцій;
- B. зв'язок між індивідуальними суб'єктами;
- C. суспільні відносини, які регулюються нормами митного права і виникають у процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- D. взаємозв'язок між продавцем та покупцем експортної продукції;
- E. правильної відповіді немає.

6. Який вид підпорядкованості в Держмитслужбі України відповідно до МКУ?

- A. лінійна;
- B. вертикальна;
- C. розгалужена;
- D. лінійно-організаційна;

Е. правильної відповіді немає.

7. Колегія Державної митної служби представляє собою:

- А. постійний консультативно-дорадчий орган ;
- В. контрольну комісію за справлянням митних платежів;
- С. центральний орган виконавчої влади;
- Д. центральний апарат Держмитслужби України;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Назвіть об'єкти, які не включені до митних правовідносин:

- А. валюта;
- В. товари;
- С. транспортні засоби;
- Д. валютні цінності;
- Е. правильної відповіді немає.

9. До галузевих принципів митного права включають:

- А. принцип охорони державної і суспільної безпеки;
- В. принцип законності;
- С. принцип демократизму;
- Д. принцип недискримінації;
- Е. правильної відповіді немає.

10. До принципів міжнародного-правового регулювання митної сфери не включають:

- А. принцип міжнародного правового співробітництва з питань митної справи;
- В. принцип найбільшого митного сприяння;
- С. принцип демократизму;
- Д. принцип суверенної рівності держав;
- Е. правильної відповіді немає.

1.8. Матриця відповідей до тестових завдань

Матриця відповідей до тестових завдань з теми «*Загальні положення теорії митного права*» наведена в таблиці нижче.

Таблиця 1.6

Матриця відповідей до тестових завдань з дисципліни «Митне право»

№ з/п	Варіант відповідей					№ з/п	Варіант відповідей				
	A.	B.	C.	D.	E.		A.	B.	C.	D.	E.
1		X				6		X			
2	X					7	X				
3		X				8					X
4	X					9	X				
5			X			10			X		

РОЗДІЛ 2. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ: ОРГАНІЗАЦІЯ І ФОРМИ

2.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми

Мета: сформулювати уявлення здобувачів і здобувачок вищої освіти про предмет і метод митного контролю та навчити їх правильно застосувати знання в дискусійних питаннях, які виникають під час адаптування способів і прийомів митного контролю та оформлення його результатів.

Ключові завдання теми:

- вивчення основних положень теорії митного контролю;
- визначення змістовності мети митного контролю із встановленням його рольового аспекту;
- розгляд правових регуляторів, які виступають основою проведення митного контролю цінностей, матеріалів, транспортних засобів, котрі перетнули митний кордон країни;
- дослідження сутності процедури митного контролю та встановлення його видів;
- визначення змістовності принципів та функцій митного контролю, обґрунтування доцільності їх адаптації в роботі регіональних митниць;
- розгляд зони митного контролю з визначенням порядку встановлення та вибору її режимів;
- дослідження прав та обов'язків посадових осіб митних органів, які задіяні при виконанні процедур митного контролю;
- визначення форм митного контролю та встановлення методів більш раціонального їх використання.

Мінілексикон (опорні поняття теми)

Митний контроль, види митного контролю, принципи митного контролю, функції митного контролю, митне законодавство, правовий документ, законодавчий акт, МКУ, митні органи, митні формальності, схема митного контролю, форми митного контролю, процедура митного контролю, митний кордон, попередні процедури, митні товари, зони митного контролю, мобільні зони митного контролю, морські зони митного контролю, річкові зони митного контролю, повітряні зони митного контролю, пішохідні зони митного контролю, міжнародні зони митного контролю, міждержавні зони митного контролю, місцеві зони митного контролю, пасажирські зони митного контролю, вантажні зони митного контролю, вантажні пасажирські зони митного контролю; постійні зони митного контролю, тимчасові зони митного контролю, цілодобові зони митного контролю, режим митного контролю, технічні засоби, результат митного контролю, документообіг при митному контролі.

Програмний зміст теми

Сутність та значення митного контролю. Поняття, цілі та функції митного контролю. Загальні принципи митного контролю: підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, здійснюється виключно митними органами, передбачає виконання митними органами мінімуму митних формальностей, здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються КМУ.

Види та форми митного контролю. Особистий огляд. Особливі процедури митного контролю. Товари, що не допускаються до переміщення через митний кордон України. Відомості, що сповіщаються при переміщенні через митний кордон товарів і предметів. Попередні операції. Тимчасове зберігання. Зони митного контролю: мобільні, морські, річкові, повітряні, пішохідні; міжнародні, міждержавні, місцеві пасажирські, вантажні, вантажні пасажирські перевезення; постійні, тимчасові, цілодобові й такі,

що працюють у визначений на підставі двосторонніх договорів час. Режим митного контролю. Використання технічних засобів при проведенні митного контролю.

2.2. Методичні вказівки вивчення теми

Вивчення теми *«Митний контроль: організація і форми»* з дисципліни *«Митне право»* передбачає розгляд ключових питань, котрі покладено в основу семінарського заняття: мета митного контролю; поняття, види, принципи та функції митного контролю; зона митного контролю; режим зони митного контролю; правове регулювання здійснення митного контролю; права та обов'язки посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю; форми митного контролю.

При опануванні основних положень теми здобувачі та здобувачки вищої освіти повинні:

Знати: поняття, основні функції та завдання митного контролю; порядок дотримання принципів митного контролю та їх адаптацію під час проведення перевірки митних товарів і цінностей; правові основи методів проведення митного контролю; порядок визначення зон митного контролю з встановленням їх видів; правила вибору режиму зони митного контролю; права та обов'язки посадових осіб, які виступають учасниками проведення процедур митного; порядок вибору раціональної форми здійснення митного контролю.

Вміти: відрізнити терміни «митний контроль» та «митний аудит» та визначати об'єктів та суб'єктів операцій митного контролю; обирати зону митного контролю та встановлювати її режим; визначати права та обов'язки учасників операції митного контролю; володіти інструментами митного контролю та прийоми і способами використання їх в практичній діяльності.

Нагадаємо, понятійна категорія «митний контроль» має доволі значну кількість наукових позиції щодо трактування її змістовної характеристики. Водночас у більшості випадків для більш пред-

метного розуміння митного контролю як понятійної категорії обґрунтовується позиція визначення її, як подає законодавець у МКУ, а саме «...сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своїх повноважень з метою забезпечення додержання норм МКУ, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку» [2]. Вивчення сутнісного змісту даної понятійної категорії передбачає обов'язкове врахування таких сегментів:

По-перше, здійснення митного контролю мають право проводити лише особи, які виступають працівниками регіональних митниць та мають закріплені права і обов'язки щодо проведення контрольних операцій;

По-друге, має відбутися процедура переміщення предметів, товарів та транспортних засобів через митний кордон країни;

По-третє, обов'язковими є дотримання вимог процедури тарифного та нетарифного регулювання, залежно від виду митної операції;

По-четверте, необхідним є встановлення виду митного режиму, що сприятиме більш якісному проведенню митних процедур;

По-п'яте, виконання зазначених вище дій створює умови для проведення процедур митного контролю відповідного якісного рівня.

Заслуговує на окрему увагу основна мета митного контролю. Таке твердження пов'язано з тим, що від правильного розуміння мети даного виду контролю знижується рівень ризику не проведення митних процедур на відповідному якісному рівні, що може призвести до правових порушень як адміністративного, так і кримінального характеру. Такі науковці, як О. Т. Зима [4], Б. А. Кормич, Н. О. Коваль [8] пропонують розуміти мету митного контролю, як:

- здійснення комплексної перевірки митних процедур фахівцями регіональної митниці відповідно до укладеної угоди із замовником;

- надання оцінки проведеним митним процедурам щодо відповідності їх вимогам, які висунуто чинним законодавством України;
- встановлення якісного рівня документообігу, який підтверджує проведення митних процедур;
- складання відповідного акта перевірки з визначенням та обґрунтуванням якісного рівня проведення митних процедур або з характеристикою виявлених порушень згідно з чинним законодавством України.

Отже, на початковому етапі вивчення митного контролю необхідно не лише визначати змістовність дій при його фактичному проведенні, а й передусім розуміти мету, з якою він здійснюється. Крім того, необхідно розуміти проведення контрольних процедур у митній діяльності як контроль, котрий сприяє не лише встановленню відповідності вчинених дій митному законодавству, а насамперед як діяльність посадових осіб регіональної митниці, яку здійснено у встановленому порядку, в певній послідовності, котра включає низку етапів перевірки незалежно від її обсягів. Поняття митної процедури та пакет інструментів перевірки в сукупності складають програму митного контролю, котра передбачає не лише мету, а й певний обсяг завдань для її досягнення. Водночас відбувається процедура визначення напрямків удосконалення як проведення самих митних процедур, так і контрольних дій за ними.

Важливо провести розгляд правових регуляторів, які виступають основою проведення митного контролю цінностей, матеріалів, транспортних засобів, котрі перетнули митний кордон країни. В основу правового регулювання покладено ключові положення Митного кодексу України, а також низку законодавчих регуляторів, які забезпечують деталізацію перевірки митної процедури з визначенням окремих специфічних особливостей. Доцільно звернути увагу на той факт, що вичерпні переліки товарів (з описом та кодом згідно з УКД ЗЕД), які підлягають державному контролю (в тому числі у формі попереднього документального контролю) у разі переміщення через митний кордон України, а також порядок

здійснення попереднього документального контролю затверджує КМУ. Водночас у разі необхідності державними органами, уповноваженими здійснювати відповідний митний контроль, можуть вноситися пропозиції щодо внесення змін до зазначених переліків, які подаються КМУ. Саме цей перелік визначає групу товарів, щодо яких діє заборона на пропуск через митний кордон без дозволу, і товари, щодо яких діють обмеження при поміщенні в митний режим.

Відповідно до законодавства України посадові особи митних органів з метою здійснення митного контролю мають право:

- безперешкодного доступу на територію чи в приміщення будь-якого підприємства незалежно від форми власності та сфери управління, де знаходяться або можуть знаходитися товари, що підлягають митному контролю;
- у разі потреби для участі у здійсненні митного контролю можуть залучатися спеціалісти та експерти;
- залучення спеціалістів та експертів здійснюється керівником митного органу або його заступником за погодженням з керівником підприємства, установи, організації, де працює спеціаліст чи експерт. Спеціалісти та експерти, які залучаються до участі у здійсненні митного контролю, мають право на відшкодування витрат, пов'язаних з їхньою участю у здійсненні митного контролю, за ними зберігається середня заробітна плата за місцем роботи на час такої участі.

Якісне проведення митного контролю певною мірою залежить від правильного вибору виду митного контролю. Здебільшого до складу видів митного контролю включають найбільш раціональні форми митних процедур, які мають можливість забезпечити реалізацію та дію всіх необхідних інструментів контролю. Водночас варто пам'ятати, що митний контроль є складовою частиною митних формальностей або процедур, під якими п. 21 ст. 4 МКУ законодавець пропонує розуміти зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання. Одночасно законодавець звертає

увагу на той факт, що до складу митних формальностей відносять також інші складові, а саме:

- попередній контроль та процедуру декларування митних товарів або транспортних засобів;
- митне оформлення та сплату митних платежів.

Види митного контролю представлено в табличному варіанті (табл. 2.1).

Вивчаючи питання митного контролю, необхідно звернути увагу на те, що різні види митного контролю можуть об'єднуватися, перетинатися або доповнювати один одного, в разі необхідності, якщо того вимагає деталізація перевірки. Такий підхід надає можливість більш аргументовано надати зауваження стосовно встановлених порушень.

Таблиця 2.1

Види митного контролю на основі класифікаційних ознак

Назва класифікаційної ознаки	Види митного контролю на основі класифікаційної групи
Залежно від предмета перевірки	- загальний вид митного контролю; - спеціальні види митного контролю.
Залежно від напрямку переміщення товарів	- митний контроль імпортованих товарів, - митний контроль експортних товарів; - митний контроль транзитних товарів.
Залежно від характеристик митних товарів	- митний контроль ручної поклажі; - митний контроль багажу, що супроводжується; - митний контроль багажу, що не супроводжується.
Залежно від виду транспортного засобу	- митний контроль автотранспортних засобів; - митний контроль повітряних суден; - митний контроль залізничних засобів; - митний контроль річкових суден; - митний контроль морських суден; - митний контроль трубопровідного транспорту; - митний контроль електромереж.

Залежно від виду й характеру співробітництва митних органів країн-сусідів	- односторонній митний контроль; - двосторонній митний контроль; - спільний митний контроль.
Залежно від організації контролю за місцем його проведення	- контроль, який здійснюється після прибуття товарів і транспортних засобів у митний орган; - суцільний митний контроль; - вибірковий митний контроль.
За характеристиками товарів, що впливають на здійснення митного контролю	- ручної поклажі; - супроводжуваного багажу; - несупроводжуваного багажу; - валюти та валютних цінностей; - енергоресурсів; - культурних та історичних цінностей; - лікарських засобів.
За ступенем доступу до об'єкта контролю	- фактичний митний контроль; - документальний митний контроль.
Залежно від кількості напрямків перетину митного кордону	- однократний митний контроль; - повторний митний контроль.
Залежно від виду суб'єкта перевірки	- фізична особа; - юридична особа.
За напрямками переміщення товарів через митний кордон	- митний контроль імпортованих товарів; - митний контроль експортних товарів; - митний контроль транзитних товарів.
За місцем проведення митного контролю	- митний контроль в спеціальній зоні; - митний контроль в тимчасовій зоні.

Важливо розуміти, що митний контроль відповідно до національного законодавства виступає різновидом державного контролю, а, як наслідок, спирається на низку як класичних, так і специфічних принципів. Зокрема, до складу останніх законодавець запропонував обрати:

- по-перше, митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України;

- по-друге, митний контроль здійснюється виключно митними органами відповідно до МКУ та інших законів України;
- по-третє, митний контроль передбачає виконання митними органами мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи;
- по-четверте, митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються КМУ. У цьому випадку мається на увазі процедура вибірковості, котра передбачає вибір представниками митного контролю системи управління ризиками. Беззаперечним є той факт, що митні органи застосовують систему управління ризиками для визначення товарів, транспортних засобів, документів і осіб, а також обсягу митного контролю, з метою виключення ймовірності недотримання митного законодавства.

Слід пам'ятати, що на погляд науковців та фахівців митної справи митний контроль є різновидом державної форми контролю, що вказує на доречність використання класичних принципів, а саме принципів законності, системності, систематичності, дієвості, гласності. Кожен із зазначених принципів має свою сутнісну характеристику, в якій чітко окреслюються правила їх адаптації в практичних діях виконавців процедур митного контролю.

Варто зауважити, що митний контроль не обмежується виконанням класичних та специфічних функцій, а й спирається на низку основних функцій, які певною мірою розширюють мету його проведення (табл. 2.2).

Вивчаючи проблему змістовності функцій митного контролю, більшість фахівців митної справи стверджують те, що до складу функцій митного контролю варто включити забезпечення захисту навколишнього середовища. Таке твердження витікає з того, що екологічна катастрофа розширяє свої межі. Населення потерпає від згубного впливу шкідливих речовин, які попадають на територію через митний кордон країни.

Зміст основних функцій митного контролю

Назва функції митного контролю	Змістова характеристика функції митного контролю	Основні сегменти функції митного контролю
Дотримання законності в процедурах митного контролю	Забезпечення дотримання митних правових положень з позиції проведення комплексу митних процедур, які регламентовано законодавством для здійснення митного контролю	Правові положення, митні процедури, митний контроль
Захист економічних інтересів держави	захист економічних інтересів держави на внутрішньому та на зовнішньому ринках, з урахуванням правових основ проведення контрольних дій незалежно від виду митної процедури	Економічні інтереси, внутрішній ринок, зовнішній ринок, контрольні дії, митна процедура
Захист юридичних та фізичних осіб	Реалізація заходів щодо захисту прав, законних інтересів фізичних та юридичних осіб (суб'єктів ЗЕД), на базі митного контролю з обґрунтуванням його результатів	Правовий інтерес, фізичні особи, юридичні особи, митний контроль, результат контролю
Обов'язковість сплати податкових зобов'язань	Проведення оцінки фахівцями митного контролю порядку та терміну стягнення мита, податків та інших митних платежів відповідно до чинного законодавства	Митний контроль, мито, податки, митні платежі
Ефективність здійснення економічної політики	Запровадження ефективного механізму здійснення внутрішньої та зовнішньоекономічної політики, із урахуванням більш раціональних (інноваційних) форм митного контролю	Ефективність, внутрішня політика, зовнішньоекономічна політика, інновація, митний контроль
Раціональність (спрощення) митних процедур	Сприяння прискоренню товарообігу через митний кордон держави шляхом встановлення спрощених процедур, які підлягають митному контролю	Товарообіг, митний кордон, спрощені процедури, митний контроль

Оцінка митних процедур на предмет порушення законодавчих норм	Оцінка інструментами митного контролю дотримання правових основ здійснення операцій на митниці (виявлення, припинення та запобігання порушенням митних правил)	Інструменти митного контролю, правові основи, митниця, митні правила
---	--	--

Дослідження питання митного контролю потребує розуміння зони митного контролю з визначенням порядку встановлення та вибору її режимів. З цього приводу законодавець надає не лише тлумачення понятійної категорії «зона митного контролю», а й розкриває їх види. За сутнісною характеристикою понятійна категорія «зона митного контролю» представляє собою «...місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності» [2].

Необхідно звернути увагу на зміст головної мети створення зони митного контролю:

- по-перше, забезпечення здійснення митними органами митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;
- по-друге, проведення заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням та припиненням контрабанди і порушень митних правил.

Як правило, місцями створення зон митного контролю виступають: пункти пропуску через державний кордон України, території морських і річкових портів, аеропортів, залізничні станції, території підприємств, вільних митних зон, митних складів, складів тимчасового зберігання та інші місця, визначені відповідно до МКУ.

Водночас законодавець регламентує основні види зони митного контролю, а саме:

- постійна зона, у разі регулярного розміщення на її території товарів, що підлягають митному контролю;
- тимчасова зона, яка утворюється на час здійснення митного контролю.

Одночасно законодавець звертає увагу на той факт, що митні органи в зонах митного контролю мають право:

- застосовувати примусові заходи до порушників режиму зони митного контролю;
- у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів увійшли із зони митного контролю на митну територію України;
- у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю морські та річкові судна, які без дозволу митних органів вийшли із зони митного контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав.

Важливо розуміти, що порядок створення зон митного контролю, режим їх функціонування відповідно до МКУ визначається КМУ. Водночас вагоме значення при визначенні виду митної зони має встановлення режиму її функціонування та забезпечення законності і правопорядку у зоні митного контролю. З позиції понятійної категорії «...режим зони митного контролю» представляє собою «...встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю» [2].

Відповідно до законодавства України посадові особи митних органів мають права та зобов'язання, які адаптуються при проведенні процедур митного контролю та при проведенні документальної виїзної перевірки. Їх зміст представлено в таблиці 2.3.

Загалом посадові особи митних органів, які задіяно в процедурах митного контролю, наділені згідно з посадовими інструкціями такими правами:

- по-перше, безперешкодного доступу на територію чи в приміщення будь-якого підприємства незалежно від форми власності та сфери управління, де знаходяться або можуть знаходитися товари, що підлягають митному контролю;
- по-друге, у разі потреби для участі у здійсненні митного контролю можуть залучатися спеціалісти та експерти;

- по-третє, проводити залучення спеціалістів та експертів за погодженням з керівником підприємства, установи, організації, де працює спеціаліст чи експерт;
- по-четверте, митні органи можуть використовувати технічні та спеціальні засоби, а також службових собак;
- по-п'яте, здійснювати спільний митний контроль з митними органами суміжних держав.

Таблиця 2.3

Права та обов'язки посадових осіб митних органів при проведенні документальної виїзної перевірки

Права та зобов'язання	Зміст прав та обов'язків посадових осіб під час проведення процедур митного контролю
Права посадових осіб особам митних органів під час проведення документальної виїзної перевірки	<ul style="list-style-type: none"> - здійснювати перевірку грошових, фінансових і бухгалтерських документів, звітів, контрактів, декларацій, калькуляцій, інших документів, які можуть бути пов'язані з операціями із ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або територію вільної митної зони чи вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або території вільної митної зони; - отримувати безоплатно від підприємств, що перевіряються, інформацію, пояснення, письмові довідки з питань, що виникають під час проведення перевірки, копії документів, засвідчені підписом керівника підприємства або уповноваженою ним особою та скріплені печаткою (за наявності); - проводити огляд виробничих, складських, торговельних та інших приміщень підприємства, що перевіряється, з відображенням результатів такого огляду у відповідному акті; - відбирати проби та/або зразки товарів, якщо є така можливість; - проводити у порядку, встановленому КМУ, контрольні аналізи сировини, матеріалів і готової продукції, контрольні запуски у виробництво сировини та матеріалів, які перебували або перебувають під митним контролем чи використовувалися підприємством, що перевіряється; - проводити зустрічні звірки на підприємствах;

<p>Права посадових осіб особам митних органів під час проведення документальної виїзної перевірки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вимагати від керівників та інших посадових осіб підприємства, що перевіряється, припинення дій, що перешкоджають здійсненню повноважень посадовими особами митних органів; - вимагати від керівників підприємства, що перевіряється, проведення інвентаризації основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, які перебували або перебувають під митним контролем чи використовувалися цим підприємством разом із товарами; - у разі недопущення посадових осіб митних органів до проведення огляду територій та виробничих, складських, торговельних чи інших приміщень, здійснення контрольних аналізів, визначених у цій статті, звертатися до суду із поданням про зупинення видаткових операцій підприємства на рахунках такого підприємства шляхом накладення арешту на кошти та інші цінності такого підприємства; - визначати суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному МКУ; - отримувати від страхових компаній та банківських установ інформацію в порядку та обсязі, визначених законом; - користуватися у службових справах засобами зв'язку, які належать підприємствам, що перевіряються, з дозволу посадових осіб цих підприємств; - накладати на час з'ясування питань, які підлягають перевірці, митне забезпечення на комп'ютери, сейфи (шафи), архіви та інші місця, де зберігаються документи, у тому числі в електронній формі, необхідні для проведення перевірки, а також на складські, виробничі, торговельні приміщення, якщо існує вірогідність несанкціонованого вилучення, знищення, підміни, зміни стану або якісних характеристик товарів, які знаходяться в цих приміщеннях, що може мати вплив на прийняття рішення за результатами перевірки; - інші права, передбачені МКУ та законами України.
<p>Зобов'язання посадових осіб митних органів під час проведення документальної виїзної перевірки підприємства</p>	<ul style="list-style-type: none"> - проводити перевірку відповідно до її програми, що затверджується наказом відповідного митного органу про призначення перевірки; - поважати права та законні інтереси працівників підприємства, що перевіряється, не допускати заподіяння підприємству шкоди неправомірними рішеннями, діями або бездіяльністю;

<p>Зобов'язання посадових осіб митних органів під час проведення документальної виїзної перевірки підприємства</p>	<ul style="list-style-type: none"> - не порушувати нормального режиму роботи підприємства, що перевіряється; - не розголошувати інформацію, яка була отримана під час проведення перевірки і становить державну, банківську або комерційну таємницю, що охороняється законом; - надавати на вимогу посадових осіб підприємства, що перевіряється, необхідну інформацію щодо положень законодавства, які стосуються питань перевірки; - забезпечувати збереження документів, отриманих та складених у ході перевірки, не розголошувати їх зміст без згоди підприємства, що перевіряється; - інформувати посадових осіб підприємства, що перевіряється, про їхні права та обов'язки під час проведення митного контролю після випуску товарів, про призначення та проведення експертизи (дослідження), взяття проб та зразків; - видавати керівнику підприємства, що перевіряється, або особі, яка виконує його обов'язки, примірник акта або довідки, складених за результатами перевірки; - виконувати інші обов'язки, передбачені МКУ.
--	--

Важливо звернути увагу на той факт, що посадові особи органів доходів і зборів при здійсненні митного контролю наділені державно-владними повноваженнями при виконанні посадових обов'язків і керуються МКУ та митним законодавством України. При цьому, при безпосередньому здійсненні митного контролю працівники органів доходів і зборів мають право: вимагати безпосереднього надання й ознайомлення з необхідними документами, в тому числі банківськими, інформацією, що пов'язана зі здійсненням зовнішньоекономічної та іншої господарської діяльності, що має відношення до митної справи й функцій органів доходів і зборів; отримувати всі необхідні довідки, письмові та усні пояснення від посадових осіб та інших співробітників, спрямовані на отримання митними органами інформації про порушення порядку ввезення (вивозу) ліцензованих товарів; опечатувати приміщення; вилучати документи в тому разі, коли вони підлягають перевірці в іншому місці на підставі відповідного акта та мати доступ на територію й у приміщення, де можуть знаходитися това-

ри й транспортні засоби, що підлягають митному контролю, а також необхідні для такого контролю документи.

Варто пам'ятати, що митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами органів доходів і зборів у формах, які передбачені МКУ. До їх складу законодавець запропонував включити: перевірку документів та відомостей; митнитний огляд цінностей; облік товарів та транспортних засобів; усне опитування громадян та посадових осіб підприємств; огляд територій та приміщень; перевірка обліку товарів; проведення документальних перевірок; інші форми митного контролю.

Значне місце приділяється характеристиці кожної форми митного контролю. Митне законодавство України регламентує право самостійного вибору форми митного контролю особами, котрі наділені повноваженнями щодо його проведення (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Характеристика форм митного контролю

Форма митного контролю	Характеристика форми митного контролю
Перевірка документів та відомостей	Перевірка документів та відомостей, які подаються митним органам під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, здійснюється візуально із застосуванням інформаційних технологій (шляхом проведення форматологічного контролю, контролю співставлення, контролю із застосуванням системи управління ризиками) та інших способів, передбачених МКУ.
Митнитний огляд цінностей	Огляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, пред'явлених митному органу (в тому числі для перерахунку та зважування), проводиться в можливо короткий строк після прийняття рішення про його проведення
Облік товарів та транспортних засобів	Облік товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, здійснюється митним органом з метою проведення їх митного контролю, на підставі митних декларацій на товари та національних реєстраційних документів транспортних засобів

Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств	Усне опитування під час здійснення митного контролю представляє собою отримання посадовою особою митного органу інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією. У разі необхідності складається протокол, форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів. Про складення протоколу особа, яка опитується, попереджається перед початком опитування.
Огляд територій та приміщень	Огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, магазинів безмитної торгівлі, територій вільних митних зон та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи
Перевірка обліку товарів	Перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, представляє собою проведення митними органами дій щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари, транспортні засоби комерційного призначення вимогам, встановленим МКУ та іншими законами України з питань державної митної справи
Проведення документальних перевірок	Проведення документальних перевірок передбачає сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів.
Інші форми митного контролю	До інших форм митного контролю включають візуальне спостереження, обстеження, інвентаризація підконтрольних товарів і предметів тощо.

Необхідно звернути увагу на те, що посадові особи при проведенні митного контролю наділені правом застосовувати одну з

форм митного контролю або обирати декілька їх видів з метою отримання більш достовірного результату перевірки. Митний контроль є неоднорідним. Таке твердження пов'язано з тим, що через митний кордон України переміщуються доволі різноманітні предмети та цінності, а, як наслідок, для отримання достовірних результатів перевірки, під час проведення процедури митного контролю, виникає необхідність вибору більш раціональних його форм, що породжує доцільність прийняття управлінських рішень з позиції переваг тієї чи іншої форми митного контролю. Крім того, одночасно постає питання розробки етапів проведення митного контролю з огляду на предмет перевірки, рівня ризику досягнення намічених результатів перевірки, з обов'язковим обґрунтуванням знайдених порушень митного законодавства.

У цілому митний контроль виступає інструментом захисту змістовності проведених митних процедур, оскільки надає можливість не лише встановити існуючі порушення, а й визначити фаховість спеціалістів, які безпосередньо беруть участь у проведенні процедури митного контролю.

2.3. Запитання для самоперевірки знань

1. Хто має право здійснювати митний контроль?
2. Охарактеризуйте форму здійснення митного контролю: перевірка документів на товари і транспортні засоби.
3. Охарактеризуйте форму здійснення митного контролю: митний огляд товарів і транспортних засобів.
4. Дайте характеристику методів митного контролю.
5. Які технічні засоби використовуються для проведення митного контролю?
6. Що може бути визнано зоною митного контролю?
7. Дайте характеристику зони митного контролю.
8. Як здійснюється митний контроль за двоканальним методом (система «зеленого та червоного коридорів») у пунктах міжнародних пасажирських перевезень?

9. Як застосовуються міжнародні стандарти при здійсненні митного контролю?
10. Назвіть особливості форм митного контролю.

2.4. Теми рефератів

1. Передумови виникнення митного контролю.
2. Механізм проведення процедур митного контролю.
3. Стратегія вдосконалення процедур митного контролю.
4. Зміст принципів митного контролю.
5. Зарубіжний досвід проведення митного контролю.
6. Основні функції митного контролю.
7. Основні методи проведення митного контролю.
8. Зона митного контролю.
9. Роль і значення форм митного контролю.
10. Права та обов'язки посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю.

2.5. Напрями наукових досліджень

1. Оцінка технологічних схем проведення митного контролю.
2. Дослідження ознак сутнісного змісту процедури митного контролю.
3. Оцінка впливу принципів митного контролю на діяльність регіональної митниці.
4. Встановлення взаємозв'язку функцій митного контролю.
5. Дослідження ключових методів проведення митного контролю.
6. Еволюційний розвиток виникнення митного контролю.
7. Напрямки вдосконалення процедури митного контролю в умовах сьогодення.
8. Основні проблематичні аспекти вибору зони митного контролю.

9. Дослідження змістовності процедури митного контролю: зарубіжний досвід.
10. Вивчення проблематичного сегмента при встановленні послідовності виконання процедур митного контролю.

2.6. Проблемно-дискусійні питання

1. Обґрунтуйте необхідність постійного вдосконалення технологічних схем митного контролю посадових осіб. Викладіть власну позицію.
2. Вкажіть коло проблем, які виникають при визначенні складу посадових осіб, які задіяно в проведенні процедур митного контролю. Доведіть.
3. Які проблеми виникають при адаптації принципів митного контролю? Обґрунтуйте.
4. Обґрунтуйте необхідність виконання функцій митного контролю з позиції сучасних реалій розвитку регіональних митниць? Доведіть.
5. Яка існує загальна проблема при встановленні форми митного контролю? Обґрунтуйте.
6. Доведіть доцільність проведення документальної перевірки з позиції процедури митного контролю. Викладіть власну позицію.
7. Вкажіть коло проблем, які притаманні питанню проведення митного огляду товарів та транспортних засобів? Доведіть.
8. Що лежить в основі проблем побудови взаємовідносин між учасниками процедури митного контролю? Обґрунтуйте.
9. Окресліть зміст недосконалості процедури усного опитування громадян та посадових осіб підприємств під час проведення митного контролю. Ваша позиція.
10. Які завдання, на Вашу думку, має вирішувати процедура перевірки обліку товарів під час проведення митного контролю? Доведіть.

11. Що виступає основою вирішення проблем процедури огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання та митних складів? Викладіть власну думку.
12. Назвіть проблеми, які виникають при визначенні форми митного контролю з позиції підвищення рівня ефективності його процедури. Обґрунтуйте.

2.7. Тестові завдання

1. Митний контроль – це:

- A. сукупність заходів, що здійснюються для забезпечення додержання норм МКУ, законів та інших нормативно-правових актів із питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку;
- B. документальна перевірка пакету документів декларанта;
- C. перевірка товарів, які перетинають митний кордон країни;
- D. здійснення заходів щодо виявлення, розкриття митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

2. Принципи митного контролю – це:

- A. пакет митних правил;
- B. сукупність функціональних обов'язків працівників митниці;
- C. основні, вихідні начала, положення, ідеї, які виражають його сутність як специфічного соціального регулятора, володіють вищим ступенем нормативної узагальненості, зумовлюють зміст конституційних і галузевих прав, мають універсальний характер і надають регулюючий вплив на всі сфери суспільних відносин;
- D. специфічні правила проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

3. Основна мета митного контролю передбачає:

- A. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- B. визначення обсягу митних платежів і зборів;

- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. розгляд специфічних правил проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

4. До складу функцій митного контролю включають:

- A. ведення облікових процедур фахівцями регіональної митниці;
- B. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. дотримання законності в процедурах митного контролю;
- E. правильної відповіді немає.

5. Зона митного контролю – це:

- A. митний кордон України;
- B. склад регіональної митниці;
- C. місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- D. територія регіональної митниці;
- E. правильної відповіді немає.

6. Режим зони митного контролю характеризується як:

- A. межі митного кордону України;
- B. встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю;
- C. затверджене місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- D. сукупність функціональних служб регіональної митниці;
- E. правильної відповіді немає.

7. Порядок створення зон митного контролю затверджується:

- A. Президентом України;
- B. МКУ;
- C. КМУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

8. До складу зобов'язань посадових осіб митних органів у період проведення документальної виїзної перевірки підприємства включають:

- A. недопущення порушень нормального режиму роботи підприємства, що перевіряється;
- B. визначення суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному МКУ;
- C. отримування від страхових компаній та банківських установ інформації в порядку та обсязі, визначених законом;
- D. користування у службових справах засобами зв'язку, які належать підприємствам, що перевіряються, з дозволу посадових осіб цих підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

9. Форми митного контролю затверджено:

- A. МКУ;
- B. наказом начальника регіональної митниці;
- C. МФУ;
- D. Постановою КМУ;
- E. правильної відповіді немає.

10. До складу інших форм митного контролю включають:

- A. митний огляд цінностей;
- B. інвентаризацію підконтрольних товарів і предметів;
- C. облік товарів та транспортних засобів;
- D. усне опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

2.8. Матриця відповідей до тестових завдань

Матриця відповідей до тестових завдань з теми «*Митний контроль: організація і форми*» наведена в таблиці нижче.

Таблиця 2.5

Матриця відповідей до тестових завдань

№ з/п	Варіант відповідей					№ з/п	Варіант відповідей				
	A.	B.	C.	D.	E.		A.	B.	C.	D.	E.
1	X					6		X			
2			X			7			X		
3					X	8	X				
4				X		9	X				
5			X			10		X			

РОЗДІЛ 3. МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ. ПОРЯДОК ДЕКЛАРУВАННЯ

3.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми

Мета: сформулювати уявлення здобувачів і здобувачок вищої освіти про правила митного оформлення цінностей, товарів та транспортних засобів, які перетнули кордон країни з урахуванням процедури декларування, та навчити їх правильно застосувати знання в дискусійних питаннях.

Ключові завдання теми:

- вивчення сутнісного змісту процедури митного оформлення цінностей, що перетнули кордон країни;
- встановлення мети, місця і часу здійснення митного оформлення цінностей, що перетнули кордон країни;
- розгляд законодавчих регуляторів, що регламентують процедуру оформлення митних цінностей;
- визначення принципів та порядку митного оформлення товарів і транспортних засобів;
- дослідження змістовності процедури декларування митних цінностей;
- встановлення видів, форм та місця проведення процедури декларування митних цінностей;
- розгляд основних складових митної декларації з визначенням її видів, які регламентовано законодавством України;
- дослідження процедури і порядку подання декларації замовником митної послуги.

Мінілексикон (опорні поняття теми)

Митне оформлення, декларування, митні цінності, митне законодавство, правовий документ, законодавчий акт, митний кодекс України, принципи митного оформлення (принцип законності, принцип рівності та забезпечення прав та законних інтересів суб'єктів ЗЕД, принцип оперативності, принцип використання мови митного оформлення, принцип «єдиного вікна», принцип демократизму, принцип правового плюралізму, принцип пріоритету прав і свобод людини), процедура митного оформлення, декларування, форми декларацій, декларація митної вартості, зовнішньоекономічний договір (контракт), платіжні документи, транспортні (перевізні) документи.

Програмний зміст теми

Поняття та сутність митного оформлення. Мета і процес митного оформлення. Етапи митного оформлення. Строки митного оформлення. Процедура декларування та форми декларацій. Місце і термін декларування. Правовий статус декларанта.

Перелік документів щодо митного оформлення: декларація митної вартості; зовнішньоекономічний договір (контракт); рахунок-фактура (інвойс) або рахунок-проформа; банківські платіжні документи; інші платіжні та/або бухгалтерські документи, транспортні (перевізні) документи; копія імпортової ліцензії, якщо імпорт товару підлягає ліцензуванню; страхові документи, а також документи, що містять відомості про вартість страхування. Анулювання та внесення змін в оформлення вантажної митної декларації. Декларування товарів за допомогою митних брокерів.

3.2. Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення теми **«Митне оформлення. Порядок декларування»** з дисципліни **«Митне право»** передбачає розгляд ключових питань, котрі покладено в основу семінарського заняття: поняття, мета, місце і час здійснення митного оформлення цінностей;

принципи митного оформлення товарів та транспортних засобів; порядок митного оформлення товарів і транспортних засобів; декларування товарів і транспортних засобів: поняття, види, форми та місце; митна декларація та її види; процедура і порядок подання митної декларації.

При опануванні основних положень теми здобувачі та здобувачки вищої освіти повинні:

Знати: поняття, основні принципи та функції процедури митного оформлення цінностей, товару та транспортних засобів; розуміти законодавчі положення, що регламентують порядок митного оформлення товарів і транспортних засобів; методику заповнення митної декларації, процедуру і порядок її подання та правила визначення митних платежів і зборів.

Вміти: відрізнити терміни «митне оформлення товару» та «декларування товару», адаптувати принципи та функції процедури митного оформлення товару, визначати етапи її проведення та впроваджувати правові положення заповнення митної декларації з урахуванням процедури нарахування митних платежів і зборів.

На першому етапі опанування теми варто розглянути сутнісну характеристику понятійної категорії «митне оформлення». Відповідно до законодавства України це виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення, тобто обов'язок осіб, що переміщують товари через митний кордон, пройти певну процедуру, як послідовні дії митних органів щодо легалізації переміщення товарів і транспортних засобів. Митне оформлення виступає насамперед урегульованою законом митною процедурою, яка ускладнена достатньо значним обсягом документообігу при проходженні товарів через митний кордон України, а як наслідок, стає значним протекціоністським бар'єром. Практична діяльність показує, що підприємства замовники даної митної процедури змушені подавати пакет документів та довідок, серед яких МКВ передбачено не більше 10%. До складу основних сегментів процедури митного оформлення цінностей, що перетнули митний кордон країни, варто включити:

- по-перше, виконання посадовими особами митних органів, які представляють інтереси держави, дій, спрямованих на забезпечення дотримання чинного законодавства;
- по-друге, виконання вимог законодавця щодо порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- по-третє, виконання вимог законодавства з боку суб'єктів митних відносин, котрі виступають замовниками даної процедури;
- по-четверте, закріплення результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Слід пам'ятати, що законодавець розкриває зміст основної мети процедури митного оформлення цінностей, котрі перетнули митний кордон країни «...забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів» [2]. Як правило, митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом часу, що його встановлюють митні органи за погодженням з органами, уповноваженими здійснювати інші види контролю.

До складу законодавчих регуляторів, котрі забезпечують процедуру митного оформлення товарів та транспортних засобів під час та після перетину кордону країни, варто обрати Конституцію України, МКУ, інші закони України, що регулюють митні відносини, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (далі – ВРУ), а також нормативно-правові акти, видані на основі і на виконання МКУ та інших законодавчих актів. Відносини, пов'язані з процедурою митного оформлення, регулюються МКУ, ПКУ та іншими законами України з питань проведення відповідної процедури.

Здійснення процедури митного оформлення товарів та транспортних засобів, які перетнули кордон країни, ґрунтується на певних принципах. При цьому варто пам'ятати, що дефініція «принципи» походить від латинського слова «*princīpium*» – початок, закон. Тобто принципи тлумачаться у вітчизняній правовій науці як вихідні, фундаментальні положення, орієнтири, перевірені теорією і практикою. Враховуючи зазначене стає зрозумілим, що саме принципи обґрунтовують, роз'яснюють і відображають зміст та взаємозв'язки між об'єктом і суб'єктом митних правовідносин. Доведено, що принципи формулюються у вигляді певних наукових положень, закріплюються нормативно-правовими актами та застосовуються в теоретичній і практичній державно-управлінській діяльності.

Переважає більшість вітчизняних принципів митного регулювання має виключно фіскальну спрямованість. Це пов'язано з тим, що митні правовідносини пов'язані з обов'язковою сплатою митних податків і зборів, котрі виступають одним з пріоритетних джерел накопичення частини доходів державного бюджету країни. Характеристика основних принципів митного оформлення товарів і транспортних засобів представлена в таблиці нижче (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Характеристика основних принципів процедури митного оформлення товарів і транспортних засобів

Назва принципу	Характеристика принципу процедури митного оформлення товарів і транспортних засобів
Принцип законності	Принцип законності митного оформлення полягає в тому, що суб'єкти митного оформлення повинні суворо дотримуватися юридичних норм, правових приписів, які закріплені в МКУ, законодавчих актах та нормативних документах Державної митної служби (далі – ДМС). Вимоги митних органів у процесі митного оформлення мають бути обґрунтованими та спиратися на норми права.

<p>Принцип рівності та забезпечення прав та законних інтересів суб'єктів ЗЕД</p>	<p>Принцип рівності та забезпечення прав та законних інтересів суб'єктів ЗЕД. Цей принцип означає, що митні органи повинні рівно ставитися до суб'єктів митних відносин – громадян, підприємств, установ, організацій, які у свою чергу можуть реалізовувати права та законні інтереси в процесі митного оформлення.</p>
<p>Принцип оперативності</p>	<p>Принцип оперативності, який полягає в тому, що митне оформлення здійснюється митним органом, як правило, протягом чотирьох годин з часу пред'явлення товарів і транспортних засобів, що підлягають митному оформленню, подання митної декларації та всіх необхідних документів і відомостей. Митне оформлення вважається завершеним після виконання митним органом митних процедур, визначених у законодавчому порядку відповідно до заявленого митного режиму.</p>
<p>Принцип використання мови митного оформлення</p>	<p>Принцип використання мови митного оформлення полягає в тому, що відповідно до ст. 77 МКУ документи, необхідні для здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, подаються митному органу українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою, яка є поширеною у світі. Якщо оригінали таких документів складені іншою мовою, декларант має забезпечити їх переклад на українську мову за власний рахунок.</p>
<p>Принцип «єдиного вікна»</p>	<p>Принцип «єдиного вікна» – це технологія митного оформлення, при якій декларант надає необхідні документи для митного оформлення інспекторові відділу митного оформлення (у «вікно»), документи проходять перевірку без участі декларанта, а потім повертаються в це ж «вікно». За цих обставин декларант «усувається» від фізичного супроводу документів при роботі з ними в підрозділах митниці.</p>
<p>Принцип демократизму</p>	<p>Принцип демократизму – означає необхідність прийняття рішення з митних питань у певній формі та відповідно до правової процедури, що може забезпечити оптимальне співвідношення економічних інтересів декларанта та держави.</p>

Принцип правового плюралізму	Принцип правового плюралізму – полягає в максимальному врахуванні правових традицій і правової культури у вітчизняній митній сфері, що пов'язано з можливістю забезпечення добровільного виконання податкового обов'язку.
Принцип пріоритету прав і свобод людини	Принцип пріоритету прав і свобод людини – покладений в основу митної політики, зумовлений сутністю митного оформлення.

Доцільно звернути увагу на той факт, що законодавець, окремі науковці та фахівці-практики з питань митної справи висловлюють припущення, що саме здійснення процедури митного оформлення цінностей, котрі перетинають або вже перетнули митний кордон країни, породжує основу для появи основних спеціальних принципів митного оформлення. Здебільшого до їх складу включають події, які безпосередньо торкаються етапів митного оформлення:

- по-перше, процедура митного оформлення відбувається на митному кордоні України, що збігається з державним кордоном України;
- по-друге, її проведення здійснюється в пунктах пропуску на державному кордоні України, через які здійснюється залізничне, автомобільне, морське, річкове, повітряне, а також інше сполучення, а також в інших районах митної території України;
- по-третє, головною умовою є її проведення в пунктах, розміщених на митному кордоні України, де він збігається з межами спеціальних митних зон;
- по-четверте, процедура митного оформлення проводиться безпосередньо в зонах митного контролю на території і в приміщеннях підприємств за умови, що будуть виконані вимоги забезпечення митного контролю в повному обсязі;
- по-п'яте, процедура митного оформлення товарів і транспортних засобів може бути проведена у приміщеннях внутрішніх регіональних митниць, в яких акредитовані суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Варто зрозуміти, що митне оформлення товарів і транспортних засобів відбувається в межах чітко окреслених етапів, які представляють собою послідовність виконання цієї процедури, тобто певний порядок. Етапи митного оформлення товарів в Україні затверджено на законодавчому рівні. При цьому законодавець одночасно регламентує обов'язковість оформлення митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа [27]. Характеристика основних етапів процедури митного оформлення товарів і митної декларації представлена в таблиці 3.2.

Доцільно звернути увагу на те, що порядок митного оформлення товарів може бути: загальним (звичайна процедура митного оформлення), першочерговим або спрощеним (пріоритетний порядок оформлення при переміщенні через митний кордон України товарів, необхідних для ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій тощо).

Таблиця 3.2

Характеристика основних етапів процедури митного оформлення товарів і митної декларації

Назва етапу	Характеристика основних етапів митного оформлення товарів і митної декларації
Подання МД (розширений етап)	Здійснення митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації (далі – МД) відбувається на бланку єдиного адміністративного документа у формі паперового носія або як електронний документ. Подання митної декларації (далі – МД) як електронного документу здійснюється декларантом за допомогою інформаційного терміналу. За допомогою автоматизованої системи митного оформлення (далі – АСМО) надсилається інформація декларанту про: отримання митним органом електронної митної декларації (далі – ЕМД) у складі електронного повідомлення, засвідченого електронним цифровим підписом (далі - ЕЦП) декларанта; результат проведення формато-логічного контролю правильності заповнення граф ЕМД; занесення ЕМД до єдиної автоматизованої інформаційної системи (далі – ЄАІС) митних органів України.

Реєстрація МД	Реєстрація МД починається з перевірки відповідності формату електронної копії митної декларації на паперовому носії (далі – ЕК МД) та електронної копії декларації митної вартості на паперовому носії (далі - ЕК ДМВ) встановленим вимогам. Фіксування дати й часу подання МД для оформлення шляхом: присвоєння МД реєстраційного номера за допомогою АСМО. За допомогою АСМО в ЕК МД і ЕК ДМВ реєстраційний номер може додатково відобразитися у вигляді штрих коду.
Перевірка МД	Перевірка МД має декілька послідовних дій: починається з наявності рахунка або іншого документа, який визначає вартість товару, за допомогою програмного забезпечення проводиться оцінювання правильності заповнення МД відповідно до вимог, установлених законодавством.
Прийняття МД для оформлення	Проставлення у МД згідно з порядком заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документу (далі – ЄАД) відбитка штампа ПМК – «під митним контролем», на рахунку або іншому документі, який визначає вартість товару та номера штампа в ЕК МД.
Відмова у прийнятті МД для оформлення	Митний орган відмовляє у прийнятті МД виключно з таких підстав: МД не містить усіх відомостей або подана без рахунка або іншого документа, який визначає вартість товару та у випадках, встановлених МКУ; ЕК МД не містить встановлених законодавством обов'язкових реквізитів; МД подано з порушенням інших вимог, встановлених МКУ. У разі відмови у прийнятті МД посадовою особою митного органу оформлюється картка відмови.
Оформлення МД	При здійсненні митного оформлення МД виконуються такі митні формальності: перевірка дотримання строків подання МД та наявності відміток про завершення переміщення товарів; проводиться контроль співставлення (автоматизоване порівняння) даних, які містяться в МД (ЕК МД або ЕК ДМВ), контроль із застосуванням системи управління ризиками, правильності класифікації товарів та визначення країни походження товарів. Перевірка дотримання встановлених до задекларованих товарів заходів нетарифного регулювання, наявності товарів у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, застосування пільг в оподаткуванні та визначення митної вартості товарів.

Призупинення митного оформлення	За наявності достатніх підстав уважати, що товари переміщуються через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності, митне оформлення цих товарів призупиняється у випадках і в порядку, визначених законодавством. Рішення про призупинення митного оформлення продукції приймає керівник митного органу або його заступник.
Передавання МД до спеціалізованого підрозділу	У складних випадках виконання митних формальностей, а також на вимогу спеціалізованого підрозділу митного оформлення товарів передає виконання окремої митної формальності за МД до спеціалізованого підрозділу. Результати виконання відповідної митної формальності вносяться у встановленому порядку до АСМО посадовою особою спеціалізованого підрозділу, яка виконувала цю митну формальність. У разі, якщо результати виконання відповідної митної формальності є позитивними, тобто відомості, внесені до МД та ДМВ (ЕК МД та ЕК ДМВ), декларантом підтверджені (визнані) спеціалізованим підрозділом, посадовою особою ПМО здійснюється виконання подальших митних формальностей за цією МД.
Проведення митного огляду	Митний огляд задекларованих товарів може здійснюватися посадовими особами митного органу в порядку, встановленому МФУ. За результатами проведення митного огляду складається Акт огляду установленної форми.
Завершення митних формальностей за МД	Під час завершення митного оформлення посадовими особами спеціалізованого підрозділу митного оформлення товарів виконуються такі митні формальності: перевірка відомостей про виконання митних формальностей, сформованих за результатами оцінки ризику за МД із застосуванням системи управління ризиками, перевірка правильності нарахування митних та інших платежів, контроль і облік векселів; нарахування плати за виконання митних формальностей поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для них.

Варто також розуміти, що процедуру митного оформлення товарів та транспортних засобів розпочинає стадія декларування. Законодавець надає правове регулювання процедури декларування та розкриває її в гл. 40 МКУ [2]. Сама процедура декла-

рування представляє собою заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. При цьому законодавець пропонує під МД розуміти «...заяву встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури»[2]. Основні види МД представлено в таблиці (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Характеристика основних видів митної декларації

Вид	Характеристика основних видів МД
Тимчасова МД	Тимчасова МД подається, якщо декларант або уповноважена ним особа не володіє точними відомостями про характеристики товарів, необхідні для заповнення МД у звичайному порядку, за умови, що вона містить дані, достатні для поміщення їх у заявлений митний режим, та під зобов'язання про подання додаткової МД у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової МД.
Періодична МД	Періодична МД може подаватися на регулярне переміщення через митний кордон України товарів однією і тією ж особою на одних і тих же умовах та підставах протягом не більше 180 днів та під зобов'язання про подання додаткової МД на товари, переміщені за періодичною МД протягом попереднього календарного місяця.
Попередня МД	Попередня МД подається до ввезення в Україну товарів, транспортних засобів комерційного призначення (в тому числі з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України.

Доцільно пам'ятати, що в Україні відповідно до статті 454 МКУ було розроблено та затверджено наказ МФУ від 29 травня 2012 року №623 «Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій»[28].

Зазначеним актом затверджено Класифікатор типів декларацій з урахуванням напрямку переміщення митних цінностей, а саме вивезення, ввезення та транзит. По кожному напрямку законодавець наводить особливості процедури декларування товарів (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Класифікатор типів декларацій відповідно до законодавства України*

Напрямок переміщення	Код	Особливості декларування	Код типу декларації
Вивезення митних цінностей (товарів, транспортних засобів)	ЕК	Митна декларація, заповнена у звичайному порядку	АА
		Тимчасова митна декларація на товари, відомості про кількісні характеристики яких можуть бути встановлені після навантаження товарів на транспортний засіб та які можуть впливати на фактурну вартість, у тому числі якщо ціна товару визначається за формулою	ТК
		Тимчасова митна декларація на товари, ціна яких визначається за формулою	ТФ
		Періодична митна декларація	РР
		Додаткова декларація до періодичної митної декларації	ДР
		Додаткова декларація до тимчасової декларації	ДТ
		Додаткова декларація для внесення змін до раніше оформленої митної декларації, заповненої в звичайному порядку	ДМ

Ввезення митних цінностей (товарів, транспортних засобів)	ІМ	Митна декларація, заповнена у звичайному порядку	АА
		Тимчасова митна декларація на товари, відомості про кількісні характеристики яких можуть бути встановлені після розвантаження товарів з транспортного засобу та які можуть впливати на фактурну вартість, у тому числі якщо ціна товару визначається за формулою	ТК
		Тимчасова митна декларація на товари, ціна яких визначається за формулою	ТФ
		Тимчасова митна декларація на товари, точні відомості про код згідно з УК-ТЗЕД яких можуть бути встановлені після проведення їх дослідження, отримання додаткової інформації тощо	ТН
		Періодична митна декларація	РР
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для випуску товарів у митний режим	ЕА
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для пропуску товарів через митний кордон України та доставлення до митного органу призначення	ЕЕ
		Додаткова декларація до тимчасової декларації	ДТ
		Додаткова декларація до періодичної митної декларації	ДР
		Додаткова декларація до попередньої митної декларації	ДЕ
		Додаткова декларація для внесення змін до раніше оформленої митної декларації, заповненої в звичайному порядку	ДМ

Транзит митних цінностей (товарів, транспортних засобів)	ТР	Митна декларація, заповнена у звичайному порядку	АА
		Періодична митна декларація	РР
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для випуску товарів у митний режим	ЕА
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для пропуску товарів через митний кордон України та доставлення до митного органу призначення	ЕЕ

Примітка: * складено авторами відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 29 травня 2012 року №623 «Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій».

3.3. Запитання для самоперевірки знань

1. Визначте принципи митного оформлення.
2. Охарактеризуйте етапи митного оформлення.
3. Від чого залежать місце і час митного оформлення?
4. Як здійснюється митне оформлення товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації?
5. Чи можна вносити зміни та доповнення до МД?
6. Як здійснюється декларування товарів і транспортних засобів? Форма декларування. Місце і строки декларування.
7. Умови застосування спрощеного митного порядку.
8. Поняття та вимоги до митного перевізника.
9. Вимоги до обладнання транспортного засобу для перевезення товарів під митним контролем.
10. Обов'язки митного органу щодо роз'яснення вимог, які ставляться при здійсненні митного оформлення.

3.4. Теми рефератів

1. Головні особливості митного оформлення товарів і транспортних засобів.

2. Рольове значення митного оформлення товарів.
3. Особливості визначення часу здійснення митного оформлення товарів.
4. Основні способи митного оформлення товарів і транспортних засобів.
5. Законодавче регулювання процедури декларування товарів і транспортних засобів.
6. Види декларування товарів та транспортних заходів.
7. Головні правила заповнення МД.
8. Порядок подання МД.
9. Значення в документальному забезпеченні процедури декларування товарів і транспортних засобів.
10. Взаємозв'язок митного брокера з агентом з декларування товарів.

3.5. Напрями наукових досліджень

1. Основні умови митного оформлення транспортних засобів.
2. Дослідження ключових ознак процедури митного оформлення товарів.
3. Установлення критерій класифікації МД з позиції вивозу митних цінностей.
4. Вивчення негативних наслідків впливу контрабанди на процедури митного декларування.
5. Зарубіжний досвід митного декларування транспортних засобів.
6. Основні аспекти формування інформаційного потоку для заповнення МД.
7. Дослідження проблем декларування транзиту митних цінностей.
8. Установлення основних елементів процедури електронного декларування.
9. Визначення змістовності процедури декларування вивезених товарів з України.

10. Напрямки вдосконалення процедури митного оформлення та декларування товарів.

3.6. Проблемно-дискусійні питання

1. Які завдання, на Вашу думку, має виконувати працівник митниці під час митного оформлення товарів? Обґрунтуйте.
2. Чому митне оформлення товарів пов'язано з процедурою декларування? Доведіть свою позицію.
3. Доведіть доцільність декларування транспортних засобів. Обґрунтуйте.
4. Назвіть проблеми, які витікають з процесу декларування митних цінностей. Викладіть власну позицію.
5. Що лежить в основі проблеми взаємовідносин між декларантом та замовником митної послуги? Доведіть.
6. Розкрийте зміст основних проблем при визначенні суми митних платежів, які відображаються при декларуванні товарів. Обґрунтуйте.
7. Обґрунтуйте необхідність адаптації законодавчих положень при митному оформленні цінностей у контексті експорту. Викладіть власну позицію.
8. Що є основою вирішення проблем декларування товарів митним брокером? Доведіть власну позицію.
9. У чому полягає проблема вибору виду декларації при проведенні митної процедури? Обґрунтуйте.
10. Вкажіть коло проблем декларування транзиту митних цінностей. Доведіть власну думку.
11. Які проблеми підлягають вирішенню при проведенні процедури електронного декларування митних цінностей? Обґрунтуйте.
12. Що лежить в основі проблем удосконалення митного оформлення та декларування товарів? Доведіть власну думку.

3.7. Тестові завдання

1. Митне оформлення – це:

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- B. виконання митних формальностей для проведення імпорتنих операцій;
- C. виконання митних формальностей для проведення експортних операцій;
- D. виконання митних формальностей для проведення транзитних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

2. Зміст мети процедури митного оформлення цінностей полягає в:

- A. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів через митний кордон України;
- B. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при проведенні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів;
- E. правильної відповіді немає.

3. Принцип демократизму при митному оформленні товарів означає:

- A. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;

- В. необхідність прийняття рішення з митних питань у певній формі та відповідно до правової процедури, що може забезпечити оптимальне співвідношення економічних інтересів декларанта та держави;
- С. необхідність дотримання конституційних норм при оформленні митних цінностей;
- Д. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- Е. правильної відповіді немає.

4. Принцип правового плюралізму в контексті процедури митного оформлення товарів передбачає:

- А. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- В. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- С. максимальне врахування правових традицій і правової культури у вітчизняній митній сфері, що пов'язано з можливістю забезпечення добровільного виконання податкового обов'язку;
- Д. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- Е. правильної відповіді немає.

5. Митний огляд задекларованих товарів здійснюється:

- А. керівником регіональної митниці;
- В. посадовими особами митного органу;
- С. фізичною особою - резидентом, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- Д. фізичною особою-резидентом, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером;
- Е. правильної відповіді немає.

6. Агент з митного оформлення – це:

- А. фізична особа-резидент, яка сприяє діяльності митного складу;

- В. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню імпорتنих операцій;
- С. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- Д. фізична особа-резидент, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Митна декларація – це:

- А. заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури;
- В. довідка про обсяг сплати митних платежів;
- С. уніфікована форма звіту про обсяг митних процедур за плановий період;
- Д. довідка про обсяг проведених митних процедур регіональною митницею за звітний період;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Митний брокер – це:

- А. підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України;
- В. підприємство, розташоване в аеропортах, яке надає послуги з закордонних перевезень;
- С. підприємство, яке забезпечує роботу митних складів;
- Д. підприємство, розташоване в пункті пропуску через державний кордон України, яке відкрито для міжнародного сполучення;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Рішення про призупинення митного оформлення продукції приймає:

- A. митний брокер;
- B. представник МФУ;
- C. керівник митного органу або його заступник;
- D. завідувач митним складом;
- E. правильної відповіді немає.

10. Рішення про відмову у прийнятті митної декларації для оформлення надає:

- A. уповноважений представник митного органу;
- B. представник МФУ;
- C. завідувач митним складом;
- D. митний брокер;
- E. правильної відповіді немає.

3.8. Матриця відповідей до тестових завдань

Матриця відповідей до тестових завдань з теми «**Митне оформлення. Порядок декларування**» наведена в таблиці нижче.

Таблиця 3.5

Матриця відповідей до тестових завдань

№ з/п	Варіант відповідей					№ з/п	Варіант відповідей				
	A.	B.	C.	D.	E.		A.	B.	C.	D.	E.
1	X					6				X	
2				X		7	X				
3		X				8	X				
4			X			9			X		
5		X				10	X				

РОЗДІЛ 4. МИТНІ РЕЖИМИ: ПРАВОВА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ОСНОВА

4.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми

Мета: сформулювати уявлення здобувачів і здобувачок вищої освіти про правила встановлення митних режимів, їх функції, основні ознаки, законодавче регламентування та змістовність правовідносин під час взаємодії митних органів з органами державної влади, з іншими органами, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України та органами місцевого самоврядування.

Ключові завдання теми:

- вивчення поняття і значення митних режимів;
- розгляд законодавчих регуляторів, що регламентують процедуру функціонування митних режимів;
- визначення основних ознак інституту митних режимів;
- змістовність функцій митних режимів;
- дослідження видів, порядку групування та правил вибору і зміни митних режимів;
- встановлення видів правовідносин митних органів з органами державної влади з питань контролю під час переміщення товарів через митний кордон;
- вивчення в межах обраного виду митних режимів змісту правовідносин представників митних органів з органами місцевого самоврядування;
- дослідження правовідносин службовців митних органів з іншими органами, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України в межах обраного виду митних режимів.

Мінілексикон (опорні поняття теми)

Митний режим, ознаки митного режиму, походження товару, митний платіж, митна пільга, юридична особа, фізична особа, статус митного товару, інститут митних режимів, функції митних режимів, встановлююча функція, визначаюча функція; регламентуюча функція, митні цінності, службовці митних органів, види митних режимів, імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт, транзит, тимчасове ввезення митного товару, тимчасове вивезення митного товару, митне законодавство, правовий документ, законодавчий акт, МКУ, вибір митного режиму, митні правовідносини, митний склад, спеціальна митна зона, магазин безмитної торгівлі, митна територія України, ЗЕД (контракт), замовник митної послуги.

Програмний зміст теми

Поняття і значення митного режиму. Ознаки визначення митних режимів: походження товарів (український чи іноземний); вибрана юридичними чи фізичними особами мета переміщення; напрямок переміщення; строк знаходження товарів під митним режимом; сплата митних платежів, а також надання митних пільг; статус товарів після завершення митного оформлення. Інститут митних режимів: поняття і ключові ознаки. Функції митних режимів: встановлююча; визначаюча; регламентуюча. Види митних режимів: імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт, транзит, тимчасове ввезення (вивезення), митний склад, спеціальна митна зона, магазин безмитної торгівлі, переробка на митній території України, переробка за межами митної території України, знищення або руйнування, відмова на користь держави. Вибір і зміна митного режиму. Регулювання питань, пов'язаних із застосуванням митних режимів.

4.2. Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення теми **«Митні режими: правова та організаційна основа»** з дисципліни **«Митне право»** передбачає розгляд ключових питань, котрі покладено в основу семінарського заняття:

поняття і значення митних режимів, правове регламентування митних режимів, основні ознаки інституту митних режимів, характеристика функцій митних режимів, порядок вибору і зміни митного режиму, взаємовідносини митних органів з органами державної влади з питань контролю за проходженням митних цінностей через кордон, зміст митних органів з іншими органами, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України, характеристика взаємовідносин митних органів з органами місцевого самоврядування з позиції обраного виду митного режиму.

При вивченні даної теми здобувачі та здобувачки вищої освіти повинні:

Знати: поняття та основні положення організації митних режимів; правове регламентування митних режимів; змістовність функцій митного режиму та його основні ознаки; порядок вибору і зміни митного режиму; сутність взаємовідносин, що виникають між представниками митних органів та органами державної влади, органами місцевого самоврядування та іншими органами, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон.

Вміти: відрізнити терміни «митний режим» та «митний контроль», адаптувати законодавчі положення щодо вибору або зміни виду митного режиму, впроваджувати функції митних режимів у діяльність представників регіональних митниць, забезпечувати якісний рівень митних правовідносин з органами державної влади, місцевого самоврядування та іншими органами влади, котрі беруть участь у забезпеченні дієвості митних режимів.

На початку вивчення даної теми варто розібратися з сутнісною характеристикою понятійної категорії «митний режим». Зокрема, українське законодавство (згідно зі ст. 1 МКВ) характеризує митний режим як «...сукупність норм, встановлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються» [2].

З наукової позиції А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета [9] пропонують визначати понятійну категорію інституту митних режимів, як «...комплексний міжгалузевий правовий інститут права, який містить сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, цивільного, господарського, міжнародного та інших галузей права, що регулюють групу взаємозалежних суспільних відносин, які виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України, визначення їх правового статусу, умов оподаткування і використання після митного оформлення».

Варто взяти до уваги той факт, що слово вживається в кількох значеннях: державний устрій; точно встановлений розпорядок життя; умови існування чого-небудь; система правил, заходів, запроваджуваних для досягнення певної мети. Як показують дослідження, понятійна категорія «митний режим» повинна охопити базові сегменти інституційності, правових аспектів та митної процедури взагалі. У зв'язку з цим понятійну категорію «митний режим» розуміють як базовий сегмент інституту митних режимів, котрий впроваджується з урахуванням існуючої законодавчої платформи, розкриває сукупність взаємозалежних суспільних відносин, що виникають під час вибору його виду та забезпечує головні принципи збереження прав його учасників.

Обґрунтуванням тлумачення даної категорії полягає в наступному:

- висвітлюється взаємозв'язок з інститутом митних режимів, визнається сам митний режим як базовий сегмент, котрий відіграє ключову роль у формуванні митної політики країни взагалі;
- розкривається інформація про можливість використання митного режиму за умови відповідності його існуючій законодавчій платформі;
- визнається існування сукупності взаємозалежних суспільних відносин, що виникають під час вибору виду митного режиму;

- встановлюються умови дієвості митного режиму з позиції забезпечення головних принципів збереження прав його учасників.

У пакеті правотворчих документів, які стосуються митних режимів, доречним буде згадати укази Президента України та постанови КМУ, які вже є підзаконним актами, що визначають обсяг повноважень і межі їх застосування [14]. Так, серед них доволі помітне місце займає Указ Президента України «Про Державну митну службу України» [12] та МКУ [2], який регламентує зміст процедури митних режимів.

Слід віддати належне законотворчій роботі КМУ, котрий шляхом затвердження низки постанов забезпечив вирішення окремих питань митних режимів. До їх складу варто включити постанови КМУ, такі як: Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України [26], Положення про митні декларації [6], Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України, обмеження і заборони щодо поміщення окремих товарів у зазначений митний режим і визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України [14]. У свою чергу МФУ видає наказ від 04.08.2015 р. №693 «Про діяльність митних брокерів» [15], а Державна митна служба України наказом від 17.11.2005 р. №1118 упроваджує правила митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України [20].

Доцільно звернути увагу на той факт, що Інститут митних режимів України є дієвим інструментом реалізації митної політики, який зосереджує сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності. До складу основних ознак інституту митних режимів науковці пропонують включити:

- поєднання властивостей публічно-правового та приватно-правового інститутів;
- використання імперативного і диспозитивного методів правового регулювання;
- структурне переважання публічно-правових норм у контексті процедур митних режимів;

- регулювання суспільних відносин, які належать до кількох галузей права, пов'язаних зі здійсненням митних процедур.

Доведено, що в основу процедури митних режимів покладено такі основні елементи, як:

- умови поміщення товарів у митний режим відповідно до законодавчих регуляторів та замовника митної послуги;
- проведення циклу дій працівниками митниці в контексті початку та завершення під ключ митної процедури;
- надання статусу товарам після завершення митного оформлення та процедури декларування, яка пройшла всі стадії митного контролю;
- наявність сегменту оподаткування та встановлення умови використання товарів після повного завершення митного оформлення.

Ураховуючи зазначене та беручи до уваги практичний досвід функціонування митних режимів, у сукупності пакет їх ключових ознак складається з таких сегментів, як:

- походження товарів (український чи іноземний);
- вибрана юридичними чи фізичними особами мета переміщення;
- напрямок переміщення товарів через митний кордон;
- строк знаходження товарів під митним режимом;
- сплата митних платежів, а також надання митних пільг;
- статус товарів після завершення митного оформлення.

Отже, відповідно до чинного законодавства переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України здійснюється в порядку, що регламентований у циклі митних процедур відповідно до заявлених митних режимів. Доцільно розуміти, що поняття «митний режим» служить для визначення можливості переміщення товарів через митний кордон країни, порядку їх митного оформлення і митного контролю, розміру митних платежів, які підлягають сплаті стосовно товарів та транспортних засобів, що переміщуються, а також визначає коло дій, які можуть бути здійснені щодо останніх.

Митні режими виконувати низку функцій, які повністю забезпечують їх поетапну реалізацію. Водночас сама система митних

режимів покликана впроваджувати всі функції, які здатні забезпечити повне та поетапне впровадження законодавчих нормативів. У таблиці нижче представлено основні функції даної митної процедури.

Таблиця 4.1

Види функцій митного режиму

Види функції	Характеристика функцій митних режимів
Встановлююча функція	Встановлююча функція розкриває порядок переміщення товару через митний кордон країни залежно від призначення товару, а також встановлює межі, в яких може використовуватись товар
Визначаюча функція	Визначаюча функція забезпечує встановлення умов перебування цінностей на/поза митною територією, а також вимоги до товару, який розміщується в даний конкретний митний режим
Регламентуюча функція	Регламентуюча функція забезпечує виконання прав та обов'язків особи, яка переміщує товар через митний кордон країни
Фіскальна функція	Фіскальна функція забезпечує виконання законодавчих норм щодо стягнення митних платежів під час проведення процедури декларування товарів, які переміщуються через митний кордон країни
Стимуляційна функція	Стимуляційна функція забезпечує реалізацію заходів, спрямованих передусім на сприяння розвитку економіки країни, окрім того вона має великий вплив на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності і на окремих громадян, оскільки розвиток зовнішньоекономічної діяльності позитивно впливає на вітчизняну економіку, на збільшення ринку праці та на добробут населення.
Охоронна функція	Охоронна функція забезпечує проведення процедури митних режимів на основі регламентованих митних норм, які сприяють виконанню різних функціональних охоронних процедур, що передбачені в період функціонування певного виду митних режимів

Доцільно звернути увагу на те, що функції митних режимів практично тотожні за своїм змістом до функцій, покладених на мито. Така тотожність пояснюється їх значенням у процесах регулювання товарообігу з іншими країнами і залежністю стягнення мита від конкретного виду митного режиму.

Варто нагадати, що науковці тривалий час надавали перевагу таким функціям митних режимів:

а) встановлюють порядок переміщення товару через митний кордон залежно від призначення товару;

б) визначають умови перебування його на / поза митною територією;

в) встановлюють межі, в яких може використовуватися товар;

г) регламентують права та обов'язки особи, яка переміщує товари;

д) визначають вимоги до товару, що розміщується в даний конкретний митний режим.

Водночас останім часом домінує наукова позиція щодо фіскальної, стимулятивної та охоронної функцій митних режимів, які тісно пов'язані між собою та комплексно охоплюють усі складові зони митного режиму.

Сьогодні активізувалися наукові дослідження в контексті доцільності включення до складу функцій митних режимів, таких як:

- захисна функція, яка втілюється в застосуванні заходів нетарифного регулювання і має за мету захист економічних та інших національних інтересів держави шляхом упровадження системи ліцензування, квотування та інших нетарифних обмежень при поміщенні товарів у митні режими;
- контрольна функція, що спрямована на забезпечення додержання норм законодавства України в митній сфері й реалізується за допомогою специфічних методів та форм, властивих контролю у сфері державного управління;
- регулятивна функція, яка стосується порядку дій при поміщенні товару в митний режим, пов'язаних із напрямом переміщення товару через митний кордон, визначенням його статусу товару та операцій з ним.

Відповідно до МКУ вибір митного режиму, в який будуть поміщені товари, здійснює декларант. Законодавець виставив умову стосовно того, що **поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей**. Водночас митний режим, в який поміщено товари, може бути змінено на інший за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД, встановлених відповідно до закону для товарів, що поміщуються в такий інший митний режим.

Слід пам'ятати, що декларант під час вибору митного режиму зобов'язаний урахувати низку положень, а саме: вибір митного режиму або його зміну на інший здійснюється особою, яка переміщує товар незалежно від характеру товару, його кількості, країни походження або його призначення, крім випадків, передбачених МКУ; в деяких випадках рішення про використання конкретного режиму (обраного декларантом) приймає митний орган, який має відповідні повноваження; для розташування товарів у деяких режимах необхідно отримання ліцензій митних органів або інших відомств; кожен режим має певні особливості нарахування митних платежів та надавання пільг щодо сплати мит; строк знаходження товарів у різних митних режимах обмежено; діяльність або бездіяльність митних органів та їх посадових осіб можуть бути оскаржені у випадках, коли зачіпаються права та інтереси осіб, які переміщують товар через митний кордон; порушення митних правил тягне за собою відповідальність винних осіб згідно з МКУ; правила, що регламентують митні режими, обов'язкові для виконання як митними органами та їх посадовими особами, так і організаціями та особами, які перевозять товари.

Під час вибору митного режиму декларант зобов'язаний дотримуватися інформації регламентованого класифікатора митних режимів, який представлено в таблиці нижче.

Законодавець не обмежується зазначеними видами митних режимів. Так, відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»[23] законодавець запроваджує низку митних режимів, які торкаються діяльності іноземних суб'єктів господарської діяльності. До їх складу законодавець включає:

- по-перше, національний режим (іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України);
- по-друге, режим найбільшого сприяння (іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків та зборів, якими користується та/або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави, якій надано згаданий режим, за винятком випадків, коли зазначені мита, податки, збори та пільги щодо них встановлюються в межах спеціального режиму);
- по-третє, спеціальний режим (застосовується до територій спеціальних економічних зон, а також до територій митних союзів, до яких входить Україна, і в разі встановлення будь-якого спеціального режиму згідно з міжнародними договорами за участю України).

Таблиця 4.2

**Класифікатор митних режимів відповідно
до законодавчого нормативу**

Код	Законодавчий регулятор видів митних режимів (наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2012 р. №1011)
10	Експорт (остаточне вивезення товарів за митний кордон країни)
11	Реекспорт (крім позначеного кодом 12)
12	Реекспорт продуктів переробки, одержаних з українських еквівалентних товарів, до ввезення на митну територію України іноземних товарів для переробки або до завершення операцій з переробки іноземних товарів
21	Вільна митна зона (сервісного типу)
24	Вільна митна зона (комерційного типу)
25	Вільна митна зона (промислового типу)
31	Тимчасове ввезення
32	Тимчасове вивезення

40	Імпорт (випуск для вільного обігу) (крім позначеного кодом 42)
41	Реімпорт
42	Імпорт продуктів переробки, одержаних з іноземних еквівалентних товарів, до вивезення за межі митної території України українських товарів для переробки або до завершення операцій з переробки українських товарів
51	Переробка на митній території (крім позначеного кодом 52)
52	Переробка на митній території (для іноземних еквівалентних товарів)
61	Переробка за межами митної території (крім позначеного кодом 62)
62	Переробка за межами митної території (для українських еквівалентних товарів)
72	Безмитна торгівля
73	Митний склад (для українських товарів)
74	Митний склад (для іноземних товарів)
75	Відмова на користь держави
76	Знищення або руйнування
80	Транзит прохідний
81	Транзит внутрішній (крім позначеного кодом 82)
82	Транзит внутрішній між митним органом, розташованим на території України, зайнятій сушею, та штучними островами, установками або спорудами, створеними у виключній (морській) економічній зоні України та у зворотному напрямку)

Узагальнюючи питання видів митних режимів, варто звернути увагу на те, що існує об'єднана класифікація, яка розкриває сукупність окремих їх видів. При цьому кожна група митних режимів установлює види операцій, які здатні відповідати вимогам, що висунуто законодавством до певної групи.

Важливо пам'ятати, що класифікація митних режимів ґрунтується на методі їх об'єднання з урахуванням обсягу проведення зовнішньоторговельних операцій. Змістовність та законодавче групування видів митних режимів представлено в таблиці 3.4.

Групування видів митних режимів

Група митних режимів	Призначення групи митних режимів із зазначенням видів, які її створюють
Перша група митних режимів	Митні режими, які використовуються при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій, пов'язаних з продажем українськими суб'єктами ЗЕД товарів в інші країни і закупівлею в цих країнах товарів для потреб вітчизняного виробника. Це такі види митних режимів, як експорт, реекспорт, імпорт, реімпорт.
Друга група митних режимів	Митні режими, за яких переміщення товарів через кордон поєднується із здійсненням органами доходів та зборів конкретних операцій в інтересах відповідних організацій або осіб з наданням для них певних послуг. Це митні режими митного складу та безмитної торгівлі.
Третя група митних режимів	Митні режими, в межах яких товари переміщуються через кордон у зв'язку з їх переробкою в іншій країні. До цієї групи включено митні режими: переробка на митній території, переробка за межами митної території.
Четверта група митних режимів	Митні режими, які використовуються при припиненні зовнішньоекономічних операцій (у зв'язку з неможливістю або неефективністю реалізації інших митних режимів на території України). Це такі митні режими, як відмова на користь держави, а також режим знищення або руйнування.
П'ята група митних режимів	Митні режими, зміст яких зводиться до того, що ввезення іноземних товарів відбувається без сплати митних податків, а також без застосування до даних товарів заходів нетарифного регулювання: митні режими транзиту, тимчасовий ввіз (вивіз), вільна митна зона.

Під час переміщення товарів через митний кордон виникають правовідносини митних органів з органами державної влади. Так, ст. 559 МКУ [2] законодавець передбачив порядок взаємодії митних

органів з органами державної влади, а саме з Національним банком України (далі – НБУ), Рахунковою палатою України (далі – РПУ), центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів, органами виконавчої влади із забезпечення реалізації єдиної державної податкової політики, державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у сфері фінансового контролю. Звертається увага на той факт, що до складу державних органів, діяльність яких спрямована на захист економічних інтересів держави під час формування та реалізації митних правовідносин, включено: НБУ, РПУ, МФУ, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (далі – Мінекономрозвитку України), Державну податкову службу України (далі – ДПС), Державну казначейську службу України (далі – ДКС), Державну фінансову інспекцію України (далі – ДФІ), Державну службу фінансового моніторингу України (далі – ДСФМ).

Законодавець підкреслює, що взаємодія митних органів із цими органами виконавчої влади здійснюється в межах повноважень, установлених МКУ [2] і ПКУ [3] та постановою КМУ [26].

На особливу увагу заслуговує такий суб'єкт реалізації державної політики у сфері фінансового контролю, з яким взаємодіють митні органи, як ДСФМ. Це пов'язано з тим, що характер їх відносин зумовлений належністю Держфінмоніторингу України до системи органів виконавчої влади, які реалізують державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Саме таке призначення ДСФМ України вказує на тісний взаємозв'язок з представниками митних органів, які задіяні у виконанні та контролі процедури митних режимів.

Беззаперечним є той факт, що основною формою взаємодії між цими державними інституціями є обмін інформацією, який здійснюється відповідно до Постанови КМУ «Деякі питання єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї

масового знищення» [29]. Саме зазначеним правовим регулятором законодавець підкреслив обов'язковість надання митними органами до Єдиної державної інформаційної системи відомостей, що містяться в електронних копіях вантажних митних декларацій.

Доцільно нагадати, що правовідносини представників митних органів під час функціонування обраних видів митних режимів відбуваються також з органами місцевого самоврядування. Цей вид правовідносин детально розкрито законодавцем у МКУ ст. 560 «Взаємодія митних органів з місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування». Законодавець чітко окреслив коло питань, вирішення яких належить до компетенції органами місцевого самоврядування.

З позиції митних режимів включено питання, пов'язані із ЗЕД. При цьому законодавець звертає увагу на положення Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [30], викладенні у ст. 26, яка деталізує повноваження відповідальних осіб органів місцевого самоврядування, котрі співпрацюють з митними органами. Змістовність повноважень відповідальних осіб, які висунуто законодавцем, представлено в таблиці 4.4.

Таблиця 4.4

Змістовність повноважень відповідальних осіб органів місцевого самоврядування при співпраці з митними органами

Вид співпраці	Зміст повноважень відповідальних осіб органів місцевого самоврядування
Міжнародні угоди	Забезпечувати виконання зобов'язань за міжнародними договорами України на відповідній території із урахуванням правил функціонування обраного виду митного режиму
Міжнародне співробітництво	Сприяти розвитку міжнародного співробітництва із урахуванням умов дієвості митного режиму
Іноземні інвестиції	Вносити у встановленому порядку до відповідних органів пропозиції щодо залучення іноземних інвестицій для розвитку економічного потенціалу відповідної території

Окремою групою дослідження виступають правовідносини службовців митних органів з іншими органами виконавчої влади, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України, в межах обраного виду митних режимів. Мається на увазі здійснення митних процедур із використанням попереднього документального контролю. Здебільшого до механізму такої взаємодії, крім посадових осіб митних органів, залучені посадові особи Міністерства охорони здоров'я, Міністерства екології та природних ресурсів, Міністерства аграрної політики та продовольства, Міністерства культури та їх територіальних підрозділів.

Крім того, законодавець надає правову платформу для формування зазначених правовідносин між представниками митної служби та представниками інших органів виконавчої влади. Мається на увазі наказ МФУ «Про затвердження Інструкції з організації роботи посадових осіб митних органів під час здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України» [31]. Відповідно до зазначеного законодавчого регулятора було визначено структуру, формат, регламент, спосіб передачі інформації, необхідної для проведення санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей у пунктах пропуску через державний кордон України у формі попереднього документального контролю. Крім того, законодавець регламентує необхідність укладання угод взаємодії між представниками митної служби та представниками інших органів виконавчої влади в контексті інформаційного співробітництва, підписання протоколів погодження реквізитів даних про заборони, обмеження та форму обміну інформацією.

4.3. Запитання для самоперевірки знань

1. У чому полягає відмінність понять «митний режим» та «режим переміщення»?
2. Заборони та обмеження на ввезення (вивезення) товарів та транспортних засобів.
3. Види методів визначення митної вартості товарів?
4. Значення митних режимів у діяльності митних органів.
5. Як відбувається вибір митного режиму?
6. Чому проводиться зміна митного режиму?
7. У яких випадках зона митного режиму підлягає зміні?
8. Яким чином визначають основні завдання службовців зони митного режиму?
9. Основні законодавчі обмеження зони митного режиму?
10. Порядок оцінки дієвості зони митного режиму?

4.4. Теми рефератів

1. Передумови визначення зони митного режиму.
2. Механізм функціонування зони митного режиму: митний склад.
3. Особливості проведення митних режимів імпорту та реімпорту.
4. Роль і значення митного режиму у формі транзиту товарів та транспортних засобів.
5. Стратегія вибору митного режиму в сучасних умовах.
6. Особливості функціонування митного складу як зони митного режиму.
7. Роль і значення магазину безмитної торгівлі як зони митного режиму.
8. Принципи вибору зони митного режиму.
9. Оцінка діяльності зони митного режиму.
10. Напрями вдосконалення процедури вибору зони митного режиму.

4.5. Напрями наукових досліджень

1. Вивчення змістовності дефініції «митний режим».
2. Дослідження наукових позицій щодо сутнісної характеристики понятійної категорії «зона митного режиму».
3. Установлення особливостей вибору митного режиму.
4. Обґрунтування функцій митного режиму.
5. Дослідження впливу зони митного режиму на змістовність дій уповноважених осіб. Еволюційний аспект появи форм конкуренції.
6. Установлення ознак митних режимів імпорту та реімпорту.
7. Дослідження змістовності основних видів митних режимів.
8. Обґрунтування принципів вибору зони митного режиму.
9. Напрямки вдосконалення митного контролю в зонах митного режиму.
10. Шляхи покращення правового регулювання процедури вибору митного режиму.

4.6. Проблемно-дискусійні питання

1. Доведіть доцільність вибору декларантом виду митного режиму?
2. Обґрунтуйте необхідність проведення митної процедури в контексті митного режиму.
3. Які проблеми підлягають вирішенню при адаптації функцій митних режимів? Обґрунтуйте.
4. Назвіть проблеми, які виникають під час визначення декларантом виду митного режиму. Викладіть власну позицію.
5. Що лежить в основі проблем адаптації принципів митних режимів? Обґрунтуйте.
6. Зазначте переваги та недоліки зони митного режиму. Викладіть власну позицію.
7. Чому окремі види митних режимів не взаємодіють між собою? Обґрунтуйте.

8. Окресліть зміст митного контролю по окремим видам митних режимів. Викладіть власну позицію.
9. Вкажіть проблеми митного складу в процедурі митний режим. Обґрунтуйте.
10. Розкрийте зміст основних проблем правовідносин митних органів з органами державної влади з позиції митних режимів. Доведіть власну позицію.
11. Доведіть доцільність існування правовідносин митних органів з органами державної влади з питань контролю під час переміщення товарів через митний кордон. Визначте власну позицію.
12. Яка існує загальна проблема в процесі адаптації правовідносин представників митних органів з органами місцевого самоврядування в питаннях функціонування митних режимів? Обґрунтуйте.

4.7. Тестові завдання

1. Митний режим – це:

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- B. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи;
- D. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються;
- E. правильної відповіді немає.

2. Зміст мети процедури митний режим полягає в:

- A. регламентуванні відношень, що виникають у зв'язку з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України між митним органом і особами, які їх переміщують;
- B. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при здійсненні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення;
- E. правильної відповіді немає.

3. Інститут митних режимів – це:

- A. регулятор взаємозалежних суспільних відносин, які виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України;
- B. комплексний міжгалузевий правовий інститут права, що є дієвим інструментом реалізації митної політики, який зосереджує сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
- C. сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, господарського, міжнародного та інших галузей права;
- D. комплексний міжгалузевий законодавчий інститут права;
- E. правильної відповіді немає.

4. Фіскальна функція митних режимів забезпечує:

- A. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- B. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;

- C. виконання законодавчих норм щодо стягнення митних платежів під час проведення процедури декларування товарів, які переміщуються через митний кордон країни;
- D. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів усіх учасників митної процедури;
- E. правильної відповіді немає.

5. Вибір митного режиму здійснюється:

- A. керівником регіональної митниці;
- B. декларантом;
- C. керівником митного складу;
- D. митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

6. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх:

- A. декларування;
- B. перевірки інструментами митного контролю;
- C. оформлення забезпечення відповідно до вимог митного законодавства;
- D. декларування та виконання митних формальностей, передбачених МКУ;
- E. правильної відповіді немає.

7. Вільна митна зона – це:

- A. митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання;
- B. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій;
- C. митний режим, у межах якого товари переміщуються через кордон у зв'язку з їх переробкою в іншій країні;
- D. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій;

Е. правильної відповіді немає.

8. Національний митний режим – це:

- А. митний режим, який передбачає обсяг прав та обов'язків іноземних суб'єктів господарської діяльності не менший, ніж суб'єктів господарської діяльності в Україні;
- В. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій суб'єктами господарювання в Україні;
- С. митний режим, у межах якого національні товари переміщуються через з кордон у зв'язку з необхідністю їх переробки в інших країнах;
- Д. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій національними суб'єктами господарювання;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Митний режим найбільшого сприяння свідчить про те, що:

- А. митна процедура відбувається на території спеціальної економічної зони;
- В. існує пільгова система оподаткування суб'єктів господарювання, які забезпечують дієвість митного режиму;
- С. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків та зборів, якими користується та/або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави;
- Д. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Під час вибору митного режиму декларант зобов'язаний дотримуватися інформації, регламентованої:

- А. МКУ;
- В. Класифікатором митних режимів;
- С. МФУ;

- D. ДСФМ;
- E. правильної відповіді немає.

4.8. Матриця відповідей до тестових завдань

Матриця відповідей до тестових завдань з теми «*Митні режими: правова та організаційна основа*» наведена в таблиці нижче.

Таблиця 4.5

Матриця відповідей до тестових завдань

№ з/п	Варіант відповідей					№ з/п	Варіант відповідей				
	A.	B.	C.	D.	E.		A.	B.	C.	D.	E.
1				X		6				X	
2	X					7	X				
3		X				8	X				
4			X			9			X		
5		X				10		X			

РОЗДІЛ 5. МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРІВ ТА МЕТОДИ ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ

5.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми

Мета: сформулювати уявлення здобувачів і здобувачок вищої освіти про правила встановлення митної вартості товарів, охарактеризувати існуючі методичні підходи до її визначення з встановленням особливостей адаптацій у митних процедурах.

Ключові завдання теми:

- вивчення сутнісно змісту понятійної категорії «митна вартість товару» з установленням основних складових сегментів;
- розгляд законодавчих регуляторів, що регламентують процедуру визначення митної вартості товарів;
- визначення основних цілей установа митної вартості товарів;
- змістовність функцій митної вартості товару;
- дослідження методів визначення митної вартості товару;
- розкриття видів витрат у складі митної вартості товарів;
- дослідження підстав для проведення контрольних дій у контексті встановлення доцільності показаного обсягу витрат у складі митної вартості товару.

Мінілексикон (опорні поняття теми)

Митна вартість товару, функції митної вартості товару, фіскальна функція митної вартості товару, правоохоронна функція митної вартості товару, статистична функція митної вартості товару, метод визначення митної вартості товару, види методів,

митний кордон, митне законодавство, правовий документ, законодавчий акт, МКУ, регіональна митниця, метод визначення вартості товару за ціною договору подібних товарів, метод визначення вартості товару на основі віднімання вартості, метод визначення вартості товару на основі обчислення вартості, резервний метод визначення вартості товару, витрати, витрати у складі митної вартості товарів, види витрат митної вартості товарів, контроль, митний контроль.

Програмний зміст теми

Поняття і цілі митної вартості товарів. Законодавчий регулятор у сфері визначення митної вартості товарів. Функції митної вартості товару: фіскальна (митна вартість є основою для нарахування митних платежів); правоохоронна (митна вартість є основою для застосування санкцій за порушення митних правил); статистична функція. Представлення митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості товарів відповідно до режиму імпорту: основний (за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції)); другорядні: за ціною договору щодо ідентичних товарів; за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів; на основі віднімання вартості; на основі додавання вартості (обчислена вартість); резервний.

Витрати у складі митної вартості товарів: витрати, понесені покупцем; розподілена вартість товарів та послуг; роялті та інші ліцензійні платежі; відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу товарів; витрати на транспортування оцінюваних товарів; витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів. Метод визначення митної вартості: за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів; на основі віднімання вартості; на основі додавання вартості (обчислена вартість); резервний метод.

5.2. Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення теми «**Митна вартість товарів та методи її визначення**» з дисципліни «**Митне право**» передбачає розгляд ключових питань, котрі покладено в основу семінарського заняття: поняття і цілі визначення митної вартості товарів, характеристика змістовності функцій митної вартості товару, метод визначення митної вартості, їх видова характеристика, розгляд складових витратного механізму при встановленні митної вартості товарів. Визначення підстави для контролю за визначенням митної вартості товарів.

При опануванні основних положень теми здобувачі та здобувачки вищої освіти повинні:

Знати: поняття та основні положення визначення митної вартості товарів; правове регламентування встановлення митної вартості товарів; сутнісний зміст основних функцій та завдань процедури визначення митної вартості товару; методологічні аспекти розрахунку встановлення митної вартості товарів; особливості встановлення митної вартості товарів залежно від події, яка відбувається з урахуванням вимог замовника митної послуги.

Вміти: відрізнити терміни «митна вартість товарів» та «декларування митної процедури» та визначати об'єктів та суб'єктів процедури визначення митної вартості товарів; проводити розрахунки встановлення митної вартості товарів; адаптувати правові положення щодо визначення основних елементів, які в сукупності складають митну вартість товарів; оперувати основними методами, способами та прийомати при встановленні митної вартості товару та використовувати їх у практичній діяльності; визначати права та обов'язки учасників операції встановлення митної вартості товару.

Нагадаємо, що відповідно до МКУ митна вартість з позиції понятійної категорії трактується як «...вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари» [2]. При цьому законо-

давець чітко означив цілі використання відомостей про митну вартість товарів. До їх складу запропонував віднести:

- нарахування митних платежів;
- застосування інших заходів державного регулювання ЗЕД України;
- по-третє, ведення митної статистики;
- по-четверте, розрахунок податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Понятійну категорію «митна вартість товару» такі вчені, як О. Т. Зима [4], Б. А. Кормич, Н. О. Коваль [8], А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета [9] розглядають з різних позицій, а саме як:

- одну з митно-правових характеристик товару, яка відображає його вартість у сфері публічноправових відносин;
- суму витрат, понесених з даного товару імпортером до обумовленого пункту на митному кордоні незалежно від того, як фактично розподіляються витрати за контрактом (митна вартість при імпорті розраховується на основі реальних сум витрат при ввезенні товару);
- вартість товару, яка використовується як вихідна розрахункова база для обчислення митних платежів;
- особливий різновид вартості, у визначенні якої, крім покупця і продавця, бере участь третя сторона – митний орган;
- вартість товару, фактично сплачена чи така, що підлягає сплаті при продажу товарів на експорт у країну імпорту, скоригована з урахуванням установлених додаткових витрат до цієї вартості, яка використовується для митних цілей, що набуває кількісної форми в результаті суперечливості інтересів учасників зовнішньоекономічної діяльності та держави в особі митних органів;
- фактичні або планові витрати імпортера на закупівлю, страхування, транспортування товарів (робіт, послуг), що здійснюються за межами митної території країни та визначаються на момент прибуття таких товарів на митний кордон, з урахуванням особливостей внутрішнього ринку країни імпортера.

Заразом науковці дійшли висновку, що митна вартість товару як понятійна категорія має досить глибокий зміст, складну структуру і подвійну природу.

Таблиця 5.1

**Характеристики понятійної категорії «митна вартість товару»
за класифікаційною ознакою «подвійна природа»**

Класифікаційна ознака (вид)	Сутнісна характеристика понятійної категорії з позиції класифікаційної ознаки
Економічна природа	митна вартість товару – це величина, що використовується в митному оподаткуванні як база нарахування митних платежів та є реально сплаченою або підлягає сплаті за товар
Правова природа	митна вартість товару – це правова категорія, яка характеризує товар як предмет економічних та зовнішньоторговельних операцій

Наступним кроком вивчення теми «Митна вартість товарів та методи її визначення» виступають функції митної вартості. Митна вартість товарів у здійсненні державної митної справи має потужне функціональне навантаження. Крім класичних фіскальної, правоохоронної та статистичної функцій митної вартості товарів виконується також низка функцій, котрі адаптує митна вартість як категорія державної митної справи.

До таких функцій належать:

1) бюджетотворча (органи державної влади, що здійснюють державну митну справу, щорічно забезпечують надходження до бюджету України; базисом для обчислення багатьох податків та зборів є митна вартість; отримання доходів за рахунок платежів, котрі здійснюються за результатами митного контролю);

2) патерналістського впливу на зовнішньоекономічні торговельні відносини (митна вартість як економічна похідна інтернаціональної вартості, формує зв'язок із системою торговельних відносин, а в межах інтеграційних стратегій національних економік, гармонізації та уніфікації світових торговотарифних

норм виступає безпосереднім відображенням інтернаціональної вартості та ціни і становить базис для обчислення всієї сукупності податків на зовнішню торгівлю);

3) іміджеві (необґрунтоване завищення митної вартості призводить до надмірного фіскального тиску на підприємства-імпортери, а заниження – до втрати конкурентних позицій національного ринку);

4) безпекова (митна вартість товару, виступаючи базисом при митному оподаткуванні, апріорі зумовлює фінансове благополуччя та фінансову безпеку країни);

5) валюативна (митна вартість, щодо котрої фактично здійснюється контроль правильності визначення нарахування митних платежів, виступає таким собі оцінковим індикатором ефективності діяльності органів державної влади, котрі здійснюють державну митну справу, оскільки лише ефективно діюча система органів державної влади, здатна якісно та результативно, на високому професійному рівні виконувати покладені на неї завдання). Нагадаємо, класичні функції митної вартості товарів також мають свою змістовність.

Одним із основних питань даної теми виступають методи визначення митної вартості товару. При цьому слід пам'ятати, що законодавець регламентував порядок заявлення митної вартості товарів, який здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів. Водночас законодавець розкриває зміст зобов'язань декларанта або уповноваженої ним особи:

- по-перше, заявляти митну вартість, визначену ними самостійно, в тому числі за результатами консультацій з органом доходів і зборів;
- по-друге, подавати органу доходів і зборів достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватися на об'єктивних, документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню;
- по-третє, нести всі додаткові витрати, пов'язані з коригуванням митної вартості або наданням органу доходів і зборів додаткової інформації.

Зміст функцій митної вартості товарів

Назва функції	Зміст функції митної вартості товару
Фіскальна функція	митна вартість є основою для нарахування митних платежів та зборів відповідно до митної процедури
Правоохоронна функція	митна вартість є основою для застосування санкцій за порушення митних правил
Статистична функція	забезпечення повного і достовірного обліку даних про експорт та імпорт держави
Контрольна функція бартерних операцій	перевірка обґрунтованості ціни товару при бартерних угодах; контроль за еквівалентністю зустрічних товарних відправлень; валютний контроль при проведенні експортно-імпортних операцій; контроль за дотриманням встановлених вартісних квот

Крім того, законодавець звертає увагу на те, що контроль правильності визначення митної вартості товарів здійснюється органом доходів і зборів під час проведення митного контролю і митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості. Водночас законодавець окреслює зміст правових дій, які може адаптувати представник органів доходів і зборів під час проведення процедури контролю щодо правильності визначення митної вартості товарів:

- 1) упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості;
- 2) у випадках, установлених МКУ, представник митних органів має право надіслати письмовий запит декларанту або уповноваженої ним особи для отримання додаткових документів та відомостей, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості;
- 3) у випадках, установлених МКУ, здійснювати коригування заявленої митної вартості товарів;

- 4) проводити в установленому порядку перевірки правильності визначення митної вартості товарів після їх випуску;
- 5) звертатися до органів доходів і зборів інших країн із запитом щодо надання відомостей, необхідних для підтвердження достовірності заявленої митної вартості;
- 6) застосовувати інші, передбачені МКУ, форми митного контролю.

Саме за результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів представник органу доходів і зборів визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою правильність або хибність розрахунків та обґрунтовує своє рішення.

Варто пам'ятати, що заявлену митну вартість товарів декларантом або уповноваженою ним особою оформляють пакетом документів, які регламентовано законодавцем (табл. 5.3).

Таблиця 5.3

**Види документів на заявлену митну вартість товарів декларантом
або уповноваженою ним особою**

Вид документа	Характеристика документів на заявлену митну вартість товарів
Декларація митної вартості товару	Документ встановленої форми, що подається декларантом і містить відомості щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України чи стосовно яких змінюється митний режим (пункт 9 частини 1 статті 4 МКУ). Подається у випадках, визначених у частинах 5 і 6 ст. 52 МКУ, та документи, що підтверджують числові значення складових митної вартості, на підставі яких проводився розрахунок митної вартості.
Зовнішньоекономічний договір (контракт)	Матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів ЗЕД та їх іноземних контрагентів, та спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у ЗЕД.

Рахунок фактури (інвойс) або рахунок-проформа	Документи, які виступають підставою для відображення в обліку господарської операції, тільки у разі його фактичної оплати.
Банківські платіжні документи	Головним документом виступає платіжне доручення/квитанція про оплату послуг із засвідченням документів, пов'язаних із здійсненням ЗЕД (документів комерційного характеру).
Інші платіжні та/або бухгалтерські документи	Різні види платіжних та/або бухгалтерських документів, що підтверджують митну вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару на територію України.
Транспортні (перевізні) документи: (товарно- транспортна накладна)	Основним транспортним документом вважається товарно-транспортна накладна, яка представляє собою документ, що складається вантажовідправником для оформлення перевезень вантажів відповідно до укладеного зовнішньоекономічного договору і використовується для проведення остаточних розрахунків за надані послуги з перевезення різних видів вантажів.

Законодавець у МКУ [2] деталізує в гл. 8 та гл. 9 розділу III «Митна вартість товарів та методи її визначення» порядок встановлення не лише митної вартості товарів (далі – МВТ), а й розкриває механізм її корегування.

Окремо деталізує методи визначення МВТ, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту. При цьому законодавець надає механізм їх застосування. Зазначеним документом регламентовано наступні методи визначення МВТ, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту:

- по-перше, основний метод визначення МВТ – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);
- по-друге, другорядні методи визначення МВТ. До їх складу законодавець [2] обрав такі методи, як: за ціною договору щодо ідентичних товарів; за ціною договору щодо подібних

(аналогічних) товарів; на основі віднімання вартості; на основі додавання вартості (обчислена вартість); резервний. Водночас зазначив, що основним методом є перший метод – за ціною договору (вартість операції), а кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо МВТ не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу відповідно до норм МКВ.

Таблиця 5.4

Окремі положення законодавчого регулювання визначення МВТ відповідно до митного режиму імпорту

Назва методу	Основні правові вимоги щодо встановлення МВТ відповідно до обраного методу
Основний метод МВТ	Основний метод МВТ застосовується за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції). При визначенні МВТ до ціни додаються такі витрати: витрати, понесені покупцем; матеріальні витрати; роялті та інші ліцензійні платежі; відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу товарів, що оцінюються; витрати на транспортування оцінюваних товарів; витрати на навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням; витрати на страхування цих товарів. Дивіденди або інші платежі покупця на користь продавця, не пов'язані з оцінюваними товарами, не є частиною МВТ.
Метод визначення МВТ відповідно до операції з ідентичними товарами	Під ідентичними розуміються товари, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами: фізичні характеристики; якість та репутація на ринку; країна виробництва; виробник. Для визначення, чи є товари подібними (аналогічними), враховуються якість товарів, наявність торгової марки та репутація цих товарів на ринку. Ціна договору щодо подібних (аналогічних) товарів береться за основу для визначення МВТ, якщо ці товари ввезено приблизно в тій же кількості і на тих же комерційних рівнях, що й оцінювані товари. У разі, якщо такого продажу не виявлено, використовується вартість операції з подібними (аналогічними) товарами, які продавалися в Україні в іншій кількості та/або на інших комерційних рівнях.

<p>Метод визначення МВТ на основі віднімання вартості</p>	<p>У разі, якщо МВТ оцінюваних товарів не може бути визначена, застосовують метод віднімання вартості. Для визначення МВТ за цим методом за основу береться ціна одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортовані товари продаються на території України у найбільших загальних кількостях покупцю. Від цієї ціни віднімаються: торгівельна націнка, що використовується для отримання прибутку, або комісійні, що підлягають сплаті, також витрати, понесені на території України на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування тощо, та сум податків і зборів, що підлягають сплаті у зв'язку із ввезенням на територію України.</p>
<p>Метод визначення МВТ на основі додавання вартості (обчислена вартість)</p>	<p>За основу визначення МВТ береться надана виробником інформація щодо: вартості матеріалів та витрат, понесених виробником при виробництві оцінюваних товарів; обсягу прибутку та загальних витрат, що дорівнює сумі, яка звичайно відображається при продажу товарів того ж класу або виду, що й оцінювані товари, які виготовляються виробниками у країні експорту для експорту в Україну; загальних витрат при продажу в Україну з країни вивезення товарів того ж класу або виду, тобто витрат на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів, їх транспортування до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України, витрат на страхування цих товарів.</p>
<p>Резервний метод визначення МВТ</p>	<p>При застосуванні резервного методу МВТ визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (далі – ГАТТ). МВТ у цьому разі повинна ґрунтуватися на раніше визначених (визначених) митними органами митних вартостях. У разі, якщо резервний метод застосовується митним органом, він на вимогу декларанта або уповноваженої ним особи зобов'язаний письмово поінформувати їх про МВТ, визначену відповідно до законодавства, та про використаний при цьому метод. Отже, МВТ повинна ґрунтуватися на раніше визначених митними органами митних вартостях.</p>

Доцільно пам'ятати, що крім МВТ, в системі митного оподаткування використовується поняття фактурної вартості. Фактурна вартість МВТ представляє собою суму, яка фактично виплачена

або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку-фактурі, що подається до оплати. Як показує практична діяльність, величина фактурної вартості МВТ та склад витрат, що її формують, визначаються умовами зовнішньоекономічного контракту. При цьому різниця між митною та фактурною вартістю товару полягає передусім у різній функціональній значущості.

МВТ є основою для системи митного оподаткування, а фактурна вартість слугує основою системи валютного контролю, а також базою для розрахунку митної вартості. У зв'язку з цим МВТ розраховується в національних грошових одиницях, а фактурна – у вільноконвертованій валюті, яка зазначається в рахунку-фактурі.

Беззаперечним є той факт, що ефективний механізм визначення і контролю МВТ сприяє створенню рівних конкурентних умов для суб'єктів господарської діяльності, оскільки всі учасники ЗЕД мусять дотримуватись правил розрахунку встановленого законом мита і податків при ввезенні чи вивезенні товарів.

Окремі положення стосовно методів визначення МВТ, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, представлено в таблиці нижче.

Варто пам'ятати, що почастишали випадки у разі непогодження митницями задекларованої величини МВТ, проводити розрахунок за резервним методом. Здебільшого таке коригування призводить до її суттєвого підвищення, і, як наслідок, сума митних платежів зростає. У зв'язку із цим у більшості випадків суб'єкти господарювання звертаються до суду з позовами про визнання протиправними та скасування рішення про коригування МВТ та картки відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску товарів.

На сьогодні одне з головних питань визначення МВТ полягає у проведенні процедур контролю за її величиною та врахування можливого ризику, із заниженням митної вартості товарів. Порушення умов визначення МВТ призводить, до недоотримання відповідних надходжень до бюджету, що спричиняє певні негативні економічні наслідки.

Слід звернути увагу на те, що митний контроль представляє собою сукупність заходів, які здійснюють митні органи в межах своїх повноважень з метою забезпечення додержання регламентованих митних норм, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку. Існує низка підстав для контролю за визначенням МВТ після митного контролю та митного оформлення. До їх складу включають:

- випуск товарів у вільний обіг;
- обґрунтовані сумніви стосовно достовірності відомостей, які містяться в документах (за письмовим розпорядженням керівництва митниці);
- інформація від митних органів іноземних держав про непідтвердження автентичності документів, поданих митному органу України стосовно товарів, митне оформлення яких завершено, та недостовірність відомостей, що в них містяться, а також запитів про надання інформації щодо зовнішньоекономічних операцій, які проводилися за участю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності резидентів України;
- правоохоронних органів, органів державної податкової служби, інших контрольних органів та фінансових установ відомостей, що стосуються зазначених зовнішньоекономічних операцій чи обставин продажу імпортованих товарів;
- наявність ризику за результатами аналізу електронної копії ЕК МД;
- виявлення фактів митного оформлення товарів, рівень МВТ яких нижчий за рівень вартості прямих витрат, пов'язаних з їх виробництвом, у тому числі сировини, матеріалів, які входять до складу товарів;
- обставини, що мали вплив на МВТ та не були відомі чи документально підтверджені на момент їх митного оформлення; інші передбачені законодавством підстави.

У більшості випадків проводять формато-логічний контроль, який представляє собою:

- по-перше, автоматизовану перевірку правильності заповнення даних МД та повернення результатів перевірки та перевірку МД та інших документів на достовірність і законність;
- по-друге, здійснення статистичного, валютного контролю, контролю нарахованих митних платежів, контролю правильності застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

В основу цих перевірок покладено контроль зіставлення, котрий передбачає автоматизоване порівняння даних, які містяться в:

- МД або інших документах, поданих для митного контролю або митного оформлення, з даними, які містяться в ЕК МД та інших документах, що надходять з митних та правоохоронних органів суміжних держав;
- уніфікованих електронних дозвільних документах, що надходять з інших державних органів, інших електронних документах, пов'язаних з перевіркою достовірності даних.

Водночас проводиться митний контроль із застосуванням системи управління ризиками, тобто проводиться оцінка ризику шляхом аналізу (в тому числі з використанням інформаційних технологій) поданих документів у конкретному випадку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України з метою обрання форм та обсягу митного контролю, достатніх для забезпечення додержання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Доречно зазначити, що порядок і методика проведення перевірок МВТ імпортованих товарів містить два напрямки: митний постаудит (проводиться після завершення митного оформлення з метою перевірки діяльності осіб, які беруть участь у ЗЕД та митний аудит (починається з розробки аудиторських щорічних програм на підставі профілю ризиків, може проводитися на постійній, циклічній та вибірковій основі).

Враховуючи проблеми сьогодення, з метою запобігання виникненню ризиків правильності визначення МВТ, а також забезпечення функціонування системи управління ризиками при митному контролі й митному оформленні товарів, що імпортуються на митну територію нашої країни, Державна митна служба України (далі – ДМС) розробила низку заходів, серед яких можна виділити:

- по-перше, порядок використання індикаторів ризику при митному оформленні товарів, що імпортуються на митну територію України;
- по-друге, обов'язкове адаптування методики моніторингу при визначенні МВТ в розрізі регіональних митниць;
- по-третє, впровадження існуючих інноваційних методів, способів та прийомів при виконанні процедур оцінювання МВТ, а також при виконанні контрольних дій з обов'язковим використанням пріоритетних зарубіжних методик;
- по-четверте, постійно вдосконалювати кваліфікаційний рівень колективів регіональних митниць щодо освоєння новітніх методик перевірки правильності визначення МВТ.

5.3. Запитання для самоперевірки знань

1. Розкрийте поняття «митна вартість товарів» та вкажіть її його основні сегменти.
2. Які функції МВТ Вам відомі?
3. Опишіть зміст та призначення вельюативної функції МВТ.
4. Яким пакетом документів підтверджується заявлена МВТ декларантом або уповноваженою ним особою?
5. Охарактеризуйте методи визначення МВТ, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту.
6. Вкажіть особливості визначення МВТ основним методом.
7. У яких випадках застосовується резервний метод визначення МВТ?

8. Охарактеризуйте систему контролю за правильністю встановлення МВТ.
9. Розкрийте роль митного контролю при встановленні МВТ.
10. Яка різниця між митним пост аудитом та митним аудитом при проведенні перевірок митної вартості імпортованих товарів?

5.4. Теми рефератів

1. Передумови виникнення процесу визначення МВТ.
2. Дослідження питань механізму встановлення МВТ у процедурі експорту.
3. Рольове значення механізму встановлення МВТ у процедурі імпорту.
4. Принципи оцінювання МВТ.
5. Вплив вибору методу оцінювання МВТ на процедуру оформлення.
6. Роль витрат у складі МВТ.
7. Значення роялті та інші ліцензійні платежі при визначенні МВТ.
8. Оцінка витрат у складі МВТ.
9. Значення витрат на транспортування оцінюваних митних товарів.
10. Дослідження методів визначення МВТ на основі резервного метода.

5.5. Напрями наукових досліджень

1. Дослідження ключових ознак процедури встановлення МВТ.
2. Вивчення структури МВТ з урахуванням механізму витрат.
3. Передумови виникнення процедури встановлення МВТ у процедурі імпорту.
4. Вивчення змістовності функцій процедури встановлення МВТ.

5. Оцінка взаємозв'язку методів визначення МВТ.
6. Причини та наслідки проблем визначення методу оцінювання МВТ.
7. Дослідження способів перевірки обчислення МВТ.
8. Напрямки вдосконалення системи використання митного контролю при встановленні МВТ.
9. Вивчення методології перевірки вірності обчислення МВТ на основі пост аудиту.
10. Дослідження напрямків співпраці з представниками митних органів зарубіжних країн з питань встановлення МВТ.

5.6. Проблемно-дискусійні питання

1. Зазначте переваги та недоліки процедури визначення МВТ. Викладіть власну позицію.
2. Які недоліки, на Вашу думку, існують у розкритті функціонального призначення процедури визначення МВТ? Доведіть.
3. Що є основою вирішення проблем вибору методу встановлення МВТ? Обґрунтуйте.
4. Обґрунтуйте необхідність встановлення МВТ за допомогою інших методів, крім основного, у процедурі імпорту. Викладіть власну позицію.
5. Назвіть проблеми, які виникають при адаптації основного методу визначення МВТ. Доведіть.
6. Окресліть зміст недосконалості процесу визначення МВТ у режимі імпорту на основі резервного методу. Обґрунтуйте.
7. Доведіть доцільність залучення процедури митного контролю при встановленні правильності розрахунків МВТ. Доведіть.
8. Вкажіть проблеми, які виникають при визначенні МВТ на основі додавання вартості (обчислена вартість). Обґрунтуйте.
9. Обґрунтуйте умови прийняття рішення про визначення МВТ на основі методу віднімання вартості. Викладіть власну позицію.

10. Чому, на Вашу думку, необхідно вдосконалювати методику розрахунку МВТ у режимі імпорту? Доведіть.
11. Яка існує загальна проблема при проведенні контрольних дій у системі підтвердження правильності розрахунку МВТ? Викладіть власну точку зору.
12. Окресліть зміст недосконалості адаптування інструментів постаудиту при встановленні реальної МВТ. Доведіть свою позицію.

5.7. Тестові завдання

1. Митна вартість товарів – це:

- A. обґрунтування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпортних операцій;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;
- E. правильної відповіді немає.

2. Змістовність понятійної категорії «МВТ» за класифікаційною ознакою «економічна природа»:

- A. величина, що використовується в митному оподаткуванні як база нарахування митних платежів та є реально сплаченою або підлягає сплаті за товар;
- B. категорія, яка характеризує товар як предмет економічних та зовнішньоторговельних операцій;
- C. процедура, регламентована законодавством України щодо порядку визначення МВТ;
- D. митні правила визначення величини МВТ на основі регламентованих методів;
- E. правильної відповіді немає.

3. Який зміст безпекової функції МВТ?

- A. виступає базисом при митному оподаткуванні під час проведення процедури декларування товарів;
- B. зумовлює та гарантує фінансове благополуччя та безпеку країни на основі правильно встановленої МВТ;
- C. забезпечує повну сплату митних платежів під час розрахунку МВТ;
- D. комплексно розкриває рівень безпеки сплати митних платежів до бюджету країни;
- E. правильної відповіді немає.

4. Яка функція МВТ забезпечує контроль за дотриманням встановлених вартісних квот?

- A. фіскальна функція;
- B. захисна функція;
- C. контрольна функція;
- D. правова функція;
- E. правильної відповіді немає.

5. Ким надається подання щодо заявлення МВТ?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. декларантом;
- C. керівником митного складу;
- D. митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

6. Фактурна МВТ – це:

- A. сума МВТ, яка встановлена за допомогою інструментів митного контролю;
- B. сума, яка представлена податковим навантаженням у митній декларації;
- C. сума, заявлена в декларації при переміщенні товарів через митний кордон відповідно до вимог митного законодавства;
- D. сума, яка фактично виплачена або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку, що подається до оплати;

Е. правильної відповіді немає.

7. Яким документом встановлюється величина фактурної МВТ?

- А. зовнішньоекономічний договір (контракт);
- В. рахунок-фактура (інвойс);
- С. транспортні (перевізні) документи;
- Д. рахунок-проформа;
- Е. правильної відповіді немає.

8. На основі якого законодавчого акта проводиться визначення МВТ?

- А. МКУ;
- В. наказ МФУ;
- С. розпорядження КМУ;
- Д. ПКУ;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Який вид контролю займається перевіркою правильності визначення фактурної МВТ?

- А. формато-логічний контроль;
- В. митний контроль;
- С. валютний контроль;
- Д. податковий контроль;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Який вид контролю обирають для проведення перевірок МВТ, які імпортовані?

- А. валютний контроль;
- В. постаудит;
- С. фінансовий контроль;
- Д. податковий контроль;
- Е. правильної відповіді немає.

5.8. Матриця відповідей до тестових завдань

Матриця відповідей до тестових завдань з теми «*Митна вартість товарів та методи її визначення*» з дисципліни «*Митне право*» наведена в таблиці нижче.

Таблиця 5.5

Матриця відповідей до тестових завдань

№ з/п	Варіант відповідей					№ з/п	Варіант відповідей				
	A.	B.	C.	D.	E.		A.	B.	C.	D.	E.
1				X		6				X	
2	X					7	X				
3		X				8	X				
4			X			9			X		
5		X				10		X			

РОЗДІЛ 6. ПРАВОВІ ОСНОВИ МИТНО-ТАРИФНОГО І НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

6.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми

Мета: сформулювати уявлення здобувачів і здобувачок вищої освіти про правові основи митно-тарифного регулювання з визначенням особливостей процедури нетарифного регулювання ЗЕД, охарактеризувати змістовність митних й адміністративних імпортно-експортних формальностей.

Ключові завдання теми:

- визначення змістовності понятійної категорії «мито» та характеристика його видів;
- встановлення існуючих ставок мита з розкриттям особливостей їх застосування;
- визначення особливостей митного тарифу та змістовності його функцій;
- дослідження методів митного регулювання ЗЕД з деталізацією та характеристикою складових сегментів;
- розкриття змістовності та правил використання тарифних преференцій;
- визначення особливостей нетарифного регулювання ЗЕД;
- розкрити специфіку проведення митних й адміністративних імпортно-експортних формальностей.

Мінілексикон (опорні поняття теми)

Мито, ввізне мито, вивізне мито, сезонне мито, спеціальне мито, антидемпінгове мито, компенсаційне мито, ставка мита, база оподаткування, адвалерна ставка мита, специфічна ставка

мита, комбінована ставка мита, митні платежі, митний тариф, тарифні преференції, митно-тарифне регулювання, нетарифне регулювання, зовнішньоекономічна діяльність, нетарифні заходи, тарифні заходи, паратарифні заходи, заходи контролю над цінами, фінансові заходи, заходи автоматичного ліцензування, заходи кількісного контролю, монополістичні заходи, технічні заходи. імпорт, експорт, квотування, ліцензування, експортний контроль, сертифікація товару, митні формальності, імпоротно-експортні формальності, дозвільна система.

Програмний зміст теми

Поняття та значення мита в здійсненні ЗЕД. Характеристика видів мита: ввізне, вивізне, сезонне. Порядок справляння особливих видів мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне. Ставки мита: адвалорна, специфічна, комбінована. Характеристика та функції митного тарифа. Особливості нарахування митних платежів. Специфіка сплати митних платежів. Тарифне регулювання: поняття та основні складові. Характеристика тарифних преференцій та особливості їх застосування.

Нетарифне регулювання ЗЕД: поняття, призначення. Види нетарифних заходів: тарифні заходи; паратарифні заходи; заходи контролю над цінами; фінансові заходи; заходи автоматичного ліцензування; заходи кількісного контролю; монополістичні заходи; технічні заходи. Зміст та класифікація нетарифних методів митного регулювання. Методика кількісного обмеження імпорту та експорту. Квотування: поняття, законодавче регламентування, порядок проведення. Особливості ліцензування у сфері ЗЕД. Експортний контроль: поняття, законодавчі вимоги та порядок проведення. Закріплення результатів експортного контролю. Митні й адміністративні імпоротно-експортні формальності. Сертифікація товару як метод нетарифного регулювання. Дозвільна система України : поняття та правила застосування.

6.2. Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення теми «**Правові основи митно-тарифного і нетарифного регулювання**» з дисципліни «**Митне право**» передбачає розгляд ключових питань, котрі покладено в основу семінарського заняття: поняття і види мита;

характеристика ставок мита; визначення особливостей митного тарифа та змістовності його функцій; розкриття змістовності та правил використання тарифних преференцій; зміст та класифікація тарифних та нетарифних способів регулювання, особливості методів митного регулювання, поняття та призначення нетарифного регулювання ЗЕД, особливості здійснення митних формальностей, порядок проведення адміністративних імпортно-експортних формальностей.

При вивченні даної теми здобувачі та здобувачки вищої освіти повинні:

Знати: поняття і види мита; порядок нарахування та сплати мита; тарифні методи та порядок їх адаптації, зміст та класифікацію нетарифних методів митного регулювання; митні й адміністративні імпортно-експортні формальності.

Віміти: відрізнити терміни «мито» та «митна ставка» і визначати зміст та види тарифних і нетарифних методів митного регулювання, проводити митні формальності, адаптувати механізм проведення адміністративних імпортно-експортних формальностей.

Нагадаємо, рольове значення мита простежується через його функції та взаємозв'язок з державним бюджетом країни. При формуванні державного бюджету миту відводиться виконання передусім двох функцій: *фіскальної*, яка полягає в утворенні грошових фондів; *регулятивної*, яка відображає здатність держави через митно-тарифне регулювання та податкові механізми впливати на активізацію міжнародної торгівлі, залучення інвестиційних ресурсів, захист національного ринку, конкурентоздатність вітчизняного виробництва. У зв'язку з зазначеним актуалізується питання сутнісного змісту понятійної категорії «мито», яка має доволі

значну кількість наукових позиції щодо трактування її змістовної характеристики.

Відповідно до МКУ [2] «мито – це загальнодержавний податок, установлений ПКУ [3] та МКУ, який нараховується та сплачується відповідно до МКУ, законів України та міжнародних договорів, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України» [8, 9, 19]. При цьому, характеризуючи понятійну категорію «мито», за основу беруть три різні аспекти: непрямий податок, різновид збору, проміжна ланка збору. У більшості випадків для більш предметного розуміння змістовності понятійної категорії «мито» науковці обирають різні наукові підходи (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Наукові позиції та ключові сегменти понятійної категорії «мито»

Трактування понятійної категорії «мито»	Ключові сегменти
Мито (польс. <i>myto</i> , нім. <i>Markt</i> , грец. <i>τελος</i>) – непрямий податок, що стягується з товарів, транспортних засобів, інших предметів, які переміщуються через певний окреслений пункт або митний кордон країни (Енциклопедія історії України: Т. 6)	Непрямий податок, транспортні засоби, товари, окреслений пункт, митний кордон країни.
Мито являє собою різновид непрямого податку, яким оподатковується транскордонний обіг товарів (Т. М. Трошкіна)	Непрямий податок, товари, транскордонний обіг
Мито – це непрямий податок, що встановлюється на імпорتنі, експортні та транзитні товари (Т. Г. Толстопятенко)	Непрямий податок, імпорتنі, експортні, транзитні товари
Мито – це непрямий податок на міжнародну торгівлю і зовнішні операції, який стягують усі держави світу, що беруть участь у ЗЕД (В. В. Прокопенко, Д. В. Козлова).	Непрямий податок, міжнародна торгівля, зовнішні операції, ЗЕД.
Мито – вид митного платежу, що стягується з товарів, що ввозяться, вивозяться чи слідуєть транзитом через митний кордон (М. П. Кучерявенко)	Митний платіж, товари, митний кордон.
Мито – це непрямий податок на зовнішню торгівлю товарами (І. С. Капуш)	Непрямий податок, зовнішня торгівля

Мито – це платіж, пов’язаний з отриманням конкретною особою права користування певними благами, що стосуються переміщення товарів через митний кордон (Н. І. Хімічева)	Платіж, право користування, товар, митний кордон
--	--

Більшість науковців дійшли висновку, що мито належить до обов’язкових платежів та має низку характеристик, які є спільними і для податку, і для збору. Водночас мито характеризується такими рисами, які не притаманні іншим обов’язковим платежам, що дає можливість виділити його як самостійний вид обов’язкових платежів, що займає проміжну ланку між податками і зборами.

При вивченні цього питання доцільно звернутися до особливостей, які притаманні миту, а саме:

По-перше, мито представляє собою обов’язковий платіж, який встановлюється державою з метою переміщення товарів через митний кордон України та переслідує інші економічні цілі.

По-друге, мито є відплатним, тобто фактично воно є платою за надання фіскальними органами можливості переміщувати товари, транспортні засоби через митний кордон України.

По-третє, умовний характер мита, тобто умовою стягнення мита є факт переміщення товарів або транспортних засобів через митний кордон України.

По-четверте, мито не має ознаки регулярності, тобто має нерегулярний характер. Мито сплачується не з календарною періодичністю, а одноразово.

По-п’яте, сплата мита може бути здійснена не лише платником. Законодавством передбачена можливість делегувати обов’язок зі сплати мита іншим особам.

Водночас слід відзначити наявність різних видів мита, які не лише регламентовані законодавством України, а й класифікуються за різними ознаками (табл. 6.2).

Необхідно розуміти, що в Україні застосовуються такі види мита: ввізне мито (на товари, що ввозяться на митну територію України), вивізне мито (на українські товари, що вивозяться з України), сезонне мито (на окремі товари на строк не менше 60 та

не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення), особливі види мита (спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне та додатковий імпорتنний збір (з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників та незалежно від інших видів мита).

Таблиця 6.2

Групування видів мита за класифікаційними ознаками

Класифікаційна ознака	Види мита на основі класифікаційних ознак
Спосіб нарахування мита	Адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване мито
Напрямок руху товару	Експортне мито, імпорتنе мито
Період застосування мита	Постійне мито, тимчасове мито
Принцип обмеження	Антидемпінгове мито, компенсаційне мито, спеціальне мито
Мета та функціональність	Фіскальне мито, протекціоністське мито, преференційне мито
Типи митних ставок	Постійне мито, змінне мито
Порядок встановлення	Автономне мито, конвенційне мито
Ступінь сприяння імпорту	Преференційне мито, пільгове мито, повне мито
Характер умов зовнішньої торгівлі товарами	Звичайне мито, особливе мито

Мито нараховується митним органом України відповідно до митної вартості і ставок Єдиного митного тарифу України, що діють на день подання митної декларації, і сплачується як у валюті України, так і в іноземній валюті, яку купує НБУ. Мито вноситься до Державного бюджету України.

Зокрема, в Україні для обчислення суми мита використовують такі види ставок: у відсотках до МВТ (адвалорна ставка), у грошовому розмірі на кількість товарів у встановлених законом одиницях виміру (специфічна ставка); одночасно у відсотках до МВТ та у відсотках до МВТ (комбінована ставка).

При цьому законодавець звернув увагу на те, що на товари, які обкладаються акцизним збором, встановлено ставки специфічного ввізного мита. Для більшості видів таких товарів ставку ввізного мита встановлено в євро з одиниці товарів, що імпортується. Водночас ставки ввізного мита, диференційовані за товарними групами, як і ставки акцизного збору. Крім того, перелік товарів, які підлягають митному оподаткуванню, значно ширший, ніж перелік підакцизних товарів.

Таблиця 6.3

**Предмети, звільнені від сплати мита,
відповідно національного законодавства**

Види предметів	Законодавчі положення щодо предметів, які не обкладаються митом
Товари	товари (крім вино-горілчаних і тютюнових виробів) загальною вартістю, еквівалентною 1400 дол. включно
Предмети особистого користування	предмети особистого користування (за винятком транспортних засобів індивідуального користування та запасних частин до них), що тимчасово ввозяться на митну територію України
Ввезені речі	речі, що ввозяться (пересилаються) при переселенні на постійне місце проживання в Україну
Алкогольні напої	горілчані вироби – 1 л, вино – 2 л, тютюнові вироби – 200 цигарок (або 200 г) на одну особу

Варто пам'ятати, що відповідно до законодавства України об'єктами оподаткування митом виступають:

- товари, митна вартість яких перевищує еквівалент 150 євро, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України підприємствами;
- товари, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню митними платежами відповідно до розділу XII МКУ[2], а також розділів V та VI ПКУ[3];

- товари, транспортні засоби комерційного призначення, що зберігаються на складах органів доходів і зборів, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулася до закінчення встановлених строків зберігання та реалізуються відповідно до статті 243 МКУ.

Законодавець передбачив розгалужену систему пільг при стягненні мита, а саме від встановлення мінімальних пільгових ставок залежно від країни-постачальника та країни-продавця до повного звільнення від мита окремих товарів. Розмір пільг і порядок їх надання встановлює ВРУ згідно із законами України про спеціальні митні зони прийняттям окремого закону для кожної з таких зон. Від сплати мита звільняються такі предмети, які ввозяться (пересилаються) громадянами в Україну (табл. 6.3).

При вивченні порядку визначення митних платежів особливе значення відводиться поняттю «митний тариф». У контексті понятійної категорії «митний тариф» (англ. *customs tariff*) представляє собою інструмент зовнішньоторговельної політики та державного регулювання внутрішнього ринку країни в його взаємодії зі світовим ринком. Залежно від контексту митний тариф (далі – МТ) визначається як:

- упорядкований звід ставок податкових платежів (ввізного мита), які сплачуються при здійсненні операцій ввозу на митну територію товарів відповідно до нормативно встановлених класифікаційних вимог і положень прийнятої в державі системи опису та кодування товарів;
- конкретна ставка мита, що підлягає сплаті при вивозі або ввезенні певного товару на митну територію країни; в цьому випадку поняття митного тарифу цілком збігається з поняттям мита;
- систематизований перелік товарів, що підлягають митному обкладанню, із зазначенням однієї або кількох ставок мита.

МТ є ключовим інструментом економічної політики держави у сфері регулювання зовнішньоторгівельних відносин, що передбачає виконання низки функцій (табл. 6.4).

Зміст функцій МТ

Назва функції	Основний зміст функції МТ
Фіскальна функція	Акумулявання надходжень до бюджету від загальнодержавного податку щодо операцій, пов'язаних із ввозом товарів на митну територію держави
Стимулююча функція	Сприяння розвитку національного товарного виробництва, запобігання виникненню структурних диспропорцій у внутрішньому господарському обігу та в зовнішньоторгівельних відносинах з іншими країнами та міждержавними об'єднаннями
Захисна функція	Створення умов для підтримки вільної конкуренції та уникнення штучних конкурентних переваг для імпортованих товарів, забезпечення стійкості функціонування внутрішнього товарного ринку
Адміністративна функція	Забезпечення упорядкованості режимів здійснення зовнішньоторгівельних операцій, у тому числі в напрямку досягнення узгодженості державної системи митно-тарифного регулювання з потребами інтеграції національного виробництва до глобальної системи світогосподарських зв'язків

Слід звернути увагу на те, що в Україні МТ складається з переліку ввізних митних ставок, які впливають на ціни імпортованих товарів, на рівень внутрішніх цін в країні, на результати господарської діяльності підприємств. МТ залишаються одним із важливих інструментів державного регулювання зовнішньої торгівлі, які дозволяють з їх допомогою захистити національного виробника від іноземної конкуренції.

Наступним кроком вивчення виступає процедура митно-тарифного регулювання (далі – МТР) у сфері зовнішньоекономічних операцій. Як правило, МТР представляє собою частину зовнішньої політики держави. Уряди країн світу можуть взаємодіяти як під час безпосередніх комунікацій, так і в процесі утворення структур, які передбачають участь великої кількості країн, об'єднаних за територіальною, культурною чи ідеологічною ознакою. Змен-

шення рівня тарифного захисту стало невід'ємною рисою становлення глобального торговельного режиму, що функціонує в межах Світової організації торгівлі.

Слід зазначити, система МТР зовнішньоторговельної діяльності реалізується через сукупність елементів: МТ, методи визначення МВТ, що переміщуються через митний кордон, порядок підтвердження країни походження товарів, а також система тарифних преференцій.

Ми розглянули в попередніх темах методи визначення МВТ, що переміщуються через митний кордон країни. Встановили, що МТ представляє собою систематизований перелік ставок мита, які стягуються з вантажовласників при переміщенні товарів через митний кордон держави. Зупинились на процедурі оподаткування, яка залежить від цілої низки чинників (різниця у рівні внутрішніх і світових цін товарів у різних країнах; ступеня концентрації виробництва і рівня монополізації ринку окремих товарів; наявності на цих ринках виробничих ланцюжків транснаціональних корпорацій; співвідношення продуктивності праці і витрат виробництва в окремих країнах тощо).

Залежно від торговельного режиму країни МТ можуть мати різну структуру та назву (табл. 6.5).

Таблиця 6.5

Види МТ залежно від кількості ставок мита

Вид МТ	Характерні особливості МТ
Одноколонковий (простий)	Якщо МТ містять єдину ставку мита (одну колонку) для кожного товару, незалежно від країни його походження, не передбачають пільгових або дискримінаційних ставок мита і трапляються нечасто.
Багатоконковий (складний)	МТ, коли держава до різних країн застосовує різні торгові режими, то в тарифі такої країни міститься кілька рівнів ставок мита (дві і більше колонок).

Здебільшого в основу митних тарифних ставок покладено принцип, відповідно до якого товар обкладається вищою ставкою мита у тому випадку, якщо ступінь його промислової обробки досить високий.

Нагадаємо, зазвичай складні МТ мають дві колонки: в одній вказується максимальне (генеральне) мито, яке найчастіше приймається за базу при обчисленні різних преференцій або дискримінацій; в іншій – мінімальне, яке діє щодо країн, для яких застосовується режим найбільшого сприяння. Може бути і третя колонка. У ній вказується розмір преференційних мит стосовно тих чи інших країн (такий спосіб зазвичай застосовують країни з розвинутою ринковою економікою до країн, що розвиваються або найменш розвинені).

Наступним кроком вивчення процедури МТ зовнішньоторговельної діяльності має стати система тарифних преференцій, які вважаються найважливішою характеристикою сучасних міжнародних торгових і митних відносин.

Варто звернути увагу на те, що митними преференціями вважаються особливі пільги, які надаються однією державою іншій на засадах взаємності або в односторонньому порядку без поширення на треті країни. Митні преференції – пільги в оподаткуванні митними платежами при ввезенні певних видів товарів з певних країн. Такі преференції ще називають тарифними.

Крім того, існують тарифні квоти у вигляді встановлення обсягів окремих товарів, які призначені для ввезення на митний кордон України у визначений період зі зниженням ставки ввізного мита, встановлюються окремими законами. Існує декілька умовностей (табл. 6.6).

Слід пам'ятати, тарифні преференції надають виключно окремим категоріям товарів на основі законів України, міжнародних договорів та інших нормативно-правових актів. Можна встановлювати тарифні пільги (тарифні преференції) щодо ставок МТ України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, встановлення тарифних квот або зниження ставок ввізного мита відповідно до законодавства України та для ввезення товарів,

які мають походження з країн, з якими були укладені відповідні міжнародні договори.

Таблиця 6.6

Зміст основних умовностей застосування тарифних квот

Зміст законодавчих умовностей	Ключові сегменти
Товари, які ввозяться на митну територію України поза тарифними квотами, не підлягають зниженню ставок ввізного мита.	товари, ставки, квоти
Зниження ставки ввізного мита за окремими контрактами і для окремих осіб заборонено.	ставки, мито
Тарифні пільги (тарифні преференції) будуть не встановлені або зупинені чи припинені у разі, якщо імпорт товару є об'єктом антидемпінгових, спеціальних або компенсаційних заходів.	пільги, імпорт, товар, об'єкт
Підставою надання тарифних преференцій є наявність достатніх даних, які підтверджуватимуть право власника товару або його уповноваженого представника та відповідний обов'язок митного органу оформлювати цей товар, використовуючи чинну систему тарифних преференцій.	право, власник, товар, митний орган

У сучасних умовах суттєво зростає значення нетарифного регулювання як інструмента регулювання ЗЕД. МКУ визначає, що заходи нетарифного регулювання (далі – НР) ЗЕД – не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини.

Мета ТР полягає в:

- покращенні конкурентних умов в імпортуючій країні;

- захисті національної промисловості, здоров'я населення, охороні навколишнього середовища, моралі, релігії та національній безпеці.

Доцільно звернути увагу на те, що всі нетарифні заходи, які використовуються як бар'єри, можна розділити на дві групи: економічні та адміністративні.

Економічні нетарифні заходи включають:

- паратарифні інструменти (директивна митна оцінка, внутрішні імпорتنі та вирівнювання податків і зборів);
- заходи щодо стимулювання експорту (демпінг, субсидії, експортне кредитування).

Адміністративні нетарифні заходи включають:

- заборону (ембарго);
- кількісні обмеження (ліцензування та квоти, обмежувальна ділова практика (включаючи «добровільні» обмеження експорту), монопольні заходи, технічні бар'єри, санітарні та фітосанітарні норми.

Економічні нетарифні заходи діють через ринкові механізми та призводять до зростання цін імпортованих та експортних товарів, адміністративні нетарифні заходи, крім ринкових відносин, обмежує доступ до імпорту та постачання вітчизняних товарів за кордон. Розрізняють такі кількісні інструменти нетарифних обмежень: ембарго; квотування (контингентування); ліцензування; «добровільні» обмеження. Зміст кількісних інструментів нетарифних обмежень та їх характеристика представлені в таблиці нижче (табл. 6.7).

Варто пам'ятати, що в Україні діє Положення про дозвільну систему [32], яким законодавець чітко регламентував перелік об'єктів (газові пістолети і револьвери та патрони до них, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, об'єкти виготовлення і реалізації спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії), що під неї підпадають.

У п. 1 даного Положення [32] законодавець розкрив зміст дозвільної системи як понятійної категорії: особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і ви-

користання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян.

Таблиця 6.7

Зміст кількісні інструменти нетарифних обмежень

Назва інструмента	Характеристика інструмента нетарифних обмежень
Ембарго	Заборои імпорту та/або експорту. Ці заходи є вимушеними, вони визнаються міжнародною практикою, виступають у відкритій та завуальованій формі.
Квотування (контингентування)	Кількісне лімітування розміру імпорту/експорту за допомогою глобальних (нерозподілених), індивідуальних (розподілених), групових, сезонних, тарифних та інших видів процентних або вартісних обмежень (квот).
Ліцензування	Видання державою імпортеру або експортеру через спеціально уповноважений державний орган дозволу (ліцензії) на ввезення або вивезення певного включеного у списки товару протягом встановленого терміну. В ліцензії можуть також встановлюватися порядок ввезення або вивезення товарів.
«Добровільні» обмеження	Угода між урядом країни-імпортера та урядом та/або компаніями країни-експортера про обмеження поставок товару в межах узгоджених обсягів в обмін на відмову імпортуючої сторони від введення жорстких обмежень на імпорт, загроза введення яких використовується як засіб тиску при підготовці укладення угоди.

Крім того, законодавець надав перелік предметів, матеріалів і речовин, підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система [32]:

- вогнепальна зброя (нарізна воєнних зразків, несучасна стрілецька, спортивна, навчальна, охолощена, мисливсь-

- ка нарізна і гладкоствольна), бойові припаси до неї, холодна зброя (арбалети, мисливські ножі тощо);
- пневматична зброя калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначені патрони;
  - вибухові матеріали і речовини, сильнодіючі отруйні речовини I–II класу безпечності, збудники інфекційних захворювань I–II групи патогенності і токсини, сховища, склади і бази, де вони зберігаються;
  - стрілецькі тири і стрільбища, мисливсько-спортивні стенди, а також підприємства і майстерні з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування;
  - магазини, в яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, організації, що займаються збутом сильнодіючих отруйних речовин, і лабораторії, що проводять аналізи цих засобів і речовин, працюють із збудниками інфекційних захворювань I–II групи патогенності і токсинами).

Водночас законодавець застерігає, що укладання трудового договору на виконання робіт, пов'язаних з виготовленням, придбанням, зберіганням, обліком, охороною, перевезенням, використанням предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система, провадиться за погодженням з органами Національної поліції.

6.3. Запитання для самоперевірки знань

1. Які види мита Ви вважаєте найбільш дієвими?
2. Вкажіть особливості процедури визначення митних процедур.
3. Назвіть правові регулятори визначення різних видів мита.
4. Хто здійснює розрахунок величини митного платежу.
5. В яких випадках змінюють НР ЗЕД?
6. Назвіть основні класифікаційні ознаки нетарифних методів МТР.
7. Розкрийте правила нетарифного регулювання згідно з законодавчою базою України.
8. Вкажіть зміст митних й адміністративних імпоротно-експортні формальностей.
9. Розкрийте особливості процедур квотування і ліцензування.
10. Визначте особливості проведення експортного контролю.

6.4. Теми рефератів

1. Передумови виникнення процесу визначення митного платежу.
2. Дослідження питань механізму встановлення величини митного платежу.
3. Рольове значення механізму встановлення виду митного платежу.
4. Дослідження принципів встановлення етапів визначення митного платежу.
5. Вплив особливостей процедури квотування і ліцензування на процес ціноутворення митного товару.
6. Роль ставки мита в процедури ціноутворення митного товару.
7. Значення НР в митних процедурах.
8. Оцінка НР ЗЕД.
9. Позитивні та негативні чинники НР ЗЕД.
10. Дослідження методів експортного контролю.

6.5. Напрями наукових досліджень

1. Основні умови визначення мита.
2. Дослідження ключових ознак процедури квотування в ціноутворенні митного товару.
3. Установлення впливу процедури ліцензування на формування ціноутворення митного товару.
4. Зарубіжний досвід тарифного регулювання митної процедури.
5. Досвід провідних країн світу щодо НР ЗЕД.
6. Основні аспекти законодавчого регулювання експортного контролю в процедурах НР.
7. Змістовність кількісних інструментів нетарифних обмежень.
8. Оцінка відмінностей між тарифним і НР ЗЕД.
9. Актуальні проблеми МТР ЗЕД.
10. Напрямки удосконалення процедури НР ЗЕД.

6.6. Проблемно-дискусійні питання

1. Які завдання, на Вашу думку, має виконувати працівник митниці під час тарифного оформлення товарів? Обґрунтуйте.
2. Чому формування тарифів впливає на процедури ціноутворення митного оформлення товарів? Доведіть свою позицію.
3. Доведіть доцільність НР ЗЕД. Обґрунтуйте.
4. Назвіть проблеми, які витікають з процесу тарифного оформлення товарів. Викладіть власну позицію.
5. Що лежить в основі проблеми НР ЗЕД? Доведіть.
6. Розкрийте зміст основних проблем при визначенні класифікаційних ознак НМ МТР. Обґрунтуйте.
7. Обґрунтуйте необхідність адаптації законодавчих положень при залученні економічних нетарифних заходів. Викладіть власну позицію.

8. Що є основою вирішення проблем при використанні адміністративних нетарифних заходів? Доведіть власну позицію.
9. У чому полягає проблема вибору методу добровільних обмежень в системі НР? Обґрунтуйте.
10. Вкажіть коло проблем при застосуванні Положення про дозвільну систему. Доведіть власну думку.

6.7. Тестові завдання

1. Мито – це:

- A. обґрунтування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. непрямий податок, що стягується з товарів, транспортних засобів, інших предметів, які переміщуються через певний окреслений пункт або митний кордон країни;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;
- E. правильної відповіді немає.

2. За способом нарахування визначають такі види мита:

- A. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване мито;
- B. експортне мито, імпортне мито;
- C. постійне мито, змінне мито;
- D. автономне мито, конвенційне мито;
- E. правильної відповіді немає.

3. Які існують види мита за класифікаційною ознакою «типи митних ставок»?

- A. автономне мито, конвенційне мито;
- B. постійне мито, змінне мито;
- C. експортне мито, імпортне мито;

- D. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване;
- E. правильної відповіді немає.

4. Які види мита встановлюють відповідно до напрямку руху митного товару?

- A. автономне мито, конвенційне мито;
- B. постійне мито, змінне мито;
- C. експортне мито, імпортне мито;
- D. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване;
- E. правильної відповіді немає.

5. Ким встановлюється та надається митна пільга ?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. керівником митної служби України;
- C. ВРУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

6. Митний тариф – це:

- A. інструмент зовнішньоторговельної політики та державного регулювання внутрішнього ринку країни в його взаємодії зі світовим ринком;
- B. сума, яка представлена податковим навантаженням у митній декларації;
- C. сума, заявлена в декларації при переміщенні товарів через митний кордон відповідно до вимог митного законодавства;
- D. сума, яка фактично виплачена або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку, що подається до оплати;
- E. правильної відповіді немає.

7. Який зміст понятійної категорії «митні преференції»?

- A. пільги згідно із зовнішньоекономічною угодою (контрактом);
- B. пільги в оподаткуванні митними платежами при ввезенні певних видів товарів з певних країн;

- C. пільги при оподаткуванні доходу від зовнішньоекономічної діяльності;
- D. пільги в оподаткуванні експортних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

8. Сутнісний зміст поняття «митне регулювання»:

- A. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- B. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;
- C. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- D. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- E. правильної відповіді немає.

9. Нетарифне регулювання – це:

- A. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- B. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- C. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- D. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної групи товарів відповідно до української класифікації товарів зовнішньоекономічної ЗЕД;
- E. правильної відповіді немає.

10. Зміст дозвільної системи як понятійної категорії:

- A. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання вогнепальної зброї;

- В. особливий порядок використання вибухових речовин;
- С. особливий порядок відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;
- Д. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;
- Е. правильної відповіді немає.

6.8. Матриця відповідей до тестових завдань

Матриця відповідей до тестових завдань з теми **«Правові основи митно-тарифного і нетарифного регулювання»** з дисципліни **«Митне право»** наведена в таблиці нижче.

Таблиця 6.8

Матриця відповідей до тестових завдань

№ з/п	Варіант відповідей					№ з/п	Варіант відповідей				
	А	В.	С.	Д.	Е.		А	В.	С.	Д.	Е.
1		X				6	X				
2	X					7		X			
3		X				8		X			
4			X			9	X				
5			X			10				X	

РОЗДІЛ 7. ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ З МИТНОГО ПРАВА

7.1. Мета, завдання, мінілексикон та програмний зміст теми

Мета: сформулювати уявлення здобувачів і здобувачок вищої освіти про митні правопорушення, адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення митних правил з визначенням особливостей процедури встановлення покарання, види штрафних санкцій та загальних принципів накладення стягнень.

Ключові завдання теми:

- визначення змістовності понятійної категорії «митні правопорушення» та характеристика його видів;
- встановлення видів порушення митних правил.
- визначення особливостей адміністративної відповідальності за порушення митних правил;
- розкриття видів адміністративних стягнень за порушення митних правил;
- дослідження особливостей притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил;
- розкриття видів порушень митних правил та відповідальність за такі правопорушення;
- встановлення змістовності принципів накладання стягнень;
- визначення обставин, що виключають адміністративну відповідальність;
- розкриття негативного впливу контрабанди, види та відповідальність.

Мінілексикон (опорні поняття теми)

Митні правопорушення, порушення митних правил, адміністративні порушення, контрабанда, види контрабанди, кримінальна відповідальність, види стягнень за порушення митних правил, попередження, штрафні санкції, підстава для притягнення до відповідальності, конфіскація митного товару, покарання за порушення митних правил, митні органи дізнання, протокол про порушення митних правил, суспільна небезпека, дисциплінарні стягнення, цивільно-правової відповідальності, митний кордон, моральна шкода, матеріальні збитки, протиправні дії, суб'єкти відповідальності, юридична відповідальність, адміністративні стягнення, митно-правова норма, формально адміністративна відповідальність, каральна санкція, нормативна підстава, процесуальна підстава, індивідуалізація покарання, зона митного контролю. митний контроль, експортний контроль, недекларування товарів, вчинене правопорушення, посадова особа, порушенням прав інтелектуальної власності.

Програмний зміст теми

Поняття, ознаки і види порушень митних правил. Адміністративні порушення, контрабанда. Відповідальність за порушення митних правил: поняття, види, підстави для притягнення, суб'єкти, нормативно-правове регулювання. Види стягнень: попередження, штраф, конфіскація товарів. Пом'якшуючі та обтяжуючі обставини при призначенні покарання за порушення митних правил. Митні органи як органи дізнання. Особливості дізнання в митних органах. Особи, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митного законодавства. Протокол про порушення митних правил та його реквізити. Поняття, види та відповідальність за вчинені контрабандні дії. Вплив контрабанди на діяльність вітчизняного товаровиробника.

7.2. Методичні вказівки до вивчення теми

Вивчення теми «**Правопорушення й відповідальність з митного права**» з дисципліни «**Митне право**» передбачає розгляд ключових питань, котрі покладено в основу семінарського заняття: поняття, ознаки і види порушень митних правил, підстави адміністративної відповідальності за порушення митних правил, принципи адміністративної відповідальності, особливості адміністративної відповідальності за порушення митних правил, обставини, що пом'якшують або обтяжують адміністративну відповідальність за порушення митних правил, особливості звільнення від адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

При вивченні даної теми здобувачі та здобувачки вищої освіти повинні:

Знати: поняття і види порушень митних правил; підстави адміністративної відповідальності за порушення митних правил; обставини, що пом'якшують або обтяжують адміністративну відповідальність за порушення митних правил, негативний вплив контрабанди на діяльність митних органів та доходи держави, види кримінальної відповідальності в системі порушення митних правил, порядок документального відображення порушень митних правил та права і обов'язки осіб, котрі встановлюють митні правопорушення.

Вміти: відрізняти терміни «митні правопорушення» та «порушення митних правил», адаптувати законодавчі положення щодо адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення митних правил, визначати види контрабанди та встановлювати міру відповідальності за порушення митного кордону, впроваджувати функції посадових осіб, котрі задіяні в процедурі митного контролю та встановлюють рівень порушення митних правил, встановлювати порушення правил формування документообігу при проведенні митних процедур, встановлювати обставини, що пом'якшують або обтяжують адміністративну відповідальність за порушення митних правил та адаптувати особливості звільнення від адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

Понятійна категорія «митні правила» – це встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред’явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів цим кодексом та іншими законами України. Отже, митні правила – це встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Саме порушення митних правил і призводить до настання певної міри відповідальності залежно від змісту порушення.

Відповідно до законодавчих актів України понятійна категорія «порушення митних правил» за сутнісним змістом трактується як «... адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами національного законодавства порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред’явлення їх митним органом для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МКУ чи іншими національними законодавчими актами, за які передбачена адміністративна відповідальність» [2].

У цьому разі доцільно також звернутися до Кодексу України про адміністративні правопорушення [34]. У зазначеному правовому акті законодавець у статті 9 наводить тлумачення понятійної категорії «адміністративне правопорушення» та пропонує розуміти його як «...протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність» [34]. При цьому законодавець звертає увагу

на той факт, що адміністративна відповідальність за правопорушення настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Варто звернути увагу на те, що науковці та фахівці з питань митного права пропонують виділяти ознаки митного правопорушення. До їх складу пропонується включити:

- митне правопорушення являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність;
- митні правопорушення посягають на порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи;
- встановлено протиправність діяння, тобто заборона даного вчинку нормами митного права; винність вчинку у формі умислу або необережності; митне правопорушення має ознаки караності, тобто покарання органами влади за правопорушення, яке передбачається нормами права (адміністративного, митного);
- шкідливість даного правопорушення, тобто його посягання на встановлений порядок управління, громадський порядок, власність, свободу громадян.

Під час вивчення митного адміністративного правопорушення важливо звернути увагу на його складові, які окремо впроваджені законодавцем [34] з метою деталізації та пояснень відповідних видів. Основні складові митного адміністративного правопорушення представлено в таблиці нижче (табл. 7.1).

Розкриваючи визначення адміністративної відповідальності за порушення митних правил, слід сказати, що вона передбачає винність двоякого роду. По-перше, обов'язок винної особи дати звіт про свої неправомірні діяння у сфері відносин митної справи; по-друге, обов'язок понести покарання у вигляді адміністративного стягнення.

Основні складові митного адміністративного правопорушення

Види основної складової	Характеристика основних компонентів митного адміністративного правопорушення
<p>1. Суб'єкт – громадяни, які скоїли шкідливе діяння, визначене законом як правопорушення; на момент скоєння досягли 16 років, а також посадові особи підприємств.</p>	<p>1.1. Посадові особи – працівники, які перебувають на державній або суспільній службі і займають посади, пов'язані із здійсненням організаційно-владних, адміністративно-управлінських функцій, унаслідок яких виникають певні правові наслідки для осіб і організацій, яким вони адресовані.</p> <p>1.2. Посадові особи підприємств – це керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які з огляду на постійно або тимчасово виконуваними трудові (службові) обов'язки відповідають за додержання такими підприємствами вимог, встановлених МКУ [2], законами та іншими нормативно-правовими актами України[34], а також міжнародними договорами України, укладеними в установленому законом порядку.</p>
<p>2. Об'єкт – суспільні відносини, які охороняються законом і яким у результаті посягання завдається чи може бути завдана шкода; це те, на що спрямоване посягання.</p>	<p>2.1. Загальний об'єкт зокрема й для порушень митних правил) – це вся сукупність суспільних відносин, що виникають у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності держави й охоронювані засобами адміністративної відповідальності.</p> <p>2.2. Родовий об'єкт порушення митних правил – це окрема група однорідних суспільних відносин, що виникають в зв'язку зі здійсненням митної справи і урегульована нормами митного права.</p>
<p>3. Суб'єктивна сторона порушення митних правил характеризує внутрішнє (психічне) ставлення суб'єкта правопорушення до скоєного ним діяння та його негативних наслідків.</p>	<p>3.1. Порушення митних правил визнається вчиненим умисно, коли особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо допускала настання цих наслідків.</p>

	<p>3.2. Порушення митних правил визнається вчиненим через необережність, коли особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї протиправної дії чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення або не передбачала можливості настання таких наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити, наприклад, втрата товарів, транспортних засобів, що перебувають під митним контролем.</p>
<p>4. Об'єктивна сторона – це система передбачених нормою митного права ознак, що характеризують зовнішній бік проступку</p>	<p>4.1. Порушення суб'єктами ЗЕД митних правил може проявлятися в різноманітних діяннях: відправлення без дозволу митного органу транспортного засобу, що перебуває під митним контролем, пошкодження пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення або нез'явлення за встановленою формою точних відомостей про товари, транспортні засоби. Наслідками таких діянь можуть бути: уникнення від сплати мита та митних платежів або зменшення їх розміру.</p> <p>4.2. Діяння повинно знаходитись у причинно-наслідковому зв'язку з шкідливими наслідками, яке воно спричинило. Встановити такий причинно-наслідковий зв'язок – означає з'ясувати обставини виникнення шкідливих наслідків, визначити, чи настали вони в результаті скоєння протиправного діяння, чи внаслідок іншого, як дане діяння вплинуло на розмір цих наслідків.</p>

Перше означає, що адміністративна відповідальність пов'язана з поверненням до минулого, з обов'язком відзвітуватися за минулу поведінку й пояснити митному органу причини невиконання норм митного законодавства. Друге означає, що за порушення митних правил особа зобов'язана понести передбачене законом покарання у вигляді адміністративного стягнення, тобто підлягає певним обмеженням у межах санкцій митного законодавства.

Слід пам'ятати, що законодавець [2, 34] звертає увагу на наявність обставин, які виключають відповідальність за порушення митних правил (табл. 7.2).

**Порушення митних правил: види та змістовність обставин
(законодавчий аспект – відповідальність не застосовується)**

Вид обставини	Змістовність обставини порушення митних правил
Крайня необхідність	Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена МКУ, але вчинена у стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, яка загрожує громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода.
Необхідна оборона	Не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена МКУ, але вчинена у стані необхідної оборони, тобто при захисті громадського порядку, власності, прав і свобод громадян, установленого порядку управління від протиправного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони. Перевищенням меж необхідної оборони визнається явна невідповідність захисту характеру й суспільній шкідливості посягання.
Неосудність	Не підлягає адміністративній відповідальності особа, яка під час вчинення протиправної дії чи бездіяльності була в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану.

Варто звернути увагу на те, що притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє зазначених осіб від обов'язку сплати мита та інших податків і зборів. Водночас у МКУ законодавець чітко констатує зміст випадків, які свідчать про порушення митних правил та підлягають обов'язковій адміністративній відповідальності [2]:

- за порушення митних правил настає в таких випадках: порушення режиму зони митного контролю;

- неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем;
- недоставлення товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення, видача їх без дозволу митного органу або втрата;
- порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю; недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- пересилання через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання;
- перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів; неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем;
- переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності;
- порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території;
- порушення порядку: зберігання товарів на митних складах та здійснення операцій із цими товарами, строків розпорядження товарами, розміщеними у магазині безмитної торгівлі, здійснення операцій з переробки товарів;
- перевищення строку тимчасового ввезення або тимчасового вивезення товарів тощо.

Водночас законодавець звертає увагу на те, що за порушення митних правил можуть бути накладені такі види стягнень, перелік яких є вичерпним: попередження, штраф, а також конфіскація майна (табл. 7.3).

Змістовність видів стягнень за порушення митних правил

Види	Характеристика стягнень за порушення митних правил
Попередження	Інформування правопорушника, що його поведінка має суспільно шкідливий характер і засуджується нормами митного законодавства і що йому слід припинити вчинення подібних проступків, інакше в разі повторного вчинення правопорушення він буде притягнутий до суворішого покарання. Попередження оформляється у відповідному порядку письмовою постановою, яка повинна бути оголошена правопорушнику.
Штраф	Адміністративне стягнення, яке свідчить про те, що особа була притягнута до адміністративної відповідальності й зазнала певних юридичних наслідків майнового характеру, застосовується тільки як грошове стягнення і може накладатися разом із додатковими стягненнями.
Конфіскація майна	Примусове вилучення товарів, транспортних засобів і безоплатній передачі їх у власність держави, може бути застосована тільки за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом, оформлюється постановою суду.

Доречно зазначити, що службова особа, яка виявила порушення митних правил, зобов'язана скласти протокол, який передбачає такі відомості: дата й місце його складання; посада, прізвище, ім'я та по батькові службової особи, яка склала протокол; необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка вчинила порушення митних правил, якщо її встановлено; місце, час вчинення та суть порушення митних правил; стаття МКУ, що передбачає відповідальність за таке порушення митних правил; прізвища та адреси свідків, якщо вони є; пояснення особи, яка вчинила порушення митних правил, відомості про вилучені предмети та документи; інші відомості, необхідні для вирішення справи.

Відповідно до національного законодавства [2, 34] накладення стягнень за скоєння порушення митних правил повинно здійснюватись цілком відповідно до таких принципів (табл. 7.4).

**Змістовності принципів накладання стягнень
за порушення митних правил**

Назва принципу	Зміст принципу накладання стягнень за порушення митних правил
Принцип законності	Принцип полягає в тому, що: підставою притягнення особи до адміністративної відповідальності і застосування до неї заходів стягнення є протиправність діяння; діяння особи повинно бути правильно кваліфіковано; органи (посадові особи) мають право розглядати лише ті справи, що їм підвідомчі, та обирати вид і розмір стягнення в межах наданих їм повноважень; стягнення за порушення митних правил накладається лише таке, яке передбачено відповідною статтею МКУ і в межах, установлених нею, цілком відповідно до його вимог тощо.
Принцип доцільності	Принцип передбачає: індивідуалізацію покарання, яка означає, що при накладенні стягнення враховуються характер вчиненого правопорушення, обставини, за яких воно було скоєно, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність, та інші суб'єктивні ознаки, що характеризують особу правопорушника та його діяння; економію каральних заходів: митно-правові норми є відносно визначеними і мають альтернативність санкцій, що дає можливість уповноваженій особі обрати покарання, адекватне скоєному та його наслідкам.
Принцип оперативності впливу	Реалізація принципу зумовлена тим, що ефективність діяльності державних органів залежить від своєчасності й послідовності у виконанні своїх обов'язків щодо охорони і захисту особи і суспільства від проявів протиправної поведінки окремих суб'єктів та їх покарання.
Принцип додавання стягнень	Принцип передбачає, що покарання, які накладаються за сукупність порушень митних правил, можуть поглинатись одне одним.

Необхідно звернути увагу на те, що після складення відповідного протоколу, який розкриває зміст митного правопорушення, обов'язково ставиться підпис уповноваженою на те службовою особою, а також правопорушником і вручається йому один примірник.

Одним з порушень митних правил виступає контрабанда, яка представляє собою незаконне, таємне перевезення або перенесення через державний кордон товарів, коштовностей, заборонених або обкладених митом. Термін «контрабанда» запозичений з італійської мови («*contra*» – проти, «*bando*» – урядовий указ) і увійшло до багатьох сучасних мов. Він означає порушення закону держави чи урядового розпорядження, і навіть товар чи якийсь заборонений законом до ввезення чи вивезення предмет, таємно провезений чи пронесений через кордон держави.

Відповідно до Кримінального кодексу України (далі – ККУ) [36] законодавець розкриває зміст таких видів контрабанди:

- по-перше, загальнокримінальну контрабанду – переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації;
- по-друге, спеціальну контрабанду, а саме контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Слід пам'ятати, особлива небезпека для держави полягає в тому, що контрабандні операції проводяться із вчиненням корупційних діянь службовими особами державних та місцевих органів влади. Від цього страждають вітчизняні товаровиробники так, як нелегальне ввезення іноземних товарів зменшує попит на українську

продукцію, що призводить до ліквідації виробництв, зниження конкурентоспроможності українських підприємств на внутрішньому ринку та їх переміщення за кордон. Беззаперечним є той факт, що результати такої злочинної діяльності негативно впливають на суспільні відносини у сфері захисту життя та здоров'я громадян у випадку контрабанди зброї та боєприпасів, ядерних матеріалів і речовин, наркотичних засобів, алкоголю, сигарет, позбавляють права громадян на користування культурними цінностями, історичним надбанням України.

Доречно зауважити, що контрабанда в Україні стала однією зі складових частин економічної злочинності, тобто злочином, за який законом передбачена кримінальна відповідальність. Чинний ККУ встановлює відповідальність за контрабанду, ґрунтуючись не на механізмі уніфікації відповідальності, а точково реагуючи на загрози, що виникають унаслідок незаконного митного обігу предметів, що визначають особливі умови їхнього переміщення через кордон.

З метою виявлення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до вчинення контрабанди, а також з метою вилучення товарів, щодо яких є підозра в незаконному переміщенні через митний кордон України, переміщення таких товарів може здійснюватися під негласним контролем та оперативним наглядом правоохоронних органів. При цьому порядок проведення негласного контролю за переміщенням товарів визначається МКУ і відповідним нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, погодженим з Офісом Генерального прокурора та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України.

За контрабанду передбачено адміністративну відповідальність, якщо дії, які спрямовані на неправомірне переміщення товарів в незначних розмірах, підпадають під ст. 482 і 483 МКУ [2], а кримінальна відповідальність передбачена ККУ [36] за контрабандні дії в разі

винесення судом обвинувального вироку для винної особи передбачено термін від 3-х до 7-ми років.

7.3. Запитання для самоперевірки знань

1. Посилаючись на відповідні статті МКУ, дайте законодавче визначення порушення митних правил.
2. Визначте елементи складу порушення митних правил.
3. Дайте характеристику суб'єкта порушення митних правил.
4. Визначте дію законодавства про відповідальність за порушення митних правил.
5. Окресліть підстави адміністративної відповідальності за порушення митних правил.
6. Охарактеризуйте загальні правила і строки накладання стягнень за порушення митних правил.
7. Види та розмір стягнень, передбачених за вчинення порушень митних правил.
8. Назвіть особливості адміністративної відповідальності за порушення митних правил.
9. Як виконується постанова про накладання стягнення за порушення митних правил?
10. Як відшкодовуються витрати у справі про порушення митних правил?

7.4. Теми рефератів

1. Дослідження складу порушення митних правил.
2. Передумови адміністративних стягнень за порушення митних правил.
3. Механізм застосування видів порушень митних правил.
4. Учасники провадження у справах про порушення митних правил.
5. Докази у справах про порушення митних правил.

6. Порядок проведення митного розслідування.
7. Особливості розгляду справи про порушення митних правил.
8. Виконання постанов митних органів, про накладання стягнення за порушення митних правил.
9. Оскарження постанов у справах про порушення митних правил.
10. Процесуальні дії у справі про порушення митних правил і порядок їх проведення.

7.5. Напрями наукових досліджень

1. Основні умови визначення порушення митних правил.
2. Дослідження ключових ознак процедури порушення митних правил.
3. Установлення впливу порушення митних правил на розміри сплати митних платежів..
4. Зарубіжний досвід встановлення порушення митних правил.
5. Досвід провідних країн світу щодо боротьби з контрабандою.
6. Основні аспекти законодавчого регулювання встановлення виду відповідальності за порушення митних правил.
7. Змістовність видів стягнень за порушення митних правил.
8. Оцінка відмінностей між адміністративною та кримінальною відповідальністю за порушення митних правил.
9. Актуальні проблеми законодавчого регламентування адаптації принципів стягнень за порушення митних правил.
10. Напрямки вдосконалення законодавчого забезпечення в контексті порушення митних правил.

7.6. Проблемно-дискусійні питання

1. Які завдання, на Вашу думку, має виконувати працівник митниці під час встановлення порушення митних правил? Обґрунтуйте.

2. Чому порушення митних правил призводить до зниження тарифних платежів і зборів? Доведіть свою позицію.
3. Доведіть доцільність дій служби митного контролю під час встановлення порушення митних правил. Обґрунтуйте.
4. Назвіть проблеми, які витікають з процесу встановлення відповідальності за порушення митних правил. Викладіть власну позицію.
5. Що лежить в основі проблеми виникнення контрабандних явищ у діяльності митниці? Доведіть.
6. Розкрийте зміст основних проблем при визначенні виду стягнень за порушення митних правил. Обґрунтуйте.
7. Обґрунтуйте необхідність адаптації законодавчих положень при встановленні рівня відповідальності юридичних осіб за порушення митних правил. Викладіть власну позицію.
8. Що є основою вирішення проблем при використанні принципів стягнень за порушення митних правил? Доведіть власну позицію.
9. У чому полягає проблема встановлення контрабанди на території митниці? Обґрунтуйте.
10. Вкажіть коло проблем при застосуванні МКУ у разі встановлення порушень митних правил. Доведіть власну думку.

7.7. Тестові завдання

1. Митні правила – це:

- A. порядок формування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. порядок встановлення митної вартості товарів, що використовується для митних цілей;
- E. правильної відповіді немає.

2. Відповідно до законодавчих актів України понятійна категорія «порушення митних правил» – це:

- A. адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами національного законодавства порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органом для проведення митного контролю та митного оформлення;
- B. адміністративне правопорушення, котре являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений Митним кодексом України;
- C. порушення порядку процедури митного контролю товарів відповідно до наданої декларації або неправильно визначено величину митного платежу;
- D. порушення процедури митного оформлення товарів з метою уникнення повної сплати митних платежів;
- E. правильної відповіді немає.

3. До основних складових митного адміністративного правопорушення не включають?

- A. суб'єкта митного адміністративного правопорушення;
- B. об'єкта митного адміністративного правопорушення;
- C. суб'єктивну сторону порушення митних правил;
- D. об'єктивну сторону порушення митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

4. Притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє осіб від обов'язку?

- A. сплати митного платежу;
- B. сплати інших податків і зборів;
- C. сплати мита та інших податків і зборів;
- D. сплати послуг митного декларанта;
- E. правильної відповіді немає.

5. Ким встановлюється вид стягнення за порушення митних правил?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. керівником митної служби України;
- C. МКУ;
- D. ККУ;
- E. правильної відповіді немає.

6. Конфіскація майна – це:

- A. примусове вилучення товарів, транспортних засобів і безоплатна передача їх у власність держави;
- B. адміністративне стягнення, яке свідчить про те, що особа була притягнута до відповідальності;
- C. інформування правопорушника, що його поведінка має суспільно шкідливий характер і засуджується нормами митного законодавства;
- D. примусове вилучення товарів та транспортних засобів, які перетнули митний кордон країни;
- E. правильної відповіді немає.

7. Які види принципів не включено до групи принципів накладання стягнень за порушення митних правил?

- A. законності;
- B. доцільності;
- C. оперативності впливу;
- D. додавання стягнень;
- E. правильної відповіді немає.

8. Сутнісний зміст поняття «контрабанда»:

- A. незаконне перевезення через державний кордон коштовностей;
- B. незаконне, таємне перевезення або перенесення через державний кордон товарів, коштовностей, заборонених або обкладених митом;
- C. незаконне перевезення через державний кордон продовольчих товарів;

- D. незаконне перенесення через державний кордон товарів, заборонених або обкладених митом;
- E. правильної відповіді немає.

9. Відповідно до ККУ спеціальна контрабанда – це:

- A. контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- B. контрабанда наркотичних засобів;
- C. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів;
- D. контрабанда фальсифікованих лікарських засобів;
- E. правильної відповіді немає.

10. Відповідно до ККУ загальнокримінальна контрабанда – це:

- A. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, тобто їх переміщення через митний кордон України;
- B. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації;
- C. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей;
- D. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів;
- E. правильної відповіді немає.

7.8. Матриця відповідей до тестових завдань

Матриця відповідей до тестових завдань з теми «*Правопорушення й відповідальність з митного права*» з дисципліни «*Митне право*» наведена в таблиці нижче.

Таблиця 7.5

Матриця відповідей до тестових завдань

№ з/п	Варіант відповідей					№ з/п	Варіант відповідей				
	А.	В.	С.	Д.	Е.		А.	В.	С.	Д.	Е.
1		X				6	X				
2					X	7					X
3					X	8		X			
4			X			9	X				
5			X			10		X			

ЧАСТИНА ІІ

БЛОК ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МИТНЕ ПРАВО»

ВАРІАНТ 1

1. Як понятійна категорія, «митна справа» – це:

- A. діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- B. розділ митної політики України;
- C. особливий вид державної діяльності, метою якої є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам;
- D. інструмент боротьби з контрабандою;
- E. правильної відповіді немає.

2. Економічною основою зародження митних стосунків стало:

- A. виробництво, що виникло з розвитком суспільних відносин, виготовлення продуктів праці з метою обміну;
- B. грошовий обмін;
- C. прийняття МКУ;
- D. забезпечення національних інтересів;
- E. правильної відповіді немає.

3. До галузевих принципів митного права включають:

- A. принцип охорони державної і суспільної безпеки;
- B. принцип законності;
- C. принцип демократизму;
- D. принцип недискримінації;
- E. правильної відповіді немає.

4. До принципів міжнародного-правового регулювання митної сфери не включають:

- A. принцип міжнародного правового співробітництва з питань митної справи;
- B. принцип найбільшого митного сприяння;
- C. принцип демократизму;
- D. принцип суверенної рівності держав;
- E. правильної відповіді немає.

5. Основна мета митного контролю передбачає:

- A. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- B. визначення обсягу митних платежів і зборів;
- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. розгляд специфічних правил проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

6. До складу функцій митного контролю включають:

- A. ведення облікових процедур фахівцями регіональної митниці;
- B. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. дотримання законності в процедурах митного контролю;
- E. правильної відповіді немає.

7. Зміст мети процедури митного оформлення цінностей полягає в:

- A. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів через митний кордон України;
- B. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при проведенні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;

- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів;
- E. правильної відповіді немає.

8. Принцип демократизму при митному оформленні товарів означає:

- A. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- B. необхідність прийняття рішення з митних питань у певній формі та відповідно до правової процедури, що може забезпечити оптимальне співвідношення економічних інтересів декларанта та держави;
- C. необхідність дотримання конституційних норм при оформленні митних цінностей;
- D. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- E. правильної відповіді немає.

9. Митний режим – це:

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- B. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи;
- D. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються;
- E. правильної відповіді немає.

10. Зміст мети процедури митний режим полягає в:

- A. регламентуванні відношень, які виникають у зв'язку з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України між митним органом і особами, які їх переміщують;
- B. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при здійсненні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 2

1. Державна митна політика – це:

- A. стратегія розвитку країни;
- B. тактика вирішення питань МТР;
- C. система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України;
- D. зміст розробки законодавчого регулятора у сфері митних платежів;
- E. правильної відповіді немає.

2. Механізм митної політики – це:

- A. сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації митної політики;
- B. дія з питань захищеності національних інтересів України;
- C. сукупність інструментів митного контролю;
- D. стратегічні наміри країни з питань МТР;
- E. правильної відповіді немає.

3. Митний контроль це:

- A. сукупність заходів, що здійснюються для забезпечення додержання норм МКУ законів та інших нормативно-правових актів із питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку;
- B. документальна перевірка пакету документів декларанта;
- C. перевірка товарів, які перетинають митний кордон країни;
- D. здійснення заходів щодо виявлення, розкриття митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

4. Принципи митного контролю – це:

- A. пакет митних правил;
- B. сукупність функціональних обов'язків працівників митниці;
- C. основні, вихідні начала, положення, ідеї, які виражають його сутність як специфічного соціального регулятора, володіють вищим ступенем нормативної узагальненості, зумовлюють зміст конституційних і галузевих прав, мають універсальний характер і надають регулюючий вплив на всі сфери суспільних відносин;
- D. специфічні правила проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

5. Митне оформлення – це:

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- B. виконання митних формальностей для проведення імпорتنих операцій;
- C. виконання митних формальностей для проведення експортних операцій;
- D. виконання митних формальностей для проведення транзитних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

6. Агент з митного оформлення – це:

- A. фізична особа-резидент, яка сприяє діяльності митного складу;

- В. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню імпорتنих операцій;
- С. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- Д. фізична особа-резидент, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Митна декларація – це:

- А. заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури;
- В. довідка про обсяг сплати митних платежів;
- С. уніфікована форма звіту про обсяг митних процедур за плановий період;
- Д. довідка про обсяг проведених митних процедур за звітний період;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Митна вартість товарів – це:

- А. обґрунтування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- В. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;
- С. сукупність норм, встановлених законами України з питань митної цінової політики;
- Д. вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Змістовність понятійної категорії «митна вартість товарів» за класифікаційною ознакою «економічна природа»:

- A. величина, що використовується в митному оподаткуванні як база нарахування митних платежів та є реально сплаченою або підлягає сплаті за товар;
- B. категорія, яка характеризує товар як предмет економічних та зовнішньоторговельних операцій;
- C. процедура, регламентована законодавством України щодо порядку визначення митної вартості товарів;
- D. митні правила визначення величини митної вартості товарів на основі регламентованих методів;
- E. правильної відповіді немає.

10. Мито – це:

- A. обґрунтування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. непрямий податок, що стягується з товарів, транспортних засобів, інших предметів, які переміщуються через певний окреслений пункт або митний кордон країни;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 3

1. Як понятійна категорія, «митні правовідносини» – це:

- A. правовідносини між учасниками зовнішньоекономічних операцій;
- B. зв'язок між індивідуальними суб'єктами;
- C. суспільні відносини, які регулюються нормами митного права і виникають у процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

- D. взаємозв'язок між продавцем та покупцем експортної продукції;
- E. правильної відповіді немає.

2. Який вид підпорядкованості в Держмитслужбі України відповідно до МКУ?

- A. лінійна;
- B. вертикальна;
- C. розгалужена;
- D. лінійно-організаційна;
- E. правильної відповіді немає.

3. Зона митного контролю – це:

- A. митний кордон України;
- B. склад регіональної митниці;
- C. місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- D. територія регіональної митниці;
- E. правильної відповіді немає.

4. Режим зони митного контролю характеризується як:

- A. межі митного кордону України;
- B. установлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю;
- C. затвержене місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- D. сукупність функціональних служб регіональної митниці;
- E. правильної відповіді немає.

5. За способом нарахування визначають такі види мита:

- A. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване мито;
- B. експортне мито, імпортне мито;
- C. постійне мито, змінне мито;
- D. автономне мито, конвенційне мито;
- E. правильної відповіді немає.

6. Які існують види мита за класифікаційною ознакою «типи митних ставок»?

- A. автономне мито, конвенційне мито;
- B. постійне мито, змінне мито;
- C. експортне мито, імпортне мито;
- D. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване;
- E. правильної відповіді немає.

7. Зміст дозвільної системи як понятійної категорії:

- A. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання вогнепальної зброї;
- B. особливий порядок використання вибухових речовин;
- C. особливий порядок відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;
- D. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;
- E. правильної відповіді немає.

8. Митні правила – це:

- A. порядок формування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. установлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;

- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. порядок установлення митної вартості товарів, що використовується для митних цілей;
- E. вірна відповідь відсутня. правильної відповіді немає.

9. Відповідно до законодавчих актів України понятійна категорія «порушення митних правил» – це:

- A. адміністративне правопорушення, яке являє собою проти-правні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами національного законодавства порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органом для про-ведення митного контролю та митного оформлення;
- B. адміністративне правопорушення, котре являє собою проти-правні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ;
- C. порушення порядку процедури митного контролю товарів відповідно до наданої декларації або неправильно визна-чено величину митного платежу;
- D. порушення процедури митного оформлення товарів з ме-тою уникнення повної сплати митних платежів;
- E. правильної відповіді немає.

10. Відповідно до ККУ спеціальна контрабанда – це:

- A. контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- B. контрабанда наркотичних засобів;
- C. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекур-сорів;
- D. контрабанда фальсифікованих лікарських засобів;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 4

1. Колегія Державної митної служби представляє собою:

- A. постійний консультативно-дорадчий орган ;
- B. контрольну комісію за справлянням митних платежів;
- C. центральний орган виконавчої влади;
- D. центральний апарат Держмитслужби України;
- E. правильної відповіді немає.

2. Назвіть об'єкти, які не включені до митних правовідносин:

- A. валюта;
- B. товари;
- C. транспортні засоби;
- D. валютні цінності;
- E. правильної відповіді немає.

3. Порядок створення зон митного контролю затверджується:

- A. Президентом України;
- B. МКУ;
- C. КМУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

4. До складу зобов'язань посадових осіб митних органів у період проведення документальної виїзної перевірки підприємства включають:

- A. недопущення порушень нормального режиму роботи підприємства, що перевіряється;
- B. визначення суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному МКУ;
- C. отримування від страхових компаній та банківських установ інформацію в порядку та обсязі, визначених законом;
- D. користування у службових справах засобами зв'язку, які належать підприємствам, що перевіряються, з дозволу посадових осіб цих підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

5. Які види мита встановлюють відповідно до напрямку руху митного товару?

- A. автономне мито, конвенційне мито;
- B. постійне мито, змінне мито;
- C. експортне мито, імпортне мито;
- D. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване;
- E. правильної відповіді немає.

6. Ким встановлюється та надається митна пільга?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. керівником митної служби України;
- C. ВРУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

7. До основних складових митного адміністративного правопорушення не включають?

- A. суб'єкта митного адміністративного правопорушення;
- B. об'єкта митного адміністративного правопорушення;
- C. суб'єктивну сторону порушення митних правил;
- D. об'єктивну сторону порушення митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

8. Притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє осіб від обов'язку?

- A. сплати митного платежу;
- B. сплати інших податків і зборів;
- C. сплати мита та інших податків і зборів;
- D. сплати послуг митного декларанта;
- E. правильної відповіді немає.

9. Ким встановлюється вид стягнення за порушення митних правил?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. керівником митної служби України;
- C. МКУ;

- D. ККУ;
- E. правильної відповіді немає.

10. Відповідно до ККУ загальнокримінальна контрабанда – це:

- A. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, тобто їх переміщення через митний кордон України;
- B. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації;
- C. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей;
- D. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 5

1. *Форми митного контролю затверджено:*

- A. МКУ;
- B. наказом начальника регіональної митниці;
- C. МФУ;
- D. Постановою КМУ;
- E. правильної відповіді немає.

2. *До складу інших форм митного контролю включають:*

- A. огляд цінностей на митниці;
- B. інвентаризацію підконтрольних товарів і предметів;
- C. облік товарів та транспортних засобів;
- D. усне опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

3. Інститут митних режимів – це:

- A. регулятор взаємозалежних суспільних відносин, які виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України;
- B. комплексний міжгалузевий правовий інститут права, який є дієвим інструментом реалізації митної політики, що зосереджує сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
- C. сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, господарського, міжнародного та інших галузей права;
- D. комплексний міжгалузевий законодавчий інститут права;
- E. правильної відповіді немає.

4. Фіскальна функція митних режимів забезпечує:

- A. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- B. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- C. виконання законодавчих норм щодо стягнення митних платежів під час проведення процедури декларування товарів, які переміщуються через митний кордон країни;
- D. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів усіх учасників митної процедури;
- E. правильної відповіді немає.

5. Конфіскація майна – це:

- A. примусове вилучення товарів, транспортних засобів і безоплатна передача їх у власність держави;
- B. адміністративне стягнення, яке свідчить про те, що особа була притягнута до відповідальності;
- C. інформування правопорушника, що його поведінка має суспільно шкідливий характер і засуджується нормами митного законодавства;

- D. примусове вилучення товарів та транспортних засобів, які перетнули митний кордон країни;
- E. правильної відповіді немає.

6. Які види принципів не включено до групи принципів накладання стягнень за порушення митних правил?

- A. законності;
- B. доцільності;
- C. оперативності впливу;
- D. додавання стягнень;
- E. правильної відповіді немає.

7. Сутнісний зміст поняття «контрабанда»:

- A. незаконне перевезення через державний кордон коштовностей;
- B. незаконне, таємне перевезення або перенесення через державний кордон товарів, коштовностей, заборонених або обкладених митом;
- C. незаконне перевезення через державний кордон продовольчих товарів;
- D. незаконне перенесення через державний кордон товарів, заборонених або обкладених митом;
- E. правильної відповіді немає.

8. Сутнісний зміст поняття «митне регулювання»:

- A. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- B. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;
- C. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- D. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;

Е. правильної відповіді немає.

9. Нетарифне регулювання – це:

- А. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- В. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- С. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- Д. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Який вид контролю обирають для проведення перевірок митної вартості імпортованих товарів:

- А. валютний контроль;
- В. постаудит;
- С. фінансовий контроль;
- Д. податковий контроль;
- Е. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 6

1. Принцип правового плюралізму в контексті процедури митного оформлення товарів передбачає:

- А. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- В. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- С. максимальне врахування правових традицій і правової культури у вітчизняній митній сфері, що пов'язано з можливістю забезпечення добровільного виконання податкового обов'язку;

- D. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- E. правильної відповіді немає.

2. Митний огляд задекларованих товарів здійснюється:

- A. керівником регіональної митниці;
- B. посадовими особами митного органу;
- C. фізичною особою-резидентом, що сприяє проведенню експортних операцій;
- D. фізичною особою-резидентом, що перебуває в трудових відносинах з митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

3. Митний брокер – це:

- A. підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України;
- B. підприємство, розташоване в аеропортах, яке надає послуги з закордонних перевезень;
- C. підприємство, яке забезпечує роботу митних складів;
- D. підприємство, розташоване в пункті пропуску через державний кордон України, яке відкрито для міжнародного сполучення;
- E. правильної відповіді немає.

4. Рішення про призупинення митного оформлення продукції приймає:

- A. митний брокер;
- B. представник МФУ;
- C. керівник митного органу або його заступник;
- D. завідувач митним складом;
- E. правильної відповіді немає.

5. Рішення про відмову у прийнятті митної декларації для оформлення надає:

- A. уповноважений представник митного органу;

- В. представник МФУ;
- С. завідувач митним складом;
- Д. митний брокер;
- Е. правильної відповіді немає.

6. Вибір митного режиму здійснюється:

- А. керівником регіональної митниці;
- В. декларантом;
- С. керівником митного складу;
- Д. митним брокером;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх:

- А. декларування;
- В. перевірки інструментами митного контролю;
- С. оформлення забезпечення відповідно до вимог митного законодавства;
- Д. декларування та виконання митних формальностей, передбачених МКУ;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Вільна митна зона – це:

- А. митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України з звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання;
- В. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій;
- С. митний режим, у межах якого товари переміщуються через кордон у зв'язку з їх переробкою в іншій країні;
- Д. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Який зміст безпекової функції митної вартості товару?

- A. виступаючи базисом при митному оподаткуванні під час проведення процедури декларування товарів;
- B. зумовлює та гарантує фінансове благополуччя та безпеку країни на основі правильно встановленої митної вартості товарів;
- C. забезпечує повну сплату митних платежів під час розрахунку митної вартості товарів;
- D. комплексно розкриває рівень безпеки сплати митних платежів до бюджету країни;
- E. правильної відповіді немає.

10. Яка функція митної вартості товарів забезпечує контроль за дотриманням встановлених вартісних квот?

- A. фіскальна функція;
- B. захисна функція;
- C. контрольна функція;
- D. правова функція;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 7

1. Національний митний режим – це:

- A. митний режим, який передбачає обсяг прав та обов'язків іноземних суб'єктів господарської діяльності не менший, ніж суб'єктів господарської діяльності в Україні;
- B. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій суб'єктами господарювання в Україні;
- C. митний режим, у межах якого національні товари переміщуються через кордон у зв'язку з необхідністю їх переробки в інших країнах;
- D. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій національними суб'єктами господарювання;

Е. правильної відповіді немає.

2. Митний режим найбільшого сприяння свідчить про те, що:

- А. митна процедура відбувається на території спеціальної економічної зони;
- В. існує пільгова система оподаткування суб'єктів господарювання, які забезпечують дієвість митного режиму;
- С. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків та зборів, якими користується та/або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави;
- Д. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України;
- Е. правильної відповіді немає.

3. Під час вибору митного режиму декларант зобов'язаний дотримуватися інформації, регламентованої:

- А. МКУ;
- В. Класифікатором митних режимів;
- С. МФУ;
- Д. ДСФМ;
- Е. правильної відповіді немає.

4. Ким надається подання щодо заявленя митної вартості товарів?

- А. керівником регіональної митниці;
- В. декларантом;
- С. керівником митного складу;
- Д. митним брокером;
- Е. правильної відповіді немає.

5. Фактурна вартість митних товарів – це:

- А. сума митної вартості товарів, яка встановлена за допомогою інструментів митного контролю;
- В. сума, яка представлена податковим навантаженням у митній декларації;

- C. сума, заявлена в декларації при переміщенні товарів через митний кордон відповідно до вимог митного законодавства;
- D. сума, яка фактично виплачена або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку, що подається до оплати;
- E. правильної відповіді немає.

6. Яким документом встановлюється величина фактурної вартості товару?

- A. зовнішньоекономічний договір (контракт);
- B. рахунок-фактура (інвойс);
- C. транспортні (перевізні) документи;
- D. рахунок-проформа;
- E. правильної відповіді немає.

7. Митний тариф – це:

- A. інструмент зовнішньоторговельної політики та державного регулювання внутрішнього ринку країни в його взаємодії зі світовим ринком;
- B. сума, яка представлена податковим навантаженням у митній декларації;
- C. сума, заявлена в декларації при переміщенні товарів через митний кордон відповідно до вимог митного законодавства;
- D. сума, яка фактично виплачена або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку, що подається до оплати;
- E. правильної відповіді немає.

8. Який зміст понятійної категорії «митні преференції»?

- A. пільги згідно із зовнішньоекономічною угодою (контрактом);
- B. пільги в оподаткуванні митними платежами при ввезенні певних видів товарів з певних країн;
- C. пільги при оподаткуванні доходу від зовнішньоекономічної діяльності;
- D. пільги в оподаткуванні експортних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

9. Які види принципів не включено до групи принципів накладання стягнень за порушення митних правил?

- A. законності;
- B. доцільності;
- C. оперативності впливу;
- D. додавання стягнень;
- E. правильної відповіді немає.

10. Сутнісний зміст поняття «контрабанда»:

- A. незаконне перевезення через державний кордон коштовностей;
- B. незаконне, тасмне перевезення або перенесення через державний кордон товарів, коштовностей, заборонених або обкладених митом;
- C. незаконне перевезення через державний кордон продовольчих товарів;
- D. незаконне перенесення через державний кордон товарів, заборонених або обкладених митом;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 8

1. На основі якого законодавчого акта проводиться визначення митної вартості товарів?

- A. МКУ;
- B. наказ МФУ;
- C. розпорядження КМУ;
- D. ПКУ;
- E. правильної відповіді немає.

2. Який вид контролю займається перевіркою правильності визначення фактурної вартості товарів?

- A. формато-логічний контроль;
- B. митний контроль;
- C. валютний контроль;

- D. податковий контроль;
- E. правильної відповіді немає.

3. Який вид контролю обирають для проведення перевірок митної вартості імпортованих товарів:

- A. валютний контроль;
- B. постаудит;
- C. фінансовий контроль;
- D. податковий контроль;
- E. правильної відповіді немає.

4. Як понятійна категорія «митна справа» – це:

- A. діяльність суб'єктів ЗЕД;
- B. розділ митної політики України;
- C. особливий вид державної діяльності, метою якої є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам;
- D. інструмент боротьби з контрабандою;
- E. правильної відповіді немає.

5. Економічною основою зародження митних стосунків стало:

- A. виробництво, що виникло з розвитком суспільних відносин, виготовлення продуктів праці з метою обміну;
- B. грошовий обмін;
- C. прийняття МКУ;
- D. забезпечення національних інтересів;
- E. правильної відповіді немає.

6. Державна митна політика – це:

- A. стратегія розвитку країни;
- B. тактика вирішення питань митно-тарифного регулювання;
- C. система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України;

- D. зміст розробки законодавчого регулятора у сфері митних платежів;
- E. правильної відповіді немає.

7. Який зміст понятійної категорії «митні преференції»?

- A. пільги згідно із зовнішньоекономічною угодою (контрактом);
- B. пільги в оподаткуванні митними платежами при ввезенні певних видів товарів з певних країн;
- C. пільги при оподаткуванні доходу від зовнішньоекономічної діяльності;
- D. пільги в оподаткуванні експортних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

8. Сутнісний зміст поняття «митне регулювання»:

- A. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- B. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;
- C. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- D. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- E. правильної відповіді немає.

9. Нетарифне регулювання – це:

- A. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- B. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- C. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- D. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної

- групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Яким документом встановлюється величина фактурної вартості товару?

- А. зовнішньоекономічний договір (контракт);
- В. рахунок-фактура (інвойс);
- С. транспортні (перевізні) документи;
- Д. рахунок-проформа;
- Е. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 9

1. На основі якого законодавчого акта проводиться визначення митної вартості товарів?

- А. МКУ;
- В. наказ МФУ;
- С. розпорядження КМУ;
- Д. ПКУ;
- Е. правильної відповіді немає.

2. Який вид контролю займається перевіркою правильності визначення фактурної вартості товарів?

- А. формато-логічний контроль;
- В. митний контроль;
- С. валютний контроль;
- Д. податковий контроль;
- Е. правильної відповіді немає.

3. Який вид контролю обирають для проведення перевірок митної вартості імпортованих товарів:

- А. валютний контроль;
- В. постаудит;
- С. фінансовий контроль;
- Д. податковий контроль;

Е. правильної відповіді немає.

4. Як понятійна категорія, «митна справа» – це:

- А. діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- В. розділ митної політики України;
- С. особливий вид державної діяльності, метою якої є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам;
- Д. інструмент боротьби з контрабандою;
- Е. правильної відповіді немає.

5. Економічною основою зародження митних стосунків стало:

- А. виробництво, що виникло з розвитком суспільних відносин, виготовлення продуктів праці з метою обміну;
- В. грошовий обмін;
- С. прийняття МКУ;
- Д. забезпечення національних інтересів;
- Е. правильної відповіді немає.

6. Митне оформлення – це:

- А. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- В. виконання митних формальностей для проведення імпорتنих операцій;
- С. виконання митних формальностей для проведення експортних операцій;
- Д. виконання митних формальностей для проведення транзитних операцій;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Зміст мети процедури митного оформлення цінностей полягає в:

- А. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів через митний кордон України;

- В. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при проведенні імпорتنих операцій;
- С. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- Д. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Принцип демократизму при митному оформленні товарів означає:

- А. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- В. необхідність прийняття рішення з митних питань у певній формі та відповідно до правової процедури, що може забезпечити оптимальне співвідношення економічних інтересів декларанта та держави;
- С. необхідність дотримання конституційних норм при оформленні митних цінностей;
- Д. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Агент з митного оформлення – це:

- А. фізична особа-резидент, яка сприяє діяльності митного складу;
- В. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню імпорتنих операцій;
- С. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню експортних операцій;

- D. фізична особа-резидент, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів;
- E. правильної відповіді немає.

10. Сутнісний зміст поняття «митне регулювання»:

- A. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- B. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;
- C. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- D. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 10

1. Державна митна політика – це:

- A. стратегія розвитку країни;
- B. тактика вирішення питань митно-тарифного регулювання;
- C. система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України;
- D. зміст розробки законодавчого регулятора у сфері митних платежів;
- E. правильної відповіді немає.

2. Механізм митної політики – це :

- A. сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації митної політики;
- B. дія з питань захищеності національних інтересів України;

- C. сукупність інструментів митного контролю;
- D. стратегічні наміри країни з питань МТР;
- E. правильної відповіді немає.

3. Як понятійна категорія, «митні правовідносини» – це:

- A. правовідносини між учасниками зовнішньоекономічних операцій;
- B. зв'язок між індивідуальними суб'єктами;
- C. суспільні відносини, регулюються нормами митного права і виникають у процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- D. взаємозв'язок між продавцем та покупцем експортної продукції;
- E. правильної відповіді немає.

4. Принцип правового плюралізму в контексті процедури митного оформлення товарів передбачає:

- A. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- B. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- C. максимальне врахування правових традицій і правової культури у вітчизняній митній сфері, що пов'язано з можливістю забезпечення добровільного виконання податкового обов'язку;
- D. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- E. правильної відповіді немає.

5. Митний огляд задекларованих товарів здійснюється:

- A. керівником регіональної митниці;
- B. посадовими особами митного органу;
- C. фізичною особою - резидентом, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- D. фізичною особою - резидентом, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером;

Е. правильної відповіді немає.

6. Агент з митного оформлення – це:

- А. фізична особа - резидент, яка сприяє діяльності митного складу;
- В. фізична особа - резидент, яка сприяє проведенню імпорتنих операцій;
- С. фізична особа - резидент, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- Д. фізична особа - резидент, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Відповідно до ККУ спеціальна контрабанда – це:

- А. контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- В. контрабанда наркотичних засобів;
- С. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів;
- Д. контрабанда фальсифікованих лікарських засобів;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Відповідно до ККУ загальнокримінальна контрабанда – це:

- А. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, тобто їх переміщення через митний кордон України;
- В. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації;

- C. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей;
- D. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів;
- E. правильної відповіді немає.

9. Принципи митного контролю – це:

- A. пакет митних правил;
- B. сукупність функціональних обов'язків працівників митниці;
- C. основні, вихідні начала, положення, ідеї, які виражають його сутність як специфічного соціального регулятора, володіють вищим ступенем нормативної узагальненості, зумовлюють зміст конституційних і галузевих прав, мають універсальний характер і надають регулюючий вплив на всі сфери суспільних відносин;
- D. специфічні правила проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

10. Основна мета митного контролю передбачає:

- A. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- B. визначення обсягу митних платежів і зборів;
- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. розгляд специфічних правил проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 11

1. Який вид підпорядкованості в Держмитслужбі України відповідно до МКУ?

- A. лінійна;
- B. вертикальна;
- C. розгалужена;

- D. лінійно-організаційна;
- E. правильної відповіді немає.

2. Колегія Державної митної служби представляє собою:

- A. постійний консультативно-дорадчий орган;
- B. контрольну комісію за справлянням митних платежів;
- C. центральний орган виконавчої влади;
- D. центральний апарат Держмитслужби України;
- E. правильної відповіді немає.

3. Назвіть об'єкти, які не включені до митних правовідносин:

- A. валюта;
- B. товари;
- C. транспортні засоби;
- D. валютні цінності;
- E. правильної відповіді немає.

4. Митна декларація – це:

- A. заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури;
- B. довідка про обсяг сплати митних платежів;
- C. уніфікована форма звіту про обсяг митних процедур за плановий період;
- D. довідка про обсяг проведених митних процедур за звітний період;
- E. правильної відповіді немає.

5. Митний брокер – це:

- A. підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України;
- B. підприємство, розташоване в аеропортах, яке надає послуги з закордонних перевезень;

- C. підприємство, яке забезпечує роботу митних складів;
- D. підприємство, розташоване в пункті пропуску через державний кордон України, яке відкрито для міжнародного сполучення;
- E. правильної відповіді немає.

6. Рішення про призупинення митного оформлення продукції приймає:

- A. митний брокер;
- B. представник МФУ;
- C. керівник митного органу або його заступник;
- D. завідувач митним складом;
- E. правильної відповіді немає.

7. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх:

- A. декларування;
- B. перевірки інструментами митного контролю;
- C. оформлення забезпечення відповідно до вимог митного законодавства;
- D. декларування та виконання митних формальностей, передбачених МКУ;
- E. правильної відповіді немає.

8. Вільна митна зона – це:

- A. митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України з звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання;
- B. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій;
- C. митний режим, у межах якого товари переміщуються через кордон у зв'язку з їх переробкою в іншій країні;
- D. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій;

Е. правильної відповіді немає.

9. Національний митний режим – це:

- А. митний режим, який передбачає обсяг прав та обов'язків іноземних суб'єктів господарської діяльності не менший, ніж суб'єктів господарської діяльності в Україні;
- В. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій суб'єктами господарювання в Україні;
- С. митний режим, у межах якого національні товари переміщуються через кордон у зв'язку з необхідністю їх переробки в інших країнах;
- Д. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій національними суб'єктами господарювання;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Конфіскація майна – це:

- А. примусове вилучення товарів, транспортних засобів і безоплатній передачі їх у власність держави;
- В. адміністративне стягнення, яке свідчить про те, що особа була притягнута до відповідальності;
- С. інформування правопорушника, що його поведінка має суспільно шкідливий характер і засуджується нормами митного законодавства;
- Д. примусове вилучення товарів та транспортних засобів, які перетнули митний кордон країни;
- Е. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 12

1. До галузевих принципів митного права включають:

- А. принцип охорони державної і суспільної безпеки;
- В. принцип законності;
- С. принцип демократизму;

- D. принцип недискримінації;
- E. правильної відповіді немає.

2. До принципів міжнародного-правового регулювання митної сфери не включають:

- A. принцип міжнародного правового співробітництва з питань митної справи;
- B. принцип найбільшого митного сприяння;
- C. принцип демократизму;
- D. принцип суверенної рівності держав;
- E. правильної відповіді немає.

3. Митний контроль – це:

- A. сукупність заходів, що здійснюються для забезпечення додержання норм МКУ законів та інших нормативно-правових актів із питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку;
- B. документальна перевірка пакету документів декларанта;
- C. перевірка товарів, які перетинають митний кордон країни;
- D. здійснення заходів щодо виявлення, розкриття митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

4. Рішення про відмову в прийнятті митної декларації для оформлення надає:

- A. уповноважений представник митного органу;
- B. представник МФУ;
- C. завідувач митним складом;
- D. митний брокер;
- E. правильної відповіді немає.

5. Митний режим – це:

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- B. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;

- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи;
- D. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються;
- E. правильної відповіді немає.

6. Зміст мети процедури митний режим полягає в:

- A. регламентуванні відношень, які виникають у зв'язку з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України між митним органом і особами, що їх переміщують;
- B. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при здійсненні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення;
- E. правильної відповіді немає.

7. Мито – це:

- A. обґрунтування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. непрямий податок, що стягується з товарів, транспортних засобів, інших предметів, які переміщуються через певний окреслений пункт або митний кордон країни;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;
- E. правильної відповіді немає.

8. За способом нарахування визначають такі види мита:

- A. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване мито;
- B. експортне мито, імпортне мито;
- C. постійне мито, змінне мито;
- D. автономне мито, конвенційне мито;
- E. правильної відповіді немає.

9. Які існують види мита за класифікаційною ознакою «типи митних ставок»?

- A. автономне мито, конвенційне мито;
- B. постійне мито, змінне мито;
- C. експортне мито, імпортне мито;
- D. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване;
- E. правильної відповіді немає.

10. Конфіскація майна – це:

- A. примусове вилучення товарів, транспортних засобів і безоплатній передачі їх у власність держави;
- B. адміністративне стягнення, яке свідчить про те, що особа була притягнута до відповідальності;
- C. інформування правопорушника, що його поведінка має суспільно шкідливий характер і засуджується нормами митного законодавства;
- D. примусове вилучення товарів та транспортних засобів, які перетнули митний кордон країни;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 13

1. Інститут митних режимів – це:

- A. регулятор взаємозалежних суспільних відносин, які виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України;
- B. комплексний міжгалузевий правовий інститут права, який є дієвим інструментом реалізації митної політики, який

зосереджує сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення ЗЕД;

- C. сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, господарського, міжнародного та інших галузей права;
- D. комплексний міжгалузевий законодавчий інститут права;
- E. правильної відповіді немає.

2. Фіскальна функція митних режимів забезпечує:

- A. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- B. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- C. виконання законодавчих норм щодо стягнення митних платежів під час проведення процедури декларування товарів, які переміщуються через митний кордон країни;
- D. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів усіх учасників митної процедури;
- E. правильної відповіді немає.

3. Вибір митного режиму здійснюється:

- A. керівником регіональної митниці;
- B. декларантом;
- C. керівником митного складу;
- D. митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

4. Яка функція митної вартості товарів забезпечує контроль за дотриманням встановлених вартісних квот?

- A. фіскальна функція;
- B. захисна функція;
- C. контрольна функція;
- D. правова функція;
- E. правильної відповіді немає.

5. Ким надається подання щодо заявлення митної вартості товарів?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. декларантом;
- C. керівником митного складу;
- D. митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

6. Фактурна вартість митних товарів – це:

- A. сума митної вартості товарів, яка встановлена за допомогою інструментів митного контролю;
- B. сума, яка представлена податковим навантаженням у митній декларації;
- C. сума, заявлена в декларації при переміщенні товарів через митний кордон відповідно до вимог митного законодавства;
- D. сума, яка фактично виплачена або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку, що подається до оплати;
- E. правильної відповіді немає.

7. Зміст дозвільної системи як понятійної категорії:

- A. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання вогнепальної зброї;
- B. особливий порядок використання вибухових речовин;
- C. особливий порядок відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;
- D. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;
- E. правильної відповіді немає.

8. Митні правила – це:

- A. порядок формування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;

- В. встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- С. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- Д. порядок установлення митної вартості товарів, що використовується для митних цілей;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Відповідно до законодавчих актів України понятійна категорія «порушення митних правил» – це:

- А. адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами національного законодавства порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органом для проведення митного контролю та митного оформлення;
- В. адміністративне правопорушення, котре являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ;
- С. порушення порядку процедури митного контролю товарів відповідно до наданої декларації або неправильно визначено величину митного платежу;
- Д. порушення процедури митного оформлення товарів з метою уникнення повної сплати митних платежів;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Ким встановлюється вид стягнення за порушення митних правил?

- А. керівником регіональної митниці;
- В. керівником митної служби України;
- С. МКУ;
- Д. ККУ;
- Е. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 14

1. Митний режим найбільшого сприяння свідчить про те, що:

- A. митна процедура відбувається на території спеціальної економічної зони;
- B. існує пільгова система оподаткування суб'єктів господарювання, які забезпечують дієвість митного режиму;
- C. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків та зборів, якими користується та/або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави;
- D. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України;
- E. правильної відповіді немає.

2. Під час вибору митного режиму декларант зобов'язаний дотримуватися інформації, регламентованої:

- A. Митним кодексом України;
- B. Класифікатором митних режимів;
- C. Міністерством фінансів України;
- D. ДСМУ;
- E. правильної відповіді немає.

3. Митна вартість товарів – це:

- A. обґрунтування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;
- E. правильної відповіді немає.

4. Змістовність понятійної категорії «митна вартість товарів» за класифікаційною ознакою «економічна природа»:

- A. величина, що використовується в митному оподаткуванні як база нарахування митних платежів та є реально сплаченою або підлягає сплаті за товар;
- B. категорія, яка характеризує товар як предмет економічних та зовнішньоторговельних операцій;
- C. процедура, регламентована законодавством України щодо порядку визначення митної вартості товарів;
- D. митні правила визначення величини митної вартості товарів на основі регламентованих методів;
- E. правильної відповіді немає.

5. Який зміст безпекової функції митної вартості товару?

- A. виступає базисом при митному оподаткуванні під час проведення процедури декларування товарів;
- B. обумовлює та гарантує фінансове благополуччя та безпеку країни на основі правильно встановленої митної вартості товарів;
- C. забезпечує повну сплату митних платежів під час розрахунку митної вартості товарів;
- D. комплексно розкриває рівень безпеки сплати митних платежів до бюджету країни;
- E. правильної відповіді немає.

6. Які види мита встановлюють відповідно до напрямку руху митного товару?

- A. автономне мито, конвенційне мито;
- B. постійне мито, змінне мито;
- C. експортне мито, імпортне мито;
- D. адвалерне мито, специфічне мито, комбіноване;
- E. правильної відповіді немає.

7. Ким встановлюється та надається митна пільга?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. керівником митної служби України;

- C. ВРУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

8. Митний тариф – це:

- A. інструмент зовнішньоторговельної політики та державного регулювання внутрішнього ринку країни у його взаємодії зі світовим ринком;
- B. сума, яка представлена податковим навантаженням у митній декларації;
- C. сума, заявлена в декларації при переміщенні товарів через митний кордон відповідно до вимог митного законодавства;
- D. сума, яка фактично виплачена або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку, що подається до оплати;
- E. правильної відповіді немає.

9. До основних складових митного адміністративного правопорушення не включають?

- A. суб'єкта митного адміністративного правопорушення;
- B. об'єкта митного адміністративного правопорушення;
- C. суб'єктивну сторону порушення митних правил;
- D. об'єктивну сторону порушення митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

10. Притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє осіб від обов'язку?

- A. сплати митного платежу;
- B. сплати інших податків і зборів;
- C. сплати мита та інших податків і зборів;
- D. сплати послуг митного декларанта;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 15

1. Принципи митного контролю – це:

- A. пакет митних правил;
- B. сукупність функціональних обов'язків працівників митниці;
- C. основні, вихідні начала, положення, ідеї, які виражають його сутність як специфічного соціального регулятора, володіють вищим ступенем нормативної узагальненості, зумовлюють зміст конституційних і галузевих прав, мають універсальний характер і надають регулюючий вплив на всі сфери суспільних відносин;
- D. специфічні правила проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

2. Основна мета митного контролю передбачає:

- A. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- B. визначення обсягу митних платежів і зборів;
- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. розгляд специфічних правил проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

3. До складу функцій митного контролю включають:

- A. ведення облікових процедур фахівцями регіональної митниці;
- B. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. дотримання законності в процедурах митного контролю;
- E. правильної відповіді немає.

4. Зміст дозвільної системи як понятійної категорії:

- A. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання вогнепальної зброї;
- B. особливий порядок використання вибухових речовин;
- C. особливий порядок відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;

- D. особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян;
- E. правильної відповіді немає.

5. Митні правила – це:

- A. порядок формування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. порядок встановлення митної вартості товарів, що використовується для митних цілей;
- E. правильної відповіді немає.

6. Відповідно до законодавчих актів України понятійна категорія «порушення митних правил» – це:

- A. адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами національного законодавства порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органом для проведення митного контролю та митного оформлення;
- B. адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ;
- C. порушення порядку процедури митного контролю товарів відповідно до наданої декларації або неправильно визначено величину митного платежу;
- D. порушення процедури митного оформлення товарів з метою уникнення повної сплати митних платежів;

Е. правильної відповіді немає.

7. Як понятійна категорія «митна справа» – це:

- А. діяльність суб'єктів ЗЕД;
- В. розділ митної політики України;
- С. особливий вид державної діяльності, метою якої є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам;
- Д. інструмент боротьби з контрабандою;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Економічною основою зародження митних стосунків стало:

- А. виробництво, що виникло з розвитком суспільних відносин, виготовлення продуктів праці з метою обміну;
- В. грошовий обмін;
- С. прийняття МКУ;
- Д. забезпечення національних інтересів;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Державна митна політика – це:

- А. стратегія розвитку країни;
- В. тактика вирішення питань МТР;
- С. система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України;
- Д. зміст розробки законодавчого регулятора у сфері митних платежів;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Зміст мети процедури митного оформлення цінностей полягає в:

- А. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів через митний кордон України;

- V. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при проведенні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 16

1. Зона митного контролю – це:

- A. митний кордон України;
- B. склад регіональної митниці;
- C. місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- D. територія регіональної митниці;
- E. правильної відповіді немає.

2. Режим зони митного контролю характеризується як:

- A. межі митного кордону України;
- B. встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю;
- C. затверджене місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших

місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;

- D. сукупність функціональних служб регіональної митниці;
- E. правильної відповіді немає.

3. Порядок створення зон митного контролю затверджується:

- A. Президентом України;
- B. МКУ;
- C. КМУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

4. До основних складових митного адміністративного правопорушення не включають?

- A. суб'єкта митного адміністративного правопорушення;
- B. об'єкта митного адміністративного правопорушення;
- C. суб'єктивну сторону порушення митних правил;
- D. об'єктивну сторону порушення митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

5. Притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє осіб від обов'язку?

- A. сплати митного платежу;
- B. сплати інших податків і зборів;
- C. сплати мита та інших податків і зборів;
- D. сплати послуг митного декларанта;
- E. правильної відповіді немає.

6. Ким встановлюється вид стягнення за порушення митних правил?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. керівником митної служби України;
- C. МКУ;
- D. ККУ;
- E. правильної відповіді немає.

7. Механізм митної політики – це:

- A. сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації митної політики;
- B. дія з питань захищеності національних інтересів України;
- C. сукупність інструментів митного контролю;
- D. стратегічні наміри країни з питань митно-тарифного регулювання;
- E. правильної відповіді немає.

8. Як понятійна категорія «Митні правовідносини» – це:

- A. правовідносини між учасниками зовнішньоекономічних операцій;
- B. зв'язок між індивідуальними суб'єктами;
- C. суспільні відносини, регулюються нормами митного права і виникають у процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- D. взаємозв'язок між продавцем та покупцем експортної продукції;
- E. правильної відповіді немає.

9. Який вид підпорядкованості в Держмитслужбі України відповідно до МКУ?

- A. лінійна;
- B. вертикальна;
- C. розгалужена;
- D. лінійно-організаційна;
- E. правильної відповіді немає.

10. Принцип демократизму при митному оформленні товарів означає:

- A. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- B. необхідність прийняття рішення з митних питань у певній формі та відповідно до правової процедури, що може забезпечити оптимальне співвідношення економічних інтересів декларанта та держави;

- C. необхідність дотримання конституційних норм при оформленні митних цінностей;
- D. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 17

1. До складу зобов'язань посадових осіб митних органів у період проведення документальної виїзної перевірки підприємства включають:

- A. недопущення порушень нормального режиму роботи підприємства, що перевіряється;
- B. визначення суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному МКУ;
- C. отримування від страхових компаній та банківських установ інформацію в порядку та обсязі, визначених законом;
- D. користування у службових справах засобами зв'язку, які належать підприємствам, що перевіряються, з дозволу посадових осіб цих підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

2. Форми митного контролю затверджено:

- A. МКУ;
- B. наказом начальника регіональної митниці;
- C. МФУ;
- D. Постановою КМУ;
- E. правильної відповіді немає.

3. До складу інших форм митного контролю включають:

- A. огляд цінностей на митниці;
- B. інвентаризацію підконтрольних товарів і предметів;
- C. облік товарів та транспортних засобів;
- D. усне опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

4. Конфіскація майна – це:

- A. примусове вилучення товарів, транспортних засобів і безоплатній передачі їх у власність держави;
- B. адміністративне стягнення, яке свідчить про те, що особа була притягнута до відповідальності;
- C. інформування правопорушника, що його поведінка має суспільно шкідливий характер і засуджується нормами митного законодавства;
- D. примусове вилучення товарів та транспортних засобів, які перетнули митний кордон країни;
- E. правильної відповіді немає.

5. Які види принципів не включено до групи принципів накладання стягнень за порушення митних правил?

- A. законності;
- B. доцільності;
- C. оперативності впливу;
- D. додавання стягнень;
- E. правильної відповіді немає.

6. Сутнісний зміст поняття «контрабанда»:

- A. незаконне перевезення через державний кордон коштовностей;
- B. незаконне, таємне перевезення або перенесення через державний кордон товарів, коштовностей, заборонених або обкладених митом;
- C. незаконне перевезення через державний кордон продовольчих товарів;
- D. незаконне перенесення через державний кордон товарів, заборонених або обкладених митом;
- E. правильної відповіді нема

7. Колегія Державної митної служби представляє собою:

- A. постійний консультативно-дорадчий орган;
- B. контрольну комісію за справлянням митних платежів;
- C. центральний орган виконавчої влади;

- D. центральний апарат Держмитслужби України;
- E. правильної відповіді нема

8. Назвіть об'єкти, які не включені до митних правовідносин:

- A. валюта;
- B. товари;
- C. транспортні засоби;
- D. валютні цінності;
- E. правильної відповіді нема

9. До галузевих принципів митного права включають:

- A. принцип охорони державної і суспільної безпеки;
- B. принцип законності;
- C. принцип демократизму;
- D. принцип недискримінації;
- E. правильної відповіді нема

10. Принцип правового плюралізму у контексті процедури митного оформлення товарів передбачає:

- A. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- B. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- C. максимальне врахування правових традицій і правової культури у вітчизняній митній сфері, що пов'язано з можливістю забезпечення добровільного виконання податкового обов'язку;
- D. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 18

1. Відповідно до ККУ спеціальна контрабанда – це:

- A. контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських

- засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- В. контрабанда наркотичних засобів;
  - С. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів;
  - Д. контрабанда фальсифікованих лікарських засобів;
  - Е. правильної відповіді немає.

2. Відповідно до ККУ загальнокримінальна контрабанда – це:

- А. контрабанда психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, тобто їх переміщення через митний кордон України;
- В. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації;
- С. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей;
- Д. переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів;
- Е. правильної відповіді немає.

3. До принципів міжнародного-правового регулювання митної сфери не включають:

- А. принцип міжнародного правового співробітництва з питань митної справи;
- В. принцип найбільшого митного сприяння;
- С. принцип демократизму;
- Д. принцип суверенної рівності держав;
- Е. правильної відповіді немає.

4. Митний контроль – це:

- A. сукупність заходів, що здійснюються для забезпечення додержання норм МКУ законів та інших нормативно-правових актів із питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку;
- B. документальна перевірка пакету документів декларанта;
- C. перевірка товарів, які перетинають митний кордон країни;
- D. здійснення заходів щодо виявлення, розкриття митних правил;
- E. правильної відповіді немає.

5. Принципи митного контролю – це:

- A. пакет митних правил;
- B. сукупність функціональних обов'язків працівників митниці;
- C. основні, вихідні начала, положення, ідеї, які виражають його сутність як специфічного соціального регулятора, володіють вищим ступенем нормативної узагальненості, зумовлюють зміст конституційних і галузевих прав, мають універсальний характер і надають регулюючий вплив на всі сфери суспільних відносин;
- D. специфічні правила проведення митних процедур;
- E. правильної відповіді немає.

6. Митний огляд задекларованих товарів здійснюється:

- A. керівником регіональної митниці;
- B. посадовими особами митного органу;
- C. фізичною особою - резидентом, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- D. фізичною особою - резидентом, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

7. Агент з митного оформлення – це:

- A. фізична особа - резидент, яка сприяє діяльності митного складу;
- B. фізична особа - резидент, яка сприяє проведенню імпорتنих операцій;

- C. фізична особа - резидент, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- D. фізична особа - резидент, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів;
- E. правильної відповіді немає.

8. Митна декларація – це:

- A. заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури;
- B. довідка про обсяг сплати митних платежів;
- C. уніфікована форма звіту про обсяг митних процедур за плановий період;
- D. довідка про обсяг проведених митних процедур за звітний період;
- E. правильної відповіді немає.

9. Який вид контролю займається перевіркою правильності визначення фактурної вартості товарів?

- A. формато-логічний контроль;
- B. митний контроль;
- C. валютний контроль;
- D. податковий контроль;
- E. правильної відповіді немає.

10. Який вид контролю обирають для проведення перевірок митної вартості імпортованих товарів:

- A. валютний контроль;
- B. постаудит;
- C. фінансовий контроль;
- D. податковий контроль;

Е. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 19

1. Основна мета митного контролю передбачає:

- А. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- В. визначення обсягу митних платежів і зборів;
- С. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- Д. розгляд специфічних правил проведення митних процедур;
- Е. правильної відповіді немає.

2. До складу функцій митного контролю включають:

- А. ведення облікових процедур фахівцями регіональної митниці;
- В. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- С. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- Д. дотримання законності в процедурах митного контролю;
- Е. правильної відповіді немає.

3. Зона митного контролю – це:

- А. митний кордон України;
- В. склад регіональної митниці;
- С. місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- Д. територія регіональної митниці;
- Е. правильної відповіді немає.

4. Митний брокер – це:

- А. підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України;
- В. підприємство, розташоване в аеропортах, яке надає послуги з закордонних перевезень;

- C. підприємство, яке забезпечує роботу митних складів;
- D. підприємство, розташоване в пункті пропуску через державний кордон України, яке відкрито для міжнародного сполучення;
- E. правильної відповіді немає.

5. Рішення про призупинення митного оформлення продукції приймає:

- A. митний брокер;
- B. представник МФУ;
- C. керівник митного органу або його заступник;
- D. завідувач митним складом;
- E. правильної відповіді немає.

6. Рішення про відмову у прийнятті митної декларації для оформлення надає:

- A. уповноважений представник митного органу;
- B. представник МФУ;
- C. завідувач митним складом;
- D. митний брокер;
- E. правильної відповіді немає.

7. Який зміст понятійної категорії «митні преференції»?

- A. пільги згідно із зовнішньоекономічною угодою (контрактом);
- B. пільги в оподаткуванні митними платежами при ввезенні певних видів товарів з певних країн;
- C. пільги при оподаткуванні доходу від зовнішньоекономічної діяльності;
- D. пільги в оподаткуванні експортних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

8. Сутнісний зміст поняття «митне регулювання»:

- A. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- B. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної

групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;

- С. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- Д. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Нетарифне регулювання – це:

- А. комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни;
- В. взаємозв'язок економічних та обмежено-заборонених заходів, спрямованих на формування тарифу;
- С. система показників, яка визначає величину тарифного платежу;
- Д. комплекс економічних заходів, виражений у чіткому переліку митних платежів та зборів, що встановлюється для кожної групи товарів відповідно до української класифікації товарів ЗЕД;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Митний режим – це:

- А. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- В. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;
- С. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи;
- Д. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються;
- Е. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 20

1. Режим зони митного контролю характеризується як:

- A. межі митного кордону України;
- B. встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю;
- C. затверджене місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- D. сукупність функціональних служб регіональної митниці;
- E. правильної відповіді немає.

2. Порядок створення зон митного контролю затверджується:

- A. Президентом України;
- B. МКУ;
- C. КМУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

3. До складу зобов'язань посадових осіб митних органів у період проведення документальної виїзної перевірки підприємства включають:

- A. недопущення порушень нормального режиму роботи підприємства, що перевіряється;
- B. визначення суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному МКУ;
- C. отримування від страхових компаній та банківських установ інформацію в порядку та обсязі, визначених законом;
- D. користування у службових справах засобами зв'язку, які належать підприємствам, що перевіряються, з дозволу посадових осіб цих підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

4. Митний режим – це:

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- B. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи;
- D. сукупність норм, установлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються;
- E. правильної відповіді немає.

5. Зміст мети процедури митний режим полягає в:

- A. регламентуванні відношень, які виникають у зв'язку з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України між митним органом і особами, що їх переміщують;
- B. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при здійсненні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення;
- E. правильної відповіді немає.

6. Інститут митних режимів – це:

- A. регулятор взаємозалежних суспільних відносин, які виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України;
- B. комплексний міжгалузевий правовий інститут права, який є дієвим інструментом реалізації митної політики, який

- зосереджує сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення ЗЕД;
- C. сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, господарського, міжнародного та інших галузей права;
  - D. комплексний міжгалузевий законодавчий інститут права;
  - E. правильної відповіді немає.

7. Як понятійна категорія «митна справа» – це:

- A. діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- B. розділ митної політики України;
- C. особливий вид державної діяльності, метою якої є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам;
- D. інструмент боротьби з контрабандою.
- E. правильної відповіді немає.

8. Економічною основою зародження митних стосунків стало:

- A. виробництво, що виникло з розвитком суспільних відносин, виготовлення продуктів праці з метою обміну;
- B. грошовий обмін;
- C. прийняття Митного кодексу України;
- D. забезпечення національних інтересів;
- E. правильної відповіді немає.

9. Державна митна політика – це:

- A. стратегія розвитку країни;
- B. тактика вирішення питань митно-тарифного регулювання;
- C. система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України;
- D. зміст розробки законодавчого регулятора у сфері митних платежів;
- E. правильної відповіді немає.

10. Зміст мети процедури митний режим полягає в:

- A. регламентуванні відношень, які виникають у зв'язку з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України між митним органом і особами, що їх переміщують;
- B. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при здійсненні імпорتنих операцій;
- C. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- D. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 21

1. *Форми митного контролю затверджено:*

- A. МКУ;
- B. наказом начальника регіональної митниці;
- C. МФУ;
- D. Постановою КМУ;
- E. правильної відповіді немає.

2. *До складу інших форм митного контролю включають:*

- A. огляд цінностей на митниці;
- B. інвентаризацію підконтрольних товарів і предметів;
- C. облік товарів та транспортних засобів;
- D. усне опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

3. *Митне оформлення – це:*

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;

- В. виконання митних формальностей для проведення імпорتنих операцій;
- С. виконання митних формальностей для проведення експортних операцій;
- Д. виконання митних формальностей для проведення транзитних операцій;
- Е. правильної відповіді немає.

4. Фіскальна функція митних режимів забезпечує:

- А. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- В. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- С. виконання законодавчих норм щодо стягнення митних платежів під час проведення процедури декларування товарів, які переміщуються через митний кордон країни;
- Д. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів усіх учасників митної процедури;
- Е. правильної відповіді немає.

5. Вибір митного режиму здійснюється:

- А. керівником регіональної митниці;
- В. декларантом;
- С. керівником митного складу;
- Д. митним брокером;
- Е. правильної відповіді немає.

6. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх:

- А. декларування;
- В. перевірки інструментами митного контролю;
- С. оформлення забезпечення відповідно до вимог митного законодавства;
- Д. декларування та виконання митних формальностей, передбачених МКУ;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Механізм митної політики – це:

- A. сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації митної політики;
- B. дія з питань захищеності національних інтересів України;
- C. сукупність інструментів митного контролю;
- D. стратегічні наміри країни з питань митно-тарифного регулювання;
- E. правильної відповіді немає.

8. Як понятійна категорія, «митні правовідносини» – це:

- A. правовідносини між учасниками зовнішньоекономічних операцій;
- B. зв'язок між індивідуальними суб'єктами;
- C. суспільні відносини, регулюються нормами митного права і виникають у процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- D. взаємозв'язок між продавцем та покупцем експортної продукції;
- E. правильної відповіді немає.

9. Який вид підпорядкованості в Держмитслужбі України відповідно до МКУ?

- A. лінійна;
- B. вертикальна;
- C. розгалужена;
- D. лінійно-організаційна;
- E. правильної відповіді немає.

10. Інститут митних режимів – це:

- A. регулятор взаємозалежних суспільних відносин, які виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України;
- B. комплексний міжгалузевий правовий інститут права, який є дієвим інструментом реалізації митної політики, який зосереджує сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності;

- C. сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, господарського, міжнародного та інших галузей права;
- D. комплексний міжгалузевий законодавчий інститут права;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 22

1. Вільна митна зона – це:

- A. митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України з звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання;
- B. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій;
- C. митний режим, в рамках якого товари переміщуються через кордон у зв'язку з їх переробкою в іншій країні;
- D. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

2. Національний митний режим – це:

- A. митний режим, який передбачає обсяг прав та обов'язків іноземних суб'єктів господарської діяльності не менший, ніж суб'єктів господарської діяльності в Україні;
- B. митний режим, який використовують при припиненні зовнішньоекономічних операцій суб'єктами господарювання в Україні;
- C. митний режим, у межах якого національні товари переміщуються через кордон у зв'язку з необхідністю їх переробки в інших країнах;
- D. митний режим, який використовують при здійсненні основного обсягу зовнішньоторговельних операцій національними суб'єктами господарювання;
- E. правильної відповіді немає.

3. Митний режим найбільшого сприяння свідчить про те, що:

- A. митна процедура відбувається на території спеціальної економічної зони;
- B. існує пільгова система оподаткування суб'єктів господарювання, які забезпечують дієвість митного режиму;
- C. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків та зборів, якими користується та/або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави;
- D. іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України;
- E. правильної відповіді немає.

4. Колегія Державної митної служби представляє собою:

- A. постійний консультативно-дорадчий орган;
- B. контрольну комісію за справлянням митних платежів;
- C. центральний орган виконавчої влади;
- D. центральний апарат Держмитслужби України;
- E. правильної відповіді немає.

5. Назвіть об'єкти, які не включені до митних правовідносин:

- A. валюта;
- B. товари;
- C. транспортні засоби;
- D. валютні цінності;
- E. правильної відповіді немає.

6. Митна декларація – це:

- A. заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури;
- B. довідка про обсяг сплати митних платежів;

- C. уніфікована форма звіту про обсяг митних процедур за плановий період;
- D. довідка про обсяг проведених митних процедур за звітний період;
- E. правильної відповіді немає.

7. Митний брокер – це:

- A. підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України;
- B. підприємство, розташоване в аеропортах, яке надає послуги з закордонних перевезень;
- C. підприємство, яке забезпечує роботу митних складів;
- D. підприємство, розташоване в пункті пропуску через державний кордон України, яке відкрито для міжнародного сполучення;
- E. правильної відповіді немає.

8. Рішення про призупинення митного оформлення продукції приймає:

- A. митний брокер;
- B. представник МФУ;
- C. керівник митного органу або його заступник;
- D. завідувач митним складом;
- E. правильної відповіді немає.

9. Як понятійна категорія, «митна справа» – це:

- A. діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- B. розділ митної політики України;
- C. особливий вид державної діяльності, метою якої є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам;
- D. інструмент боротьби з контрабандою;
- E. правильної відповіді немає.

10. Економічною основою зародження митних стосунків стало:

- A. виробництво, що виникло з розвитком суспільних відносин, виготовлення продуктів праці з метою обміну;
- B. грошовий обмін;
- C. прийняття Митного кодексу України;
- D. забезпечення національних інтересів;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 23

1. Під час вибору митного режиму декларант зобов'язаний дотримуватися інформації, регламентованої:

- A. МКУ;
- B. Класифікатором митних режимів;
- C. МФУ;
- D. ДСФМ;
- E. правильної відповіді немає.

2. Митна вартість товарів – це:

- A. обґрунтування ціни товарів, які перетнули митний кордон країни;
- B. виконання митних формальностей для проведення експортних та імпорتنих операцій;
- C. сукупність норм, установлених законами України з питань митної цінової політики;
- D. вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;
- E. правильної відповіді немає.

3. Змістовність понятійної категорії «митна вартість товарів» за класифікаційною ознакою «економічна природа» – це:

- A. величина, що використовується в митному оподаткуванні як база нарахування митних платежів та є реально сплаченою або підлягає сплаті за товар;

- В. категорія, яка характеризує товар як предмет економічних та зовнішньоторговельних операцій;
- С. процедура регламентована законодавством України щодо порядку визначення митної вартості товарів;
- Д. митні правила визначення величини митної вартості товарів на основі регламентованих методів;
- Е. правильної відповіді немає.

4. До галузевих принципів митного права включають:

- А. принцип охорони державної і суспільної безпеки;
- В. принцип законності;
- С. принцип демократизму;
- Д. принцип недискримінації;
- Е. правильної відповіді немає.

5. До принципів міжнародного-правового регулювання митної сфери не включають:

- А. принцип міжнародного правового співробітництва з питань митної справи;
- В. принцип найбільшого митного сприяння;
- С. принцип демократизму;
- Д. принцип суверенної рівності держав;
- Е. правильної відповіді немає.

6. Митний контроль – це:

- А. сукупність заходів, що здійснюються для забезпечення додержання норм МКВ законів та інших нормативно-правових актів із питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку;
- В. документальна перевірка пакету документів декларанта;
- С. перевірка товарів, які перетинають митний кордон країни;
- Д. здійснення заходів щодо виявлення, розкриття митних правил;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Принципи митного контролю – це:

- А. пакет митних правил;

- В. сукупність функціональних обов'язків працівників митниці;
- С. основні, вихідні начала, положення, ідеї, які виражають його сутність як специфічного соціального регулятора, володіють вищим ступенем нормативної узагальненості, зумовлюють зміст конституційних і галузевих прав, мають універсальний характер і надають регулюючий вплив на всі сфери суспільних відносин;
- Д. специфічні правила проведення митних процедур;
- Е. правильної відповіді немає.

8. Основна мета митного контролю передбачає:

- А. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- В. визначення обсягу митних платежів і зборів;
- С. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- Д. розгляд специфічних правил проведення митних процедур;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Державна митна політика – це:

- А. стратегія розвитку країни;
- В. тактика вирішення питань митно-тарифного регулювання;
- С. система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України;
- Д. зміст розробки законодавчого регулятора у сфері митних платежів;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Механізм митної політики – це:

- А. сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації митної політики;
- В. дія з питань захищеності національних інтересів України;
- С. сукупність інструментів митного контролю;
- Д. стратегічні наміри країни з питань МТР;
- Е. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 24

1. Який зміст безпекової функції митної вартості товару?

- A. виступає базисом при митному оподаткуванні під час проведення процедури декларування товарів;
- B. зумовлює та гарантує фінансове благополуччя та безпеку країни на основі правильно встановленої митної вартості товарів;
- C. забезпечує повну сплату митних платежів під час розрахунку митної вартості товарів;
- D. комплексно розкриває рівень безпеки сплати митних платежів до бюджету країни;
- E. правильної відповіді немає.

2. Яка функція митної вартості товарів забезпечує контроль за дотриманням встановлених вартісних квот?

- A. фіскальна функція;
- B. захисна функція;
- C. контрольна функція;
- D. правова функція;
- E. правильної відповіді немає.

3. Ким надається подання щодо заявлення митної вартості товарів?

- A. керівником регіональної митниці;
- B. декларантом;
- C. керівником митного складу;
- D. митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

4. До складу функцій митного контролю включають:

- A. ведення облікових процедур фахівцями регіональної митниці;
- B. проведення перевірки роботи регіональної митниці;
- C. встановлення терміну переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон країни;
- D. дотримання законності в процедурах митного контролю;

Е. правильної відповіді немає.

5. Зона митного контролю – це:

- А. митний кордон України;
- В. склад регіональної митниці;
- С. місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- Д. територія регіональної митниці;
- Е. правильної відповіді немає.

6. Режим зони митного контролю характеризується як:

- А. межі митного кордону України;
- В. встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю;
- С. затверджене місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності;
- Д. сукупність функціональних служб регіональної митниці;
- Е. правильної відповіді немає.

7. Принцип правового плюралізму в контексті процедури митного оформлення товарів передбачає:

- А. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- В. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні транспортних засобів;
- С. максимальне врахування правових традицій і правової культури у вітчизняній митній сфері, що пов'язано з можливістю забезпечення добровільного виконання податкового обов'язку;

- D. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- E. правильної відповіді немає.

8. Митний огляд задекларованих товарів здійснюється:

- A. керівником регіональної митниці;
- B. посадовими особами митного органу;
- C. фізичною особою - резидентом, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- D. фізичною особою-резидентом, яким перебуває в трудових відносинах з митним брокером;
- E. правильної відповіді немає.

9. Агент з митного оформлення – це:

- A. фізична особа - резидент, яка сприяє діяльності митного складу;
- B. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню імпорتنих операцій;
- C. фізична особа-резидент, яка сприяє проведенню експортних операцій;
- D. фізична особа-резидент, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів;
- E. правильної відповіді немає.

10. Як понятійна категорія, «митні правовідносини» – це:

- A. правовідносини між учасниками зовнішньоекономічних операцій;
- B. зв'язок між індивідуальними суб'єктами;
- C. суспільні відносини, регулюються нормами митного права і виникають у процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- D. взаємозв'язок між продавцем та покупцем експортної продукції;
- E. правильної відповіді немає.

ВАРІАНТ 25

1. Фактурна вартість митних товарів – це:

- A. сума митної вартості товарів, яка встановлена за допомогою інструментів митного контролю;
- B. сума, яка представлена податковим навантаженням у митній декларації;
- C. сума, заявлена в декларації при переміщенні товарів через митний кордон відповідно до вимог митного законодавства;
- D. сума, яка фактично виплачена або підлягає виплаті за товар, або має компенсуватися зустрічними поставками і фіксується в рахунку, що подається до оплати;
- E. правильної відповіді немає.

2. Яким документом встановлюється величина фактурної вартості товару?

- A. зовнішньоекономічний договір (контракт);
- B. рахунок-фактура (інвойс);
- C. транспортні (перевізні) документи;
- D. рахунок-проформа;
- E. правильної відповіді немає.

3. На основі якого законодавчого акта проводиться визначення митної вартості товарів?

- A. МКУ;
- B. наказ МФУ;
- C. розпорядження КМУ;
- D. ПКУ;
- E. правильної відповіді немає.

4. Порядок створення зон митного контролю затверджується:

- A. Президентом України;
- B. МКУ;
- C. КМУ;
- D. МФУ;
- E. правильної відповіді немає.

5. До складу зобов'язань посадових осіб митних органів у період проведення документальної виїзної перевірки підприємства включають:

- A. недопущення порушень нормального режиму роботи підприємства, що перевіряється;
- B. визначення суми податкових зобов'язань підприємства в порядку, визначеному МКУ;
- C. отримування від страхових компаній та банківських установ інформацію в порядку та обсязі, визначених законом;
- D. користування у службових справах засобами зв'язку, які належать підприємствам, що перевіряються, з дозволу посадових осіб цих підприємств;
- E. правильної відповіді немає.

6. Форми митного контролю затверджено:

- A. МКУ;
- B. наказом начальника регіональної митниці;
- C. МФУ;
- D. Постановою КМУ;
- E. правильної відповіді немає.

7. Митне оформлення – це:

- A. виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- B. виконання митних формальностей для проведення імпорتنих операцій;
- C. виконання митних формальностей для проведення експортних операцій;
- D. виконання митних формальностей для проведення транзитних операцій;
- E. правильної відповіді немає.

8. Зміст мети процедури митного оформлення цінностей полягає в:

- A. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів через митний кордон України;

- В. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення транспортних засобів комерційного призначення при проведенні імпорتنих операцій;
- С. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів при проведенні експортних операцій;
- Д. забезпеченні дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів;
- Е. правильної відповіді немає.

9. Принцип демократизму при митному оформленні товарів означає:

- А. необхідність прийняття рішення з митних питань при збереженні інтересів митного брокера та замовника митної процедури;
- В. необхідність прийняття рішення з митних питань у певній формі та відповідно до правової процедури, що може забезпечити оптимальне співвідношення економічних інтересів декларанта та держави;
- С. необхідність дотримання конституційних норм при оформленні митних цінностей;
- Д. необхідність дотримання законодавчих норм при оформленні митних цінностей;
- Е. правильної відповіді немає.

10. Який вид підпорядкованості в Держмитслужбі України відповідно до МКУ?

- А. лінійна;
- В. вертикальна;
- С. розгалужена;
- Д. лінійно-організаційна;
- Е. правильної відповіді немає.

Г Л О С А Р І Й

–А–

Агенти валютного контролю – уповноважені банки, фінансові установи та національний оператор поштового зв'язку, які отримали від Національного банку України генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій.

Агент з митного оформлення – це фізична особа - резидент, яка перебуває в трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення, а також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

Адміністративна відповідальність – юридична відповідальність громадян та службових осіб за вчинені ними адміністративні правопорушення. Регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Адміністративне право – це самостійна галузь права, за допомогою якої держава регулює суспільні відносини у сфері державного управління.

Акт ревізії (перевірки) – службовий двосторонній документ, який стверджує факт проведення комплексної, фінансової чи тематичної ревізії, відображає її результати стосовно наслідків окремих фінансово-господарських операцій чи діяльності підприємства в цілому. В акті ревізії вказується вся інформація про діяльність підконтрольного суб'єкта, фіксуються недоліки у фінансово-господарській діяльності і порушення законів та інших нормативно-правових актів. У разі виявлення порушень встановлюються фінансові санкції відповідно до чинного законодавства.

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

– Б –

Безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Банківське право – це система правових норм, що регулюють порядок організації та діяльності банків України, їх взаємовідносини з клієнтами (юридичними і фізичними особами), що обслуговуються банками, а також порядок здійснення банківських операцій.

Банківський платіжний інструмент – засіб, що містить реквізити, які ідентифікують його емітента, платіжну систему, в якій він використовується, та зазвичай держателя цього банківського платіжного інструмента.

Безакцептний розрахунок – оплата, що здійснюється на основі платіжних вимог у тих випадках, коли для цього не потрібна згода платника.

Безготівкові розрахунки – платежі, які здійснюються шляхом перерахування з рахунку платника на рахунок кредитора в банках без використання грошових купюр.

Бюджетне право України – сукупність фінансово-правових норм, що регулюють фінансові відносини, які виникають у зв'язку з бюджетною діяльністю, тобто з утворенням, розподілом та використанням коштів державного та місцевих бюджетів.

Бюджетне фінансування – процес безповоротного, безвідплатного відпуску коштів з Державного та місцевих бюджетів на виконання загальнодержавних функцій, функцій місцевого самоврядування та забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій державної чи комунальної форм власності.

Бюджетний контроль – контроль за дотриманням бюджетного законодавства на стадіях складання проекту бюджету, його розгляду і затвердження, на стадії виконання бюджету, а також під час підготовки та розгляду звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

–В–

Валюта України – грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України.

Валютна політика – сукупність заходів, що здійснюються у сфері міжнародних економічних відносин відповідно до поточних та стратегічних цілей економічної політики країни.

Валютна система – державно-правова форма організації міжнародних валютних (грошових) відносин між державами.

Валютне регулювання – діяльність держави та уповноважених нею органів, спрямована на регламентацію міжнародних розрахунків та порядок здійснення операцій з валютними цінностями.

Валютні операції – певні банківські та фінансові операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності.

Валютні цінності – іноземна валюта, платіжні документи та фондові цінності в іноземній валюті, дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння, за винятком ювелірних та побутових виробів.

Валютний контроль – це комплекс адміністративних заходів, спрямованих на стримування вивезення і стимулювання повернення валютних коштів у країну.

Валютний курс – ціна грошової одиниці певної країни, виражена через грошову одиницю іншої країни, а також через розрахункові (клірингові) одиниці. Існують офіційний і вільний (ринковий)

курси валюти. В Україні встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют, міжнародних рахункових та тимчасових грошових одиниць, а також офіційний (обліковий) курс банківських металів здійснює НБУ.

Валютне котирування – встановлення курсів національних валют відповідно до чинних правових норм і практики, що проводять національні або найбільші банки прямим чи зворотним способом.

Валютне право – сукупність правових норм, що регулюють порядок здійснення угод з валютними цінностями в межах країни та у відносинах з іншими державами, порядок ввезення, вивезення, переказування та пересилання з-за кордону і за кордон валютних цінностей, а також права й обов'язки суб'єктів валютних правовідносин (державних органів, банків, фінансових установ, фізичних і юридичних осіб (резидентів і нерезидентів)).

Валютне право – сукупність правових норм, що регулюють валютні відносини. Ці норми містяться в актах фінансового, адміністративного, цивільного права і є комплексним утворенням юридичних норм. Об'єктом валютно-правового регулювання виступають відносини, предметом яких є валюта й інші валютні цінності.

Валютні цінності: а) *валюта України* – грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу; б) *іноземна валюта* – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу; в) *платіжні документи та цінні папери* (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України, в іноземній

валюті або банківських металах; г) *банківські метали* – золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Вантаж експрес-перевізника – консолідовані за єдиним транспортним документом міжнародні експрес-відправлення чи міжнародні експрес-відправлення, що не увійшли до складу цих консолідованих міжнародних експрес-відправлень за своїм характером, розмірами або з інших причин, що переміщуються (пересилаються) експрес-перевізником через митний кордон України.

Вантажне відправлення – товари, що надходять в Україну на адресу осіб або відправляються ними за межі України, або переміщуються транзитом через митну територію України, крім товарів, що належать громадянам та переміщуються ними у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі;. Ввезення товарів, транспортних засобів на митну територію України, вивезення товарів, транспортних засобів за межі митної території України – сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку.

Вантажний митний комплекс – це ділянка території з комплексом будівель, споруд, інженерно-технічних засобів і комунікацій, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України.

Ввезення товарів, транспортних засобів на митну територію України, вивезення товарів, транспортних засобів за межі митної території України – сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України в будь-який спосіб у відповідному напрямку України.

Верифікація сертифікатів про походження товарів з України – комплекс адміністративно-правових заходів, спрямованих на встановлення достовірності документа (сертифіката), що підтверджує українське походження товарів.

Виключні фінансово-правові норми – норми, які приймаються як доповнення до загальних або спеціальних правил, що містяться в них.

Виняткові фінансово-правові норми – норми, які усувають дію норм щодо певних суб'єктів.

Випуск товарів – надання органом доходів і зборів права на користування та/або розпорядження товарами, щодо яких здійснюється митне оформлення, відповідно до заявленої мети.

Відмова на користь держави – це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь.

Відстрочення податкових зобов'язань – перенесення сплати основної суми податкових зобов'язань платника податків без урахування сум пені під проценти, на пізніший термін.

Вільна митна зона – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання.

Вільний обіг товарів – обіг товарів, який здійснюється без обмежень з боку органів доходів і зборів України. Гармонізована система опису та кодування товарів – це міжнародна номенклатура товарів, розроблена Всесвітньою митною організацією.

Внутрішній фінансовий контроль (розширений зміст) – контроль, що здійснюється економічними службами підприємств, установ, організацій (бухгалтеріями, фінансовими відділами, службами фінансового менеджменту і внутрішнього аудиту, відділами планування тощо), займається оцінкою фінансової ситуації поточного періоду, встановлює зони негативного впливу на рівень прибутковості та конкурентоздатності господарюючих суб'єктів та супроводжує їх повсякденну фінансово-господарську діяльність.

Внутрішній фінансовий контроль – контроль, під час проведення якого об'єкт і суб'єкт належать до однієї системи.

Внутрішня конвертованість – можливість юридичних і фізичних осіб певної держави без обмежень переказувати платіжні засоби в національній валюті за кордон або вільно обмінювати їх на іноземні платіжні засоби згідно зі встановленим обмінним курсом.

– Г –

Гіпотеза фінансово-правової норми – структурний елемент фінансово-правової норми, який визначає умови її дії – обставини, за наявності яких в учасників фінансових правовідносин можуть виникнути передбачені фінансово-правовою нормою права і обов'язки в галузі фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.

Господарське право – це галузь права, норми якої регулюють відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності, пов'язаної із виготовленням та реалізацією продукції, виконанням робіт та наданням послуг для задоволення суспільних потреб та потреб окремих споживачів.

Грошове зобов'язання платника податків – сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію (крім штрафів, накладених на фізичну особу відповідно до законодавства про адміністративні правопорушення), а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

– Д –

Двоканальна система – це спрощена система митного контролю, яка дає громадянам змогу здійснювати декларування, обираючи один з двох каналів проходу (проїзду транспортними засобами особистого користування) через митний кордон України.

Деліктоздатність суб'єкта фінансових правовідносин – здатність суб'єкта нести юридичну відповідальність за протиправну поведінку.

Декларант – юридична чи фізична особа, яка здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон.

Декларація митна – це письмова заява встановленої форми, яка подається митному органу і містить відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення або переоформлення.

Декларація податкова – документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Декларація митної вартості – документ встановленої форми, що подається декларантом і містить відомості щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України чи стосовно яких змінюється митний режим.

Декларація про походження товару – це письмова заява про країну походження товару, зроблена у зв'язку з вивезенням товару виробником, продавцем, експортером (постачальником) або іншою компетентною особою на комерційному рахунку чи будь-якому іншому документі, який стосується товару.

Демпінг – ввезення на митну територію країни імпорту товару за ціною, нижчою від порівнянної ціни на подібний товар у країні експорту, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару.

Державна політика у сфері державної митної справи – це система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету.

Державний санітарно-епідеміологічний нагляд – це діяльність органів, установ та закладів державної санітарно-епідеміологічної

служби по контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами санітарного законодавства з метою попередження, виявлення, зменшення або усунення шкідливого впливу небезпечних факторів на здоров'я людей та по застосуванню заходів правового характеру щодо порушників.

Державна фіскальна служба України – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Державне мито – обов'язковий збір, що стягується у вигляді плати з юридичних і фізичних осіб за вчинення в їхніх інтересах дій та видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те органами.

Дієдатність суб'єкта фінансових правовідносин – обумовлена нормами фінансового права здатність суб'єкта своїми діями набувати і самостійно здійснювати суб'єктивні права та нести юридичні обов'язки.

Договір страхування – це письмова угода між страховиком і страхувальником, за якою страховик бере на себе зобов'язання в разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату або відшкодувати збиток у межах страхової суми страхувальнику чи іншій особі, на користь якої укладено договір страхування (надати допомогу, виконати послугу тощо), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені терміни та виконувати інші умови договору

Додаткові відомості про країну походження товару – це відомості, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних тощо), митній декларації країни експорту, паспортах, технічній документації, висновках-

експертизах відповідних органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження країни походження товару.

Дозвіл митного органу – надання особі митним органом усно, письмово (паперовим або електронним документом) чи шляхом проставляння відбитка особистої номерної печатки на супровідних документах (деклараціях, відомостях) права на вчинення певних дій.

Документальна перевірка – це сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів.

Дотримання норм фінансового права – спосіб реалізації фінансово-правових норм; його призначення – не допустити вчинення дій, які можуть завдати шкода суспільству, державі та особі, шляхом утримання від дій, заборонених законом.

– Е –

Експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення.

Експрес-перевізник – перевізник, який з використанням будь-якого виду транспорту здійснює прискорене перевезення міжнародних експрес-відправлень за єдиним транспортним документом (загальні авіанакладні (AWB – *airwaybill*, MAWB – *master airwaybill*), CMR, bill of lading (коносамент) тощо), а також забезпечує приймання, обробку, пред'явлення таких відправлень митним органам для митного контролю та митного оформлення

в місцях їх митного оформлення та видачу одержувачам (повернення відправникам).

– 3 –

Заборонні фінансово-правові норми – норми, що містять державно-владний припис, який вказує на недопустимість (заборону) на вчинення відповідних дій щодо мобілізації, розподілу та використання фондів коштів для учасників фінансових правовідносин та застосування у разі їх вчинення заходів, передбачених санкціями фінансово-правових норм.

Засвідчена декларація про походження товару – це декларація про походження товару, засвідчена державною організацією або компетентним органом, наділеним відповідними повноваженнями.

Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини.

«Зелений коридор» – зона спрощеного митного контролю, яка є частиною зони митного контролю на території (у приміщенні) аеропорту, облаштована належним технічним та інформаційним обладнанням і призначена для здійснення у спрощеному порядку митного контролю товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон України, не підлягають обов'язковому письмовому декларуванню, а також оподаткуванню й на переміщення яких через митний кордон України не встановлено заборон або обмежень.

Знищення або руйнування – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними

платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішня конвертованість – можливість юридичних осіб і громадян іноземних держав вільно обмінювати свої платіжні засоби на платіжні засоби певної країни.

Зона митного контролю – місце, визначене органами доходів і зборів в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого органи доходів і зборів здійснюють митні формальності.

- I -

Імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, установлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання всіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

Інвестиційне право – це сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини з приводу залучення, використання та контролю над інвестиціями і здійснюваною інвестиційною діяльністю, а також відносини, пов'язані з відповідальністю інвесторів за дії, що суперечать законодавству.

Іноземні товари – товари, що не є українськими, а також товари, що втратили митний статус українських товарів відповідно до Митного кодексу України.

Інноваційне право – це структурна частиною господарського права, сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини з приводу адаптації інноваційних процесів.

Інформаційні ресурси митних органів – це сукупність електронної інформації, що включає електронні дані, створені, оброблені та накопичені в інформаційних системах митних органів.

Імперативні фінансово-правові норми – норми, які не допускають відступу від приписаного ними правила.

Іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави.

Інститут права – це група норм права, що регулюють конкретний вид суспільних відносин.

Інституційне право – це сукупність правових норм, які розкрито в джерел права в ієрархії юридичних актів у рамках Європейського Союзу, договорів та угод, регламентів, директив та рішень.

Інфляція – знецінення грошей, що виявляється в нерівномірному підвищенні цін на товари й послуги.

–К–

Каботажні перевезення – це перевезення українських та іноземних товарів шляхом завантаження їх на морське (річкове) судно в одному пункті на митній території України і транспортування в інший пункт території України, де здійснюватиметься їх вивантаження.

Камеральна перевірка – перевірка, яка здійснюється органом фінансового контролю за місцем його розміщення шляхом надання йому звітних та інших документів, без виїзду до об'єкта контролю.

Комерційне право – галузь права, яка регулює діяльність в сфері торгового обігу.

Комунальний податок – місцевий податок, що справлявся з юридичних осіб, крім бюджетних установ, організацій, планово-дотаційних та сільськогосподарських підприємств.

Контейнер – транспортне обладнання (клітка, знімна цистерна або подібний засіб), що: а) являє собою повністю або частково закриту ємність, призначену для поміщення в неї вантажів; б) має постійний характер і завдяки цьому є достатньо міцним, щоб слугувати для багаторазового використання; в) спеціально сконструйоване для полегшення перевезення вантажів одним або кількома видами транспорту без проміжного перевантаження;

г) сконструйоване таким чином, щоб полегшити його перевантаження, зокрема з одного виду транспорту на інший; г) сконструйоване таким чином, щоб його можна було легко завантажувати та розвантажувати; д) що має внутрішній об'єм не менше одного метра кубічного. Термін «контейнер» включає приладдя та обладнання, необхідні для цього типу контейнера, за умови, що вони перевозяться разом із контейнером. Знімні кузови прирівнюються до контейнерів.

Контрабанда – переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Контроль із застосуванням системи управління ризиками – це оцінка ризику шляхом аналізу (у тому числі з використанням інформаційних технологій) поданих документів у конкретному випадку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України з метою обрання форм і обсягу митного контролю, достатніх для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи.

Контрафактні товари – товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території є порушенням прав інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Контроль співставлення – це автоматизоване порівняння даних, які містяться в митних деклараціях або в інших документах, поданих для митного контролю або митного оформлення, з даними, які містяться в електронних копіях митних декларацій та інших документах, надходять з митних та інших правоохоронних органів суміжних держав; в уніфікованих електронних дозвільних документах, що надходять з інших державних органів, інших електронних документах, пов'язаних з перевіркою достовірності даних, що перевіряються.

Культурні цінності – об’єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичнє, етнографічне та науковє значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Конвертованість валюти – здатність валюти виконувати функції засобу платежу у будь-якій державі та вільно обмінюватися на іноземну валюту відповідно до офіційного валютного курсу і навпаки для всіх бажаючих без прямого втручання держави у процес обміну.

Контроль документальний – контроль, в основі якого лежать вивчення, систематизація і аналіз різних облікових та інших документів.

Контроль за фактом – це перевірка, яка проводиться після одержання інформації про факт порушення.

Корпоративне право – це галузь права, що регулює суспільні відносини, які виникають між учасниками, юридичними особами та їх органами, у зв’язку зі створенням, управлінням та припиненням юридичних осіб.

Кримінальне право як галузь права – це система (сукупність) юридичних норм, що встановлюють, які суспільно небезпечні діяння є злочинами, і які покарання підлягають застосуванню до осіб, що їх вчинили.

–Л–

Легалізація (відмивання) доходів – дії, спрямовані на приховування чи маскування незаконного походження коштів, іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, а так само набуття, володіння або використання коштів або іншого майна.

Ліцензування – це обмеження у вигляді одержання права чи дозволу (ліцензії) від уповноважених державних органів на ввіз (вивіз) певного об’єму товарів.

Ліцензування зовнішньоекономічних операцій – це комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань

економічної політики з надання дозволу на здійснення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності експорту (імпорту) товарів.

Ліцензія – це єдиний документ дозвільного характеру, який дає право на здійснення певних операцій (підприємницької або зовнішньоторговельної діяльності, роздрібної торгівлі та ін.), що підлягає, відповідно до законодавства, обмеженню, або на використання будь-якої технології, продукції

Локальні нормативні акти як джерела фінансового права – акти, що видаються підприємствами, установами, організаціями з метою конкретизувати законодавчі приписи відповідно до умов конкретного колективу з метою регулювання фінансової діяльності.

– М –

Магазин безмитної торгівлі – це спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси, та призначений для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі.

Марка акцизного податку – спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесених до документів сурового обліку.

Метод фінансово-правового регулювання – специфічний спосіб, за допомогою якого держава забезпечує необхідну їй поведінку учасників фінансових правовідносин.

Методи оподаткування – механізм зміни ставок оподаткування залежно від збільшення податкової бази.

Методи та форми фінансового контролю – прийоми, способи та засоби його реалізації. Розрізняють наступні методи фінансового контролю: інспектування у формі ревізії, перевірка, аналіз, обстеження.

Методи фінансового контролю – це прийоми і засоби його здійснення.

Механізм правового регулювання – це система всіх державно-правових (юридичних) засобів, за допомогою яких держава здійснює владний вплив на суспільні відносини.

Міжнародний транспортний документ – номерний товаро-супровідний документ, який є договором на перевезення кожного окремого міжнародного експрес-відправлення.

Міжнародні поштові відправлення – упаковані та оформлені відповідно до вимог актів Всесвітнього поштового союзу та Правил надання послуг поштового зв'язку листи, поштові картки, бандеролі, спеціальні мішки з позначкою «М», дрібні пакети, відправлення з оголошеною цінністю, поштові посилки, згруповані поштові відправлення з позначкою «Консигнація», відправлення міжнародної прискореної пошти «EMS», які приймаються для пересилання за межі України, доставляються в Україну або переміщуються через територію України транзитом операторами поштового зв'язку.

Міжнародні експрес-відправлення – належним чином упаковані міжнародні відправлення з документами чи товарним вкладенням, які приймаються, обробляються, перевозяться будь-яким видом транспорту за міжнародним транспортним документом з метою доставки одержувачу прискореним способом у визначений строк.

Міжнародне валютне регулювання – регулювання, що здійснюють міжнародні фінансово-кредитні організації з метою сти-мулювання валютної стабільності, запобігання конкуруючого знецінення валют, скасування валютних обмежень, функціонування зовнішнього валютного ринку.

Міжнародний договір про уникнення подвійного оподаткування – угода, укладена між державами та/або іншими суб'єктами міжнародного права в письмовій формі та регульована міжнародним правом з метою усунення подвійного оподаткування незалежно від того, чи викладена така угода в одному документі, двох чи кількох пов'язаних між собою документах, а також незалежно від її конкретного найменування, та ратифікована уповноваженими органами держав.

Міжнародне комерційне право – це підгалузь міжнародного права, що включає норми міжнародного публічного, приватного

та національного права з іноземним елементом в сфері регулювання світової торгівлі, тобто міжнародного комерційного обороту товарів, робіт, капіталів і послуг.

Місце розташування митного органу – адреси, зазначені в положенні про митницю та положенні про митний пост, що затверджені в порядку, визначеному Митним кодексом України.

Мито – це обов’язковий платіж, що справляється митними органами з товарів та інших предметів, які переміщуються через митний кордон держави (ввезених при імпорті, вивезених при експорті або тих, що надходять транзитом).

Митна безпека – це стан захищеності митних інтересів України.

Митний брокер – це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Митна вартість товару – ціна, що фактично сплачена або підлягає сплаті за товари та інші предмети, які підлягають митному обкладенню, на момент перетину митного кордону України.

Митна декларація – заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури.

Митне забезпечення – одноразові номерні запірно-пломбові пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки, засоби електронного цифрового підпису та інші засоби ідентифікації, що використовуються органами доходів і зборів для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення.

Митне законодавство – сукупність законів та інших нормативних правових актів держав договірних сторін, контроль за виконанням яких покладено на митні органи держав договірних сторін, що регулюють увезення, вивезення і транзит товарів, порядок справляння мита, податків та інших платежів, установлення заборон, обмежень, а також контролю при імпорті або експорті товарів.

Митні збори – обов’язкові неподаткові платежі, які справляються митними органами ряду країни за виконання ними своїх обов’язків та надання послуг при переміщенні товарів та інших предметів через митний кордон відповідної держави

Митні інтереси України – це національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи.

Митний кодекс України – законодавчий акт, що визначає за-сади організації та здійснення митної справи, митного контролю, митного оформлення, порядок переміщення та пропуску че-рез митний кордон України товарів і транспортних засобів, обкла-дання їх митом, справляння митних зборів тощо

Митний контроль – сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм МКУ, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому за-коном порядку.

Митний кордон України – це кордон, який збігається з дер-жавним кордоном України, крім меж штучних островів, устано-вок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території зазначених островів, установок і споруд становлять мит-ний кордон України.

Митне оформлення – виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Митна процедура – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання.

Митні платежі – податки, що відповідно до податкового або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв’язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи. Митні платежі включають: а) мито; б) акцизний податок із ввезе-них на митну територію України підакцизних товарів (продукції);

в) податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції).

Митні правила – встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів Митним кодексом та іншими законами України.

Митне право – це комплексна галузь права, система встановлених (санкціонованих) державою правових норм різної галузевої належності, що регулюють суспільні відносини у сфері митної справи і митної політики

Митне регулювання – регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та інших податків, що справляються при переміщенні товарів через митний кордон України, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України.

Митний режим – комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення.

Митна система – сукупність митних органів, на які покладено завдання.

Митна служба – це система (сукупність) усіх митних органів, які безпосередньо беруть участь у здійсненні митної справи, наділені правовим статусом посадових осіб митних органів.

Митна справа – специфічна діяльність держави та створених нею митних органів у взаємодії з іншими державними органами щодо забезпечення зовнішньополітичної і особливо зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва.

Митна статистика – це об'єктивний та достовірний облік даних про переміщення товарів через митний кордон України.

Митна статистика зовнішньої торгівлі – це узагальнена та відповідним чином систематизована інформація про переміщення товарів через митний кордон України.

Митний склад – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Митний статус товарів – належність товарів до українських або іноземних.

Митна територія – територія, на якій у повному обсязі діють правила, що регулюють ввезення, вивезення і транзит товарів, цінностей та інших предметів.

Митна територія України – це територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установи і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України.

Митний тариф України – це систематизований згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України.

Митниця – митний орган, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України. Митниця є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і діє відповідно до Конституції України, МКУ, інших нормативно-правових актів та на підставі положення, яке затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Митні формальності – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

– Н –

Недоїмка – податкове зобов’язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), узгоджене платником податків або встановлене судом (арбітражним судом), але не сплачене у встановлений строк, а також пеня, нарахована на суму такого податкового зобов’язання.

Непрямі податки – це податки, які визначаються розміром споживання і не залежать від доходу чи майна платника, виступають у вигляді надбавки до ціни товару чи послуги і платником яких є кінцевий споживач даного товару чи послуги.

Нерезиденти – а) юридичні особи, утворені відповідно до законодавства інших держав, які здійснюють свою діяльність за межами України, а також їх відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України, які не здійснюють господарську діяльність відповідно до законодавства України; б) розташовані на території України дипломатичні представництва, консульські установи, інші офіційні представництва іноземних держав та міжнародних організацій, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; в) фізичні особи: іноземці та особи без громадянства, громадяни України, які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі ті, які тимчасово перебувають на території України.

Несупроводжуваний багаж – товари, що відправляються їх власниками – громадянами з оформленням багажних або інших перевізних документів та переміщуються через митний кордон України окремо від цих громадян.

Нетарифне регулювання – це комплекс заходів обмежено-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни.

– О –

Об’єкт оподаткування – майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції

з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

Об'єкти фінансових правовідносин – це фінансові ресурси, які формуються, розподіляються та використовуються внаслідок реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків учасників фінансових відносин.

Об'єкти права інтелектуальної власності – об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення (зазначення походження товарів) та сорти рослин.

Огляд та переогляд – це захід адміністративного попередження, який полягає у фактичній перевірці товарів і транспортних засобів з метою встановлення законності їх переміщення через митний кордон, попередження ввезення заборонених предметів, виявлення таємного їх переміщення, визначення найменування товарів, їх кількості та ціни. Огляд та переогляд проводиться в присутності представника власника товарів і транспортних засобів.

Організація митного контролю – це організаційна діяльність, що спрямована на створення умов, необхідних для виконання митними органами функцій митного контролю в межах митного законодавства України, а також міжнародних договорів укладених Україною, в установленому законом порядку.

Особисті речі – товари, нові і такі, що були у вжитку, призначені для забезпечення звичайних повсякденних потреб фізичної особи, які відповідають меті перебування зазначеної особи відповідно в Україні або за кордоном, переміщуються через митний кордон України у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі, міжнародних поштових та експрес-відправленнях і не призначені для підприємницької діяльності, відчуження або передачі іншим особам.

Обов'язкові платежі – це обов'язкові внески до бюджету відповідного рівня або до позабюджетного фонду, які здійснюються платниками в порядку та на умовах, визначених законодавчими актами.

Обов'язкове страхування – форма страхування, коли страхові відносини виникають згідно із законом, а страхування здійснюється на підставі відповідних законодавчих актів, якими передбачено перелік об'єктів, що підлягають страхуванню, перелік страхових подій, винятки з них, максимальні страхові тарифи і мінімальні страхові суми, рівень страхового забезпечення, інші суттєві моменти.

Одиниця оподаткування – це одиниця виміру (майнового чи грошового) об'єкта оподаткування, стосовно якої встановлюються нормативи і ставки оподаткування.

– II –

Пеня – фінансова санкція за невиконання (неналежне виконання) зобов'язань.

Перевірка (фінансова) – це обстеження і вивчення окремих ділянок фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації або їх підрозділів. Наслідки перевірки оформляються довідкою або доповідною запискою, в разі встановлення порушень складається акт перевірки.

Перевірка як метод фінансового контролю – форма фінансового управління господарською діяльністю, що полягає у спостереженні за об'єктом (процесом) з метою визначення відповідності його реального фінансового становище нормативним вимогам.

Перестрахування – це страхування одним страховиком (цедентом, перестраховальником) на визначених договором умовах ризику виконання всіх або частини своїх обов'язків перед страхувальником в іншого страховика (перестраховика).

Перевізник – особа, яка здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між митними органами на території України або є відповідальною за такі перевезення.

Перевірка обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем – це проведення мит-

ними органами дій щодо встановлення відповідності документації про зазначені товари, транспортні засоби комерційного призначення вимогам, встановленим цим Кодексом та іншими законами України з питань державної митної справи.

Переробка за межами митної території – це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту.

Переробка на митній території – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Періодична митна декларація – може подаватися на регулярне переміщення через митний кордон України товарів однією і тією ж особою на одних і тих же умовах та підставах протягом не більше 180 днів та під зобов'язання про подання додаткової декларації на товари, переміщені за періодичною митною декларацією протягом попереднього календарного місяця.

Підакцизні товари – високорентабельні або монопольні товари, перелік яких і ставки встановлюються Верховною радою України. До таких товарів належать спирт етиловий, коньячний, плодовий, тютюнові вироби, деякі транспортні засоби, пиво, бензин, дизельне пальне.

Пільги – встановлені законодавством або іншими нормативними актами особливі гарантії, що створюють специфічний правовий статус для конкретних осіб (груп осіб) порівняно з іншими особами, який полягає в частковому звільненні від виконання установлених правил, обов'язків або полегшенні умов їх виконання.

Платники податку – фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають)

об'єкти оподаткування або проводять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з Податковим кодексом України.

Повна (вільна) конвертованість – грошова одиниця певної країни обмінюється на будь-які іноземні валюти за всіма видами міжнародних угод.

Податок – установлений законом для досягнення загальнодержавних або місцевого значення цілей обов'язковий індивідуально безоплатний грошовий платіж, який вноситься юридичними та фізичними особами у державний чи місцевий бюджет за наявності матеріальних передумов (доходу, прибутку чи майна) у чітко визначені строки та у передбачених законодавством розмірах і не призначений для конкретних витрат.

Податкова вимога – письмова вимога органу державної податкової служби до платника податків щодо погашення суми податкового боргу.

Податкова декларація – документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Податкова дієдатність – передбачена нормами податкового права здатність своїми діями створювати і реалізовувати права й обов'язки.

Податкова застава – спосіб забезпечення сплати платником податків грошового зобов'язання та пені, не сплачених таким платником у строк, визначений Податковим кодексом України.

Податкове законодавство (у вузькому розумінні) – це лише чинні законодавчі акти (у тому числі Конституція як законодавчий акт вищої юридичної сили), які регулюють суспільні відносини у сфері оподаткування.

Податкове законодавство (у широкому розумінні) – це вся сукупність (система) чинних нормативно-правових актів, які регулюють суспільні відносини у сфері оподаткування.

Податковий кодекс – це єдиний законодавчий акт, який систематизує податкову галузь права, надає сукупність приписів, норм, переконань у сфері податкових процесів.

Податкова консультація – допомога контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретно норми закону або нормативно-правового акта з питань адміністрування податків чи зборів, контроль за справляння яких покладено на такий контролюючий орган.

Податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти й своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Податкова пільга – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, в меншому розмірі за наявності підстав, визначених пунктом.

Податкове повідомлення – рішення - письмове повідомлення контролюючого органу (рішення) про обов'язок платника податків сплатити суму грошового зобов'язання, визначену контролюючим органом у випадках, передбачених Податковим кодексом та іншими актами законодавства, контроль за виконанням яких покладено на органи державної податкової служби, або внести відповідні зміни до податкової звітності.

Податкова система – це сукупність встановлених у країні податків, зборів та обов'язкових платежів, які взаємопов'язані, органічно доповнюють один одного та мають різну спрямованість.

Податкове право – сукупність норм, які регулюють суспільні відносини у сфері стягування податків та обов'язкових платежів до бюджетів і державних цільових фондів, установлюючи при цьому права, обов'язки та відповідальність сторін.

Податкова політика – діяльність держави у сфері встановлення і стягнення податків, головними критеріями якої є економічна ефективність і соціальна справедливість.

Податкові правовідносини – відносини, що виникають на підставі податкових норм, які встановлюють, змінюють чи відмінюють податкові платежі, та у зв'язку з юридичними фактами, учасники яких наділені суб'єктивними правами та несуть юридичні обов'язки, пов'язані зі сплатою податків та зборів до бюджетів і цільових фондів та поданням податкової звітності.

Податкова соціальна пільга – сума, на яку платник податку з доходів фізичних осіб має право зменшити суму свого загального місячного оподаткованого доходу, отриманого з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати.

Податковий контроль – це система заходів, що використовуються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Попередній документальний контроль – контрольні заходи, які полягають у перевірці документів та відомостей, необхідних для здійснення державних санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фіто санітарного, екологічного контролю, та здійснюються митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України щодо товарів, у тому числі продуктів та сировини тваринного походження, що переміщуються через митний кордон України.

Попередня митна декларація – подається до ввезення в Україну товарів, транспортних засобів комерційного призначення (у тому числі з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України.

Право – система норм (правил поведінки) і принципів, встановлених або визначених державою як регулятори суспільних відносин, які формально закріплюють міру свободи, рівності та справедливості

відповідно до суспільних, групових та індивідуальних інтересів (волі) населення країни, забезпечуються всіма заходами легального державного впливу аж до примусу.

Правопорушення – це суспільно шкідливе, винне, протиправне діяння, здійснення якого передбачає юридичну відповідальність.

Правосуб'єктність суб'єктів фінансових правовідносин – здатність фізичних та юридичних осіб у встановленому порядку бути суб'єктами фінансових правовідносин, тобто носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків у конкретних фінансових правовідносинах, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням централізованих та децентралізованих фондів коштів, а також нести юридичну відповідальність за свої дії.

Податковими правопорушеннями – це протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених Податковим кодексом України та іншим законодавством.

Правове регулювання – форма регулювання суспільних відносин, яка забезпечує відповідність поведінки їхніх учасників вимогам і дозволам, що містяться у нормах права.

Правоздатність – здатність особи мати права та обов'язки.

Приватне право – це сукупність правових норм різних галузей права, предметом регулювання яких є відносини у сфері приватних, індивідуальних інтересів юридично рівних суб'єктів за допомогою переважно диспозитивного методу регулювання.

Посадові особи підприємств – керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за додержання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України, укладеними у встановленому законом порядку.

Посадові особи представництв іноземних держав та міжнародних організацій – акредитовані в Україні глави дипло-

матичних представництв та члени дипломатичного персоналу, посадові особи консульських установ, представники іноземних держав при міжнародних організаціях, посадові особи міжнародних організацій.

Порушення митних правил – адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений Митним кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред’явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів Митним кодексом чи іншими законами України, і за які Митним кодексом передбачена адміністративна відповідальність.

Правовласник – особа, якій відповідно до закону належать майнові права на об’єкт права інтелектуальної власності, або особа, яка діє від її імені в межах наданих повноважень.

Пропуск товарів через митний кордон України – надання органом доходів і зборів відповідній особі дозволу на переміщення товарів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення.

Процесуальні фінансово-правові норми – норми, які визначають порядок діяльності учасників фінансових правовідносин у сфері мобілізації, розподілу та використання фондів коштів і встановлюють процедуру застосування та дії матеріальних фінансово-правових норм.

– Р –

Ревізія – метод документарного контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності; спосіб документального викриття недостач, роз-

трат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За наслідками ревізії складається акт.

Режим зони митного контролю – це встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю.

Резиденти – це: а) юридичні особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України, з місцезнаходженням на її території, а також їх відокремлені підрозділи за кордоном, що не здійснюють господарської діяльності; б) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; в) фізичні особи: громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають постійне місце проживання в Україні, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за кордоном; г) відокремлені підрозділи іноземних юридичних осіб з місцезнаходженням на території України, які здійснюють господарську діяльність відповідно до законодавства України; д) інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, у тому числі постійне представництво інвестора-нерезидента.

Реімпорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Реєкспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Робота поза робочим часом, установленим для митного органу – робота посадових осіб митного органу, що здійснюється

в надурочний час (понад тривалість робочого дня, установленого для митного органу), нічний час, вихідні, святкові та неробочі дні.

Робочий час, установлений для митного органу – тривалість робочого дня та режим роботи, встановлені відповідно до законодавства України про працю, правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіками змінності для митного органу.

Розслідування – засіб контролю, притаманний органам фінансового контролю, правоохоронним органам, який полягає у виявленні, розкритті та припиненні злочинів у фінансовій та митній сфері.

Ручна поклажа – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України разом з цими громадянами або уповноваженими ними особами без оформлення багажних чи інших перевізних документів.

Річний фінансовий звіт митниці – звіт про результати фінансово-господарської діяльності регіональної митниці за попередній календарний рік.

– С –

Санкція – частина норми права, що передбачає заходи впливу, які можуть бути застосовані до осіб, що не дотримуються розпоряджень податкових норм.

Санкція фінансово-правової норми – вказівка на юридичні наслідки виконання чи невиконання правил поведінки, встановленої у диспозиції, або умов, визначених у гіпотезі фінансово-правової норми; спосіб захисту приписів, установлених фінансово-правовою нормою.

Сертифікат про походження товару – це документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом даної країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару.

Сертифікат про регіональне найменування товару – це документ, який підтверджує, що товари відповідають визначенню,

характерному для відповідного регіону країни, та виданий компетентним органом відповідно до законодавства країни вивезення товару.

Склад тимчасового зберігання – це відповідним чином облаштовані приміщення та/або криті чи відкриті майданчики, резервуари, холодильні чи морозильні камери, призначені для тимчасового зберігання товарів під митним контролем до поміщення їх у митний режим.

Складний юридичний факт – це багатоаспектне (однак ціле) явище, то фактичний склад – це сукупність різних явищ.

Спеціальна митна статистика – це система збирання, опрацювання, аналізу, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації, що відображає діяльність митних органів при здійсненні ними державної митної справи.

Спеціально виготовлене сховище (тайник) – сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані та пристосовані з цією метою конструктивні ємності чи предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

Співстрахування – це страхування одного об'єкта кількома страховиками.

Судно закордонного плавання – українське або іноземне судно, яке здійснює міжнародні перевезення товарів та/або пасажирів та прибуває на митну територію України або вибуває за її межі.

Супроводжуваний багаж – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни, з оформленням багажних або інших перевізних документів.

Ставка податку – розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування.

Страхове відшкодування (страхова виплата) – це грошова сума, що виплачується страховиком, відповідно до умов договору страхування, при настанні страхового випадку.

Страхова шкода – вартість повністю знищеного в результаті страхової події майна або знеціненої частини пошкодженого майна, вираженої у грошовій формі.

Страхова діяльність – це врегульована нормами права, здійснювана на підставі ліцензії господарська діяльність суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або фізичним особам (страхувальникам) за рахунок грошових фондів (страхових резервів), які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів, щодо захисту їх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків).

Страхове право України – це галузь національного праваознавства, яка вивчає закономірності виникнення, існування та припинення правових відносин у галузі страхової діяльності, а також сукупність правових норм, що регулюють порядок організації та діяльності страхових організацій України, взаємовідносини між страховиком і страхувальником, що складаються у процесі передачі юридичними і фізичними особами за певну плату ризику матеріальних і фінансових втрат спеціалізованій організації, яка в разі настання обумовленої в договорі (полісі) події здійснює відповідні грошові виплати потерпілим.

Страховий ризик – це ймовірна подія чи сукупність подій, на випадок яких здійснюється страхування.

Страховання – це діяльність спеціально уповноважених державних організацій та суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів.

Страхова сума – грошова сума, у межах якої страховик, відповідно до умов страхування, зобов'язаний провести виплату при настанні страхового випадку.

Страховий ризик – це: певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання.

Страховий тариф – це ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування.

Страховий фонд визначається як сукупність виділених та зарезервованих запасів матеріальних благ, що призначені для здійснення страхового захисту (не компенсації, а й подолання наслідків реалізації страхового ризику).

Суб'єкт оподаткування – юридична або фізична особа, якій належить сплачувати податок відповідно до норми закону.

Суб'єкти фінансових правовідносин – юридичні та фізичні особи, які можуть бути носіями суб'єктивних юридичних прав та обов'язків у фінансових відносинах.

Суб'єкти фінансового права – юридичні та фізичні особи, які мають правосуб'єктність, тобто правоздатність і дієздатність у сфері фінансових відносин.

Судовий збір – це загальнодержавний збір, який сплачується на всій території України за подання заяв, скарг до суду, а також за видачу судами документів, та входить до складу судових витрат.

-Т-

Тактичний фінансовий контроль – контроль, який вирішує поточні питання фінансової діяльності підприємств, установ, організацій.

Тарифна квота - визначений обсяг товару, в межах якого ввезення або вивезення такого товару здійснюється за пільговою ставкою мита або без застосування мита.

Термін сплати податку – встановлена законодавством дата, не пізніше якої податок має бути сплаченим.

Тимчасова митна декларація – подається, якщо декларант або уповноважена ним особа не володіє точними відомостями про характеристики товарів, необхідні для заповнення митної декларації у звичайному порядку, за умови, що вона містить дані, достатні для розміщення їх у заявлений митний режим, та під зобов'язання про подання додаткової декларації у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової митної декларації.

Тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного при-

значення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Тимчасове вивезення – це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Товари – будь-які рухомі речі, в тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі.

Торгівля іноземною валютою – купівля, продаж, обмін іноземної валюти та здійснення операцій з валютними деривативами резидентами і нерезидентами (юридичними та фізичними особами).

Торговий патент – державне свідоцтво з обмеженим строком дії, яке засвідчує право суб'єкта господарювання (його відокремленого підрозділу) на провадження певного виду підприємницької діяльності та користування яким передбачає своєчасне внесення до бюджету відповідного збору.

Транзит – це митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома митними органами України або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Транспортні засоби – транспортні засоби комерційного призначення, транспортні засоби особистого користування, трубопроводи та лінії електропередачі.

Транспортні засоби комерційного призначення – будь-яке судно (у тому числі самохідні та несамохідні ліхтери та баржі, а також судна на підводних крилах), судно на повітряній подушці, повітряне судно, автотранспортний засіб (моторні транспортні засоби, причепа, напівпричепа) чи рухомий склад залізниці, що використовуються в міжнародних перевезеннях для платного транспортування осіб або для платного чи безоплатного промислового чи комерційного транспортування товарів разом з їхніми звичайними запасними частинами, приладдям та устаткуванням, а також мастилами та паливом, що містяться в їхніх звичайних баках упродовж їхнього транспортування разом із транспортними засобами комерційного призначення.

Технологічна схема – це встановлена керівництвом митного органу, обов'язкова для виконання послідовність дій співробітників підрозділів митного органу під час здійснення операцій митного контролю та митного оформлення. Технологічна схема може регламентувати діяльність як одного окремо взятого підрозділу, так і декількох підрозділів митного органу в комплексі, а також взаємодію підрозділів митного органу з підрозділами інших контролюючих органів (служб): ветеринарної, санітарної, фіто - санітарної, екологічної, підрозділами Державної прикордонної служби України та ін. Затверджуються технологічна схема Кабінетом Міністрів України.

–У–

Уповноважувальні фінансово-правові норми – норми, які встановлюють права учасників фінансових правовідносин на здійснення дій по мобілізації, розподілу та використанню фондів коштів. Вони допомагають приймати самостійні рішення у сфері фінансової діяльності, дають право вибору поведінки, але у певних межах.

Українські товари – товари: а) які повністю отримані (вироблені) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України. Товари, повністю отримані (вироблені) на митній території України, не мають митного статусу українських товарів, якщо вони отримані (вироблені) з товарів, які не перебувають у вільному обігу на митній території України; б) ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на цій території; в) отримані (вироблені) на митній території України виключно з товарів, зазначених у підпункті «б», або з товарів, зазначених у підпунктах «а» і «б».

Умовне звільнення від оподаткування митними платежами – звільнення від сплати нарахованого податкового зобов'язання у разі поміщення товарів у митні режими, що передбачають звільнення від оподаткування митними платежами за умови дотримання вимог митного режиму.

Уповноважена особа (представник) – особа, яка на підставі договору або належно оформленого доручення, виданого декларантом, наділена правом вчиняти дії, пов'язані з проведенням митних формальностей, щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення від імені декларанта.

Управління ризиками – це робота митних органів з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів. Під ризиком розуміється ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Усне опитування громадян та посадових осіб підприємств під час здійснення митного контролю – це отримання посадовою особою митного органу інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією.

Ухилення від сплати податків – це повне або часткове уникнення оподаткування незаконним шляхом, включаючи приховування оподаткованого прибутку, зменшення суми податку завдяки поданню в податкові органи завідомо неправдивих даних або документів.

Фактурна вартість товару – ціна товару, що переміщується через митний кордон України, та зазначена в рахунку-фактурі (фактурі-проформі, касових або товарних чеках, ярликах, інших документах роздрібної торгівлі, які містять відомості щодо вартості таких товарів).

Фінансове законодавство – галузь законодавства, що є сукупністю законів та інших нормативно-правових актів, у яких фінансово-правові норми мають своє зовнішнє вираження і становлять джерело фінансового права.

Фінансове право – галузь публічного права, яка містить сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини щодо мобілізації, розподілу, використання і контролю централізованих і децентралізованих фондів держави та органів місцевого самоврядування з метою забезпечення їх належного функціонування.

Фінансове право як галузь права – система правових норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають у процесі утворення, розподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів коштів держави, органів місцевого самоврядування, необхідних для реалізації їх завдань і функцій.

Фінансове правопорушення – це протиправне діяння (дія або бездіяльність) колективного або індивідуального суб'єкта фінансового права у сфері фінансової діяльності держави, муніципальних органів влади, за яке законодавством передбачена фінансова відповідальність (фінансові санкції).

Фінансовий контроль – регульована правовими нормами систематична діяльність державних та недержавних контролюючих суб'єктів, наділених спеціальними повноваженнями, яка спрямована на забезпечення ефективності, раціональності, законності і фінансової дисципліни у процесі формування, розподілу та використання державних і муніципальних фінансових ресурсів.

Фінансові правовідносини – урегульовані нормами фінансового права суспільні відносини, учасники яких виступають як носії юри-

дичних прав і обов'язків щодо формування, розподілу і використання державних грошових фондів.

Фінансово-правова відповідальність – вид правової відповідальності, що полягає в застосуванні фінансових санкцій, якими на винного у вчиненні фінансового правопорушення покладається обов'язок відшкодувати заподіяну державі матеріальну шкоду (при цьому немає потреби використовувати цивільно-правові засоби), винний несе покарання за вчинене правопорушення.

Фінансово-правова норма – це встановлені державою і забезпечені засобами державного примусу загальнообов'язкові правила поведінки у фінансових відносинах щодо формування, розподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів, які закріплюють юридичні права та юридичні обов'язки їх учасників.

Фінансово-правові санкції – заходи, що мають фінансово-майновий характер, забезпечені примусовою силою держави, містяться у фінансово-правових нормах, застосовуються у спеціальному процесуальному порядку до суб'єкта фінансової діяльності, юридичної або фізичної особи у разі невиконання або виконання нею неналежним чином вимог законодавства про порядок формування, розподілу, використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів.

Фінансово-правовий інститут – сукупність фінансово-правових норм, які регулюють певне коло однорідних та взаємопов'язаних суспільних відносин у сфері фінансової діяльності і утворюють відокремлену групу.

Фінансово-правові акти – прийняті в установленій формі рішення державних органів, органів місцевого самоврядування з питань фінансової діяльності, що належать до їх компетенції.

Форматологічний контроль – це автоматизована перевірка правильності заповнення даних митних декларацій та повернення результатів перевірки; перевірка митних декларацій та інших документів на достовірність та законність; здійснення статистичного, валютного контролю, контролю нарахованих митних платежів, контролю правильності застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

–Ц–

Ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті – це загальна сума всіх платежів, які були здійснені або повинні бути здійснені покупцем оцінюваних товарів продавцю або на користь продавця через третіх осіб та/або на пов'язаних із продавцем осіб для виконання зобов'язань продавця.

Ціноутворення – це процес встановлення цін на товари та послуги, що пропонуються на ринку.

–Ч–

Часткова (обмежена) конвертованість валюти – конвертованість, що обмежена певним колом іноземних валют та операцій

«**Червоний коридор**» – частина зони митного контролю на території (у приміщенні) аеропорту, призначена для здійснення в установленому законодавством порядку митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон України, підлягають обов'язковому письмовому декларуванню, а також оподаткуванню чи на переміщення яких через митний кордон України встановлено заборони чи обмеження.

–Ю–

Юридичні дії – це факти, які породжують, змінюють або припиняють правовідносини на основі волевиявлення людей. У свою чергу вони поділяються на правомірні і неправомірні (наприклад, усі види правопорушень).

Юридичні події – це такі обставини, які породжують, змінюють або припиняють правовідносини незалежно від волі людей.

Юридичні факти – конкретні життєві обставини, з якими норми права пов'язують виникнення, припинення або зміну правових відносин.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-законодавчі джерела

11. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст. 141. URL: <https://bit.ly/2GeSeRP>.
12. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. №4495-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45, 46-47, 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
13. Податковий кодекс України від 02.11.2010 р. №2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. №13-14, 15-16, 17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
14. Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. №330. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-2022-п>.
15. Положення про Державну митну службу України : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. №227. Офіційний вісник України. 2019. № 26. Ст. 900. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
16. Положення про митні декларації : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. №450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text>
17. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо врегулювання процедури складання митних декларацій на товари, які класифікуються у межах однієї товарної позиції згідно з УКТ ЗЕД, відповідно до Митного кодексу Європейського Союзу : Закон України від 27.07.2022 р. №2458- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2458-20#Text>
18. Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу

- IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 15.08.2022 р. №2510-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2510-20#Text>
19. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. №2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20>.
  20. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану : Закон України від 01.04.2022 р. № 2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20>.
  21. Про державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 р. №1777-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 2. Ст. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>
  22. Про Державну митну службу України : Указ Президента України від 29.11.1996 р. №1145/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1145/96#Text>
  23. Про деякі питання реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну митну політику : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.05.2020 р. №569-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#Text>
  24. Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України, обмеження і заборони щодо поміщення окремих товарів у зазначений митний режим і визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 р. №295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-2013-%D0%BF#Text>
  25. Про діяльність митних брокерів : наказ Міністерства фінансів України від 04.08.2015 р. №693. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1036-15#Text>

26. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України : Закон України від 04.11.1999 р. №1212-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. №51. Ст. 454. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-14#Text>
27. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну : Закон України від 22.12.1998 р. №331-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. №11. Ст. 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>
28. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. №1424. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-п> .
29. Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.04.2022 р. №426. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-п>.
30. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України : наказ Державної митної служби України від 17.11.2005 р. №1118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1428-05#Text>
31. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту : Закон України від 22.12.1998 р. №330-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 9-10. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>
32. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту : Закон України від 22.12.1998 р. №331-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 12-13. Ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14>
33. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. №29. Ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

34. Про Митний тариф України : Закон України від 01.06.2020 р. №674-IX. Офіційний вісник України. 2020. № 55. Ст. 1694. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#n11>
35. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21.01.1994 р. №3857-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. №18. Ст. 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
36. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. №227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>.
37. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ МФУ від 30.05.2012 року №631. URL: <https://customs.gov.ua/nakaz-no-631>.
38. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій: Наказ МФУ від 29 травня 2012 року №623. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0988-12#Text>.
39. Деякі питання єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Постанова КМУ від 22 липня 2020 року №627. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/627-2020-%D0%BF#Text>
40. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року №586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.
41. Про затвердження Інструкції з організації роботи посадових осіб митних органів під час здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України. Наказ МФУ від 05.02.2013 року №61. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-13#Text>.

42. Положення про дозвільну систему: Постанова КМУ від 12 жовтня 1992 року №576. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text>.
43. Про внесення змін до пункту 11 Положення про дозвільну систему: Постанова КМУ від 10 травня 2022 року №565. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2022-%D0%BF#Text>.
44. Кодекс України про адміністративне правопорушення від 07.12.1984 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
45. Проект Кодексу України про адміністративні проступки. URL: https://spo.fpsu.org.ua/images/2022/1125_1.pdf.
46. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року №2341 –III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

Навчально-наукові літературні джерела

47. Гребельник О. П. Митна справа : підручник. 5-те вид. оновл. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 412 с.
48. Додів Є. В. Науково-практичний коментар Митного кодексу України. Київ : Професіонал, 2022. – 664 с.
49. Експертиза в митній справі та зовнішньоекономічній діяльності : навч. посіб. / [О. Г. Мельник, О. З. Микитин, О. Ю. Григор'єв. Львів : Міські інформаційні системи, 2020. – 72 с.
50. Зима О. Т. Митне право : конспект лекцій. Харків : Право, 2018. – 126 с.
51. Іванова Т. В. Митна справа : практикум : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 162 с.
52. Кадала В. В., Гузенко О. П. Організація діяльності підрозділів митної служби України : навч. посіб. / за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Львів : Вид-ць Марченко Т.В., 2022. – 279 с.
53. Кормич Б. А. Митна політика України : підручник. Одеса : Юридична література, 2021. – 256 с.
54. Кормич Б. А., Коваль Н. О. Митне право : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2021. – 132 с.

55. Митне право України : навч. посібн. / А. І. Годяк, О. М. Ілюшик, Я. П. Павлович-Сенета. Львів : СПОЛОМ, 2017. – 308 с.
56. Митне право ЄС : навч.-метод. посіб. / Г. Л. Карпенко, Н. О. Коваль, О. Є. Панфілова. Одеса : Фенікс, 2020. – 118 с.
57. Митна справа : підручник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, В. О. Терлецька. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2021. – 240 с.
58. Митна справа : підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський ; за ред. П. В. Пашка. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 572 с.
59. Митна справа : підручник / М. І. Крупка, О. В. Грін, О. Т. Замасло та ін. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 572 с.
60. Федотов О. П. Організація митного контролю : навч.-метод. посіб. Одеса, 2020. – 144 с.
61. Фінансове право : підручник / В. В. Кадала, О. П. Гузенко, В. В. Шеховцова, В. С. Котковський ; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Львів : Вид-ць Марченко Т.В., 2021. – 334 с.
62. Шевчук Л. М. Митне право : практикум. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 56 с.

Додаткові навчально-наукові літературні джерела

63. Брачук А. О. Реалізація принципу сприяння торгівлі у митному законодавстві : автореф. дис. .... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2019. – 22 с.
64. Гузенко О. П., Рекуненко Т. О. Інституційність, правові та сутнісні аспекти митних режимів в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2022. №1. (78). – С.61–70.
65. Гузенко О. П. Окреслення історичних сегментів першого етапу розвитку правового становлення митного контролю в Україні Історія торгівлі, податків та мита : матеріали XVI Міжнар. наук. конф. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2022. 245 – С. 145–147.
66. Денисенко С. І. Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі : монографія. Суми : Ярославна, 2019. – 300 с.

67. Дорофеева Л. М. Реформування митних органів України в умовах євроінтеграції : монографія. Ужгород : Гельветика, 2017. – 444 с.
68. Дуженко С. А. Провадження у справах про порушення митних правил : монографія / за заг. ред. М. Г. Шульги. Харків : Оберіг, 2017. – 170 с.
69. Кадала В. В., Гузенко О. П. Окремі аспекти законодавчих новацій в умовах воєнного стану: митні органи України. Правовий часопис Донбасу. 2022. №2 (79). – С.71–79.
70. Кадала В. В., Гузенко О. П. Організаційно-правові процедури митного контролю. Правовий часопис Донбасу. 2021. №1 (74). – С.70–77.
71. Кадала В. В. Окремі історичні аспекти початкового етапу розвитку митної справи в Україні. Історія торгівлі, податків та мита : матеріали XVI Міжнар. наук. конф. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2022. – С. 36–38.
72. Князев В. С. Зберігання та розпорядження майном, що перейшло у власність держави: митно-правовий аспект : монографія. Ужгород : Гельветика, 2020. – 330 с.
73. Лемеха Р. І. Теоретико-методологічні та правові засади митних режимів в Україні : монографія. Ужгород : Гельветика, 2020. – 344 с.
74. Маслова А. Б. Органи, що реалізують державну митну політику, як складова системи публічного адміністрування: організаційно-правові аспекти реформування : монографія. Ужгород : Гельветика, 2020. – 388 с.
75. Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України : монографія / К. О. Ващенко, П. В. Пашко, С. В. Онишко та ін.; за наук. ред. д. е. н., проф. П. В. Пашка, д. е. н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – 518 с.
76. Прокопенко В. В. Виконання митних формальностей при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту : монографія. Дніпро : Ун-т митної справи та фінансів, 2018. – 336 с.

77. Реформування митної системи України в умовах європейської інтеграції : монографія / О. Г. Мельник, М. Є. Адамів, А. В. Тодощук. Львів : Міські інформаційні системи, 2018. – 215 с.
78. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави : монографія / О. П. Гребельник, П. В. Пашко, С. В. Шевчук, О. Є. Сушкова та ін. ; за ред. д. е. н., проф. О. П. Гребельника. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. – 266 с.
79. Система управління ризиками в державній митній справі України : монографія / за заг. ред. О. А. Фрадинського. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи НДІ ФП УДФСУ, 2019. – 228 с.
80. Сучасний стан та перспективи розвитку митних правовідносин в Україні : колективна монографія / за заг. ред. Д. В. Приймаченка. Дніпро : Гельветика, 2018. – 272 с.
81. Хома В. О., Царенко В. І. Актуальні проблеми удосконалення системи протидії митним правопорушенням : монографія. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2018. – 194 с.

Електронні адреси Internet ресурсів

82. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
83. Офіційний сайт: Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak>
84. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua/>
85. Офіційний сайт Електронної митниці. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/elektronna-mitnitsya/>.
86. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/state-service-for-financial-monitoring>.
87. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/state-treasury>.

88. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL:https://mof.gov.ua/uk/the_state_audit_service_of_ukraine-381.
89. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL:<https://mof.gov.ua/uk/state-fiscal-service-state-fiscal-service>.
90. Офіційний сайт Державної податкової служби. URL: https://mof.gov.ua/uk/derhavna_podatkova.
91. Офіційний сайт Єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». URL: <https://cabinet.customs.gov.ua>.
92. Запобігання та протидія корупції на митниці. URL: <https://customs.gov.ua/zapobigannia-proiavam-koruptsiyi>.
93. Офіційний сайт Платформа LIGA:ZAKON Законодавство України. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT2033.html.
94. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
95. Офіційний вебпортал Державної фіскальної служби України «Митна статистика». URL: <http://sfs.gov.ua/ms/>.
96. Офіційне видання Державної фіскальної служби України. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7836>.
97. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL.: <https://www.mof.gov.ua/uk>.
98. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: Постанови та Накази. URL.: <https://mof.gov.ua/uk/postanovi>.
99. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: Статистичний збірник. URL.: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>.
100. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. URL.: <https://www.me.gov.ua>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Митна декларація – форма МД-2

УКРАЇНА (Форма МД-2)		1 ДЕКЛАРАЦІЯ		А МІТНИЙ ОРГАН ВІДПРАВЛЕННЯ/ПРИЗНАЧЕННЯ	
1 6	2 Відправник/Експортер №	3 Форми		4 Видь, опис	
		5 Всього т/а		6 Всього м/а	
		7 Довільний номер		9 Особа, відповідальна за фінансове врегулювання №	
		8 Одержувач №		10 Країна перш. прями/остат.	
		11 Торг. країна/ Країна вироб.		12 Відомості про вартість	
		13 ЄСП		14 Декларант/Представник №	
		15 Країна відправлення/експорту		16 Країна походження	
		17 Код країни признач.		18 Ідентифікація і країна реєстрації трансп. засобу при відправленні/привізті	
		19 Код		20 Умови поставки	
		21 Ідентифікація і країна реєстрації активного транспортного засобу на кордоні		22 Валюта та загальна ому за рахунок	
23 Курс валюти		24 Характер узди			
25 Вид транспорту на кордоні		26 Вид транспорту в межах країни			
27 Місце навантаження/розвантаження		28 Фінансові та банківські відомості			
29 Митний орган вибуди/Ізду		30 Місце нахождення товарів			
1 6	31 Вантажні місця та опис товарів	32 Товар №		33 Код товару	
		34 Код країни походж.		35 Вага бруutto (кг)	
		36 Преференц.		37 ПРОЦЕДУРА	
		38 Вага нетто (кг)		39 Каота	
		40 Загальна декларація/Політичний документ		41 Додаткові описи виміру	
		42 Ціна товару		43 Код МВБ	
		44 Додаткові інформації/ Подані документи/ Сертифікати і дозволити		45 Коригування	
		46 Статистична вартість		47 Нарухування платежів	
		48 Відстрочення платежів		49 Ревізити складу	
		В ПОДРОБИЦІ РОЗРАХУНКІВ			
Усього:					
50 Принципал №		Підпис:		С МІТНИЙ ОРГАН ВІДПРАВЛЕННЯ	
51 Передбачуваний митний орган (і країна) транзитну		Місце і дата:			
52 Гарантія не дійсна для		Код		53 Митний орган (і країна) призначення	
ДИ ВІДМІТКИ МІТНОГО ОРГАНУ ВІДПРАВЛЕННЯ/ПРИЗНАЧЕННЯ		Печатка:		54 Місце і дата:	
Результат:				Підпис і правище декларанта/представника:	
Накладення пломби:		Номер:			
Тип:					
Строк доставки (дата):					
Підпис:					

ДОДАТОК 2

Бланк декларації транскордонного переміщення фізичними особами валютних цінностей

Додаток
до постанови Кабінету Міністрів України
від 27 лютого 2019 р. № 203

	Бланк декларації транскордонного переміщення фізичними особами валютних цінностей	UA А. Номер декларації
<i>Перед заповненням бланку прочитайте примітки на звороті</i> ЗАПОВНІТЬ ВЕЛИКИМИ ЛІТЕРАМИ / ПОЗНАЧТЕ ПОТРІБНЕ		
1. Ви ☐ В'їжджаєте до України ☐ В'їжджаєте з України		
2. Особисті дані ☐ Чоловік ☐ Жінка		
Прізвище	Місце видачі	Дата видачі
Ім'я та по батькові	Регстраційний номер облікової картки платника податків	Д Д М М Р Р Р Р Р Р
Громадянство	Адреса реєстрації (вулиця, номер будинку, квартири)	
Дата народження	Місто	Д Д М М Р Р Р Р Р Р
Місце народження	Поштовий індекс / код	
Документ ☐ Паспорт у формі книжки ☐ Паспорт у формі картки ☐ Інший	Країна	
Номер паспорта / іншого документа		
3. Власник - Ви ☐ Так (переходьте до пункту 4) ☐ Ні, власником є: (вказати інформацію про власника) ☐ Юридична особа ☐ Фізична особа		
Найменування юридичної особи	Адреса (вулиця, номер будинку, квартири)	
Код згідно з ЄДРПОУ / реєстраційний номер облікової картки платника податків	Місто	
Прізвище	Поштовий індекс / код	
Ім'я та по батькові	Країна	
4. Відомості про валютні цінності Сума/Вага (цифрами та словами) Валюта/Метал/Назва		
Банкноти, монети		
Інше		
5. Походження і мета використання валютних цінностей		
Походження		
Мета використання		
Одержувачем є Ви ☐ Так (переходьте до пункту 6) ☐ Ні, одержувачем є: (вказати інформацію про власника) ☐ Юридична особа ☐ Фізична особа		
Юридична особа	Адреса (вулиця, номер будинку, квартири)	
Код згідно з ЄДРПОУ / реєстраційний номер облікової картки платника податків	Місто	
Прізвище	Поштовий індекс / код	
Ім'я та по батькові	Країна	
6. Відомості про транспортний засіб		
Вид транспорту ☐ Повітряний ☐ Водний ☐ Автомобільний ☐ Залізничний ☐ Інший		
Транспортна компанія	Номер для пошляк	
Країна відправлення	Дата відправлення	Д Д М М Р Р Р Р Р Р
Країна транзиту	Дата транзиту	Д Д М М Р Р Р Р Р Р
Країна призначення	Дата прибуття	Д Д М М Р Р Р Р Р Р
7. Підпис декларанта		
Я заявляю, що всі наведені вище відомості є достовірними. Мені відомо, що надання недостовірних, неточних чи неповних відомостей тягне за собою відповідальність згідно з законом.	В. Підпис і печатка компетентного органу	С. Для службових відміток
дата	Д Д М М Р Р Р Р Р Р	

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ:

Декларація заповнюється власноручно громадянином, який досяг 16-річного віку, або уповноваженою ним особою.

Декларування валютних цінностей фізичними особами при їх транскордонному переміщенні здійснюється з урахуванням частини першої статті 8 Закону України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII "Про валюту і валютні операції" та статей 371, 374 Митного кодексу України.

Ви повинні заповнити цей бланк, якщо:

здійсноєте транскордонне переміщення валюти України, іноземної валюти та банківських металів у сумі, що дорівнює або перевищує еквівалент 10 000 євро;

здійсноєте вивезення за межі митної території України платіжних документів та цінних паперів (акцій, облігацій, купонів до них, векселів (тратт), боргових розписок, акредитивів, чеків, банківських наказів, депозитних сертифікатів, інших фінансових та банківських документів), виражених у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах, сумарна фактурна вартість яких перевищує еквівалент 10 000 євро;

здійсноєте ввезення на митну територію України платіжних документів та цінних паперів (акцій, облігацій, купонів до них, векселів (тратт), боргових розписок, акредитивів, чеків, банківських наказів, депозитних сертифікатів, інших фінансових та банківських документів), виражених у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах, сумарна фактурна вартість яких перевищує еквівалент 1000 євро, у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, та сумарна фактурна вартість яких перевищує еквівалент 500 євро та/або сумарна вага яких перевищує 50 кілограмів, у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України.

Надання недостовірних, неточних чи неповних відомостей у декларації тягне за собою відповідальність згідно із законом.

ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ

Декларація заповнюється в одному примірнику. Відомості, що не вмістилися на одному бланку декларації, зазначаються громадянином або уповноваженою особою на окремих бланках декларації (додаткових аркушах). При цьому у верхньому правому куті лицьового боку кожного додаткового аркуша декларації громадянином або уповноваженою особою учиняється запис "Додатковий аркуш". Заповнені додаткові аркуші є невід'ємною частиною декларації.

Відомості зазначаються громадянином або уповноваженою особою українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою міжнародного спілкування.

Всі білі поля заповнюються декларантом великими літерами темними чорнилами; сірі поля, позначені латинськими літерами A, B, C, заповнюються посадовою особою митниці.

Декларація не приймається до митного оформлення посадовою особою митниці в разі заповнення декларації, форма якої відрізняється від установленної, та з порушенням вимог порядку заповнення;

Разом із заповненою декларацією для митного контролю та митного оформлення товарів громадянином або уповноваженою особою подаються такі документи:

документи, що посвідчують особу та підтверджують країну постійного проживання громадянина або уповноваженої особи;

документи, що підтверджують зняття готівки з власних рахунків у банках та придбання особою банківських металів у банках та/або Національному банку, визначені у пункті 18 постанови Правління Національного банку України від 2 січня 2019 р. № 5 "Про затвердження Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті".

1. В'їжджає до України / Вийжджає з України: у полі для зазначення напрямку переміщення ставиться Х-подібна позначка в потрібній рамці.

2. Особисті дані: заповнюється шляхом внесення документально підтверджених даних про фізичну особу.

3. Особисті дані про власника: якщо Ви не є власником валютних цінностей, вкажіть дані власника. Власником може бути фізична або юридична особа. Відмітьте Х-подібною позначкою в потрібній рамці і впишіть дані.

4. Відомості про валютні цінності: зазначається точна сума у кожній валюті цифрами та словами, для банківських металів — вага у грамах та вартість у євро кожного банківського металу цифрами та словами, для платіжних документів та цінних паперів — назва та вартість словами та цифрами. Під час декларування інформація зазначається у такому форматі, наприклад: 10 500 (ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ П'ЯТСОТ) ЄВРО, 18 300 (ВІСНАДЦЯТЬ ТИСЯЧ ТРИСТА) ДОЛАРИВ США, 500 Г (П'ЯСОТ ГРАМІВ) ЗОЛОТА, 17 000 (СІМНАДЦЯТЬ ТИСЯЧ) ЄВРО, ВЕКСЕЛЬ.

5. Походження і мета використання валютних цінностей: вкажіть джерело отримання валютних цінностей, наприклад: заощадження, спадок, продаж власності тощо. Коротко поясніть мету використання, наприклад: придбання власності, капіталовкладення тощо. Призначенням одержувачем може бути фізична або юридична особа. Відмітьте Х-подібною позначкою в потрібній рамці і впишіть дані.

6. Відомості про транспортний засіб: відмітьте Х-подібною позначкою:

"Повітряний"/ — при в'їзді/виїзді повітряним транспортом. У графі "Номер для посилянь" зазначається номер рейсу або реєстраційний номер борту.

"Водний"/ — при в'їзді/виїзді морським або річковим транспортом. У графі "Номер для посилянь" зазначається назва судна.

"Автомобільний"/   — при в'їзді/виїзді автомобільним транспортом. У графі "Номер для посилянь" зазначається реєстраційний номер автомобіля.

"Залізничний"/ — при в'їзді/виїзді залізничним транспортом. У графі "Номер для посилянь" зазначається номер потягу.

"Інший" — при використанні інших засобів пересування (наприклад, на велосипеді, пішки тощо).

7. Підпис декларанта: підпишіть декларацію та вкажіть дату заповнення.

Навчальне видання

Віталій Віталійович КАДАЛА

Олена Павлівна ГУЗЕНКО

МИТНЕ ПРАВО

Навчальний посібник

Підп. до друку 20.01.2024 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура PT Serif.
Умовн. друк. арк. 10,23. Наклад 100 прим.

Видавництво «Магнолія 2006»
м. Львів-53, 79053, Україна, тел.: +38 (050) 370-19-57

e-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: серія ДК №2534 від 21.06.2006 року, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.